

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 3

София, понеделникъ, 13 ноемврий

1933 г.

5. заседание

Петъкъ, 10 ноемврий 1933 година

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. и 20 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители 29	Запитване отъ народния представител Д. Нейковъ къмъ министъра на войната относно уволнението на нѣкои висши офицери отъ армията. (Съобщение 29
Питане отъ народния представител Д. Икономовъ къмъ министритѣ на външнитѣ работи и на изповѣданията и на вътрешнитѣ работи и народното здраве — пита: не е ли належащо да се направятъ постѣпки за освобождаването на подсъдимитѣ българи по подпалването на Райхстага въ Берлинъ и защо е забранено събранието, свикано по инициативата на комитета за защита на сѣшитѣ подсъдими. (Съобщение) 29	Предложение отъ народния представител А. Буковъ за смѣняване подпредседателя на Народното събрание Никола Захариевъ и избиране подпредседателъ. (Прочитане, рзискване и приемане) 30
	Дневенъ редъ за следващото заседание. 60

Председателъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Ангеловъ Иванъ, Ачковъ Димитъръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Василь, Василевъ Йото, Ганчевъ Миню, Дековъ Петко, Деневъ Панайотъ, Димчевъ Василь, Дойчиновъ Никола, Казанаклиевъ Георги, Караджовъ Костадинъ, Каракашевъ Никола, Кирковъ Кирко, Кирчевъ Стефанъ, Колевъ Петко Пеневъ, Марчевъ Никола, Мелнишки Боянъ, Момчиловъ Тодоръ х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Петровъ Георги, Петровъ Дойчинъ, Петровъ Никола, п. Рачевъ Иванъ, Русевъ Иванъ, Сакъзовъ Янко, Синигерски Младенъ, Статевъ Христо, Тошевъ Никола, п. Цвѣтковъ Кръстю и Шонговъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- по 1 день на:
- г. Никола Каракашевъ;
 - г. Стойчо Георгиевъ;
 - г. Стойно Славовъ;
 - г. Николай Савовъ;
 - г. Никола Петровъ;
 - г. Кръстю п. Цвѣтковъ;
 - г. Филипъ Рафаиловъ;
 - г. Деню Тотевъ;
- по два дена на:
- г. Иванъ Русевъ;
 - г. Тодоръ Бошнаковъ;
 - г. Петко Чорбаджиевъ;
 - г. Никола Тошевъ;
 - г. Георги Ганевъ;
 - г. Петко Запряновъ;
 - г. Цачо Стояновъ;
 - г. Иванъ Ангеловъ;
 - г. Тончо Мечкарски;
 - г. Тодоръ Момчиловъ;
 - г. Георги Шонговъ;
 - г. Стефанъ Кирчевъ;

по 3 дни на:

- г. Петко Дековъ;
- г. Петко Пеневъ;
- 4 дни на г. Димитъръ Ачковъ;
- 10 дни на г. Василь Димчевъ.

Народниятъ представител г. Миню Ганчевъ моли да му се разреши единъ месецъ отпускъ, считанъ отъ днесъ, дѣна на подаване заявлението. Казаниятъ народенъ представителъ прилага къмъ своята молба медицинско свидетелство, отъ което се вижда, че е боленъ и че ще се наложи операция. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Миню Ганчевъ 1 месецъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че въ бюрогто е постѣпило питане отъ народния представителъ г. Димитъръ Икономовъ до г. министъра на външнитѣ работи и изповѣданията и до г. министъра на вътрешнитѣ работи и народното здраве. Г. Икономовъ напомня факта, че днесъ въ Германия се сѣдятъ трима души българи: Георги Димитровъ, Василь х. Таневъ и Благой Поповъ за подпалването на Райхстага и пита двамата министри: не е ли належащо да се направятъ постѣпки за освобождаването на подсъдимитѣ български подданици?

Р. Маджаровъ (д. сг): Отъ кога станаха тѣ българи?

Х. Родевъ (нац. л): Тѣ не сѣ български подданици.

Председателъ: Освенъ това г. Икономовъ пита г. министъра на вътрешнитѣ работи, защо е забранилъ събранието, свикано по инициативата на комитета за защита на горнитѣ подсъдими и не излага ли се престижътъ на страната ни предъ народнитѣ маси и демократичното обществено мнение на свѣта по поводъ на тая забрана?

Народниятъ представителъ г. Димитъръ Нейковъ е стѣправилъ запитване, интерпелация до г. министъра на войната. Въ тази си интерпелация г. Нейковъ се позовава на

факта, споредъ него, че въ началото на м. май т. г. са били уволнени отъ г. министра на войната 30 души висши офицери, между които 7 генерали, и че също така преди два месеца са били уволнени отъ същия нови 25 щаба-офицери. Запитвачътъ смѣта, че тия уволнения са извършени при пренебрегване на законитѣ на страната. Правилницитѣ за службата на офицеритѣ и дори на самата конституция. Въ същото запитване той релативира факта, какво тия уволнения били ставали следъ съвѣщания, които г. министърътъ билъ ималъ съ единъ воененъ съветникъ отъ Двореца. Заради това той пита: (Чете)

„1. Какви съображения е ималъ министърътъ на войната, за да пренебрегне мнението на Висшия воененъ съветъ при уволняването на старшитѣ офицерски чинове отъ армията.

2. Каква непреодолима нужда е налагала да се извършватъ последнитѣ уволнения съ такава бързина.

3. При уволняването на офицеритѣ — моли запитвачътъ г. министра да обясни на народното представителство — каква роля е игралъ поменатиятъ по-горе воененъ съветникъ, и

4. Не смѣта ли за въ бъдеще да спазва законитѣ и правилницитѣ, които уреждатъ службата на офицеритѣ въ войската?“

Това запитване ще бѣде изпратено на г. министра на войната.

Пристапваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — разглеждане предложението за смѣняване подпредседателя на Народното събрание Никола Захариевъ и избиране подпредседателъ.

Моля народния представителъ г. Асенъ Буковъ да прочете предложението си и, ако желае, да го развие.

А. Буковъ (з): (Отъ трибуната) (Чете). „Предложение отъ народния представителъ Асенъ Буковъ.

Господине председателю! Понеже подпредседателътъ на Народното събрание г. Никола Захариевъ не се ползува повече съ довърнето на болшинството отъ г. г. народнитѣ представители, то:

1. Правя предложение за неговото смѣняване, което моля да поставите на дневенъ редъ, и

2. Правя предложение за изборъ на новъ подпредседателъ, което моля също да поставите на дневенъ редъ.“

Г. г. народни представители! Преди всичко дължа да отбележа факта, че досега въ никога страна съ парламентарно управление не е имало случай, дето най-малкото недовѣрие, проявено спрямо нѣкой членъ отъ бюрото на Парламента отъ страна на парламентарната група, отъ която той произхожда и съ гласовѣтъ на която е заемалъ тоя постъ, последниятъ да не си е подавалъ оставката своевременно. Нѣма подобенъ прецедентъ, а, следователно, нѣма и практика за неговото смѣняване, въпрѣки желанието му.

С. Василевъ (д. ст. Ц): Отъ насъ ще взематъ теркъ!

А. Буковъ (з): За пръвъ пътъ не само у насъ, въ България, но и въ цѣлия свѣтъ се явява случай, гдето единъ подпредседателъ на Парламента, въпрѣки че е отреченъ отъ своята парламентарна група и отъ по-голямата частъ отъ г. г. народнитѣ представители, продължава да стои на поста си, за да дочака бламъ въ пленума.

Ето защо, г. г. народни представители, държейки повече за същността на нѣщата, отколкото за формата, азъ внесохъ предложение за смѣната на подпредседателя на Камарата г. Никола Захариевъ, мотивирайки го, че той повече не се ползува съ довърнето на по-голямата частъ отъ г. г. народнитѣ представители.

Г. г. народни представители! Довѣрието въ подобни случаи е нѣщо относително. То е резултатъ на лични схващания и преценки на обществената и политическа дейностъ на когото и да било. Азъ бихъ желалъ да знамъ какъ би се преценила обществената и политическа дейностъ на единъ подпредседателъ на Камара, избранъ съ гласовѣтъ на едно мнозинство тукъ, поддържащо едно правителство, който излиза навънъ да води тѣлни, да прави митинги и да се бори противъ същото това правителство. (Възражения отъ лѣвицата)

К. Пастуховъ (с. д): Ей-й-й!

К. Лулчевъ (с. д): Значи, за партийни работи вънъ, не за работи въ Парламента.

А. Аврамовъ (з. ст. В): Българския народъ е водилъ, а не тѣлни.

А. Буковъ (з): За довърние и недовѣрие въ случаи като нашия не се търсятъ причинитѣ, а се провѣрватъ съ вотъ.

Защото, г. г. народни представители, ако би се възприело, че за гласуване на недовѣрие на г. подпредседателя Никола Захариевъ ще трѣбва да се мотивира самото недовѣрие, то по аналогия ще трѣбва да се възприеме, че и довърието, съ което се облича при изборъ бюрото на Камарата, ще трѣбва да се мотивира — нѣщо, което никога никѣде не се прави.

Г. г. народни представители! Като поддържамъ предложението си за смѣняване г. подпредседателя на Камарата Никола Захариевъ, едновременно съ това, въ качеството си на председателъ на парламентарната група на Българския земеделски народенъ съюзъ „Врабча“ 1, заявявамъ, че групата единна, безъ изключение, ще гласува за предложението. (Ръкоплѣскания отъ земеделцитѣ, възражения отъ лѣвицата)

Председателътъ: Г. г. народни представители! Досега има записани 10 души народни представители.

Азъ ще си позволя да моля г. г. ораторитѣ да се помнчатъ да не излизатъ изъ рамкитѣ на предложението, което ще се дебатира.

Давамъ думата на народния представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. ст. В): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Единъ фактъ, който трѣбва да подчертая още въ началото, е стрѣмниятъ пътъ, по който трѣгна правителството. (Оживление всрѣдъ мнозинството)

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Е, добре, че го каза!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. ст. В): Азъ смѣтахъ, че въ тая сесия правителството ще излѣзе съ по-голямъ съзнание, съ по-голямъ куражъ и желание за дейностъ, за конкретна работа, за бързи и неотложни реформи.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. председателю! Моля Ви да ми дадете думата.

Председателътъ: Има думата г. министър-председателътъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Взехъ думата, понеже виждамъ тона на разискванията, който се дава отъ първия ораторъ, за да ви кажа мнението си по въпроса, който ни занимава въ настоящия моментъ, и, после, да оставя Парламента да решава както желае.

Вие ще имате възможността при дебатитѣ по отговора на тронното слово да обсъдите както пълната, цѣлата дейностъ на правителството, така и дейността поотдѣлно на всѣки единъ отъ министритѣ. Тамъ никой нѣма да ви ограничи. Вашето право, следователно, вие ще си го използвате, както намѣрите за добре. Въпросътъ, който е положенъ конкретно на разискване днесъ, нѣма връзка нито съ общата политика на правителството, нито съ личната дейностъ на който и да е отъ министритѣ. Може да се дебатира днесъ само относително формата, по която се иска да се изкаже недовѣрие спрямо единъ отъ подпредседателитѣ на Камарата. Този въпросъ можете да разисквате и да кажете мнението си по него. Обаче, г. г. народни представители, ако вие се впуснете по тоя начинъ да разисквате, както започна първиятъ ораторъ, въ разискванията, азъ не зная на какво ще заприлича Парламентътъ. (Възражения отъ лѣвицата) Моля ви се, г-да, оставете ме да кажа мнението си по този въпросъ. Това е единъ прецедентъ, по който и азъ желая да си кажа думата. И дано за въ бъдеще да нѣма вече такива случаи. Азъ отъ 28 години съмъ членъ на Парламента, но такъвъ случай ние въ България не сме имали. Заради туй азъ искамъ да кажа мнението си само съ нѣколко думи.

Когато става изборъ на председателъ, никога личността му не се подлага тукъ на преценка. Преценката е въ бюлетината, която се дава въ урната. Мисля, че това е фактъ, за който никой нѣма да ме опровергае. Въпросътъ за изборъ на председателъ или подпредседателъ на Камарата, респективно за неговия бламъ, не е свързанъ формално нито съ почитеността, нито съ знанията, нито съ достойнството на личността, т. е. Парламентътъ не издава вотъ за тѣхъ. Знаете, когато става изборъ на председателъ или подпредседателъ, често пъти между кандидатитѣ има отъ оппозицията най-почтени хора, най-знающии, които, обаче, не биватъ избирани, тъй като партийнитѣ интереси на болшинството въ Парламента диктуватъ друго представителство въ бюрото. На тѣзи, които са били избирани за председателското мѣсто и не са били избирани никога, обаче поради това, че не са били избирани, не се е уронвалъ престижътъ. Следователно, тукъ въпросътъ не е

за знанията, за почитеността на човъка, който ще си избира или бламира. Това сж отношения, които тръбва да се поставят спрямо личността, доверието, което всъщност народен представител тръбва да прояви към оновова, когото избира, или на когото дава своето доверие. Мисля, че върху тоя факт, който народните представители сериозно ще приемат, аз казвам истината.

Исках да кажа тия няколко думи, за да помоля почитаемите г. г. народни представители, когато ще говорят по поставеното на разглеждане днес предложение, да не повдигат въпроси, които сж свързани с политиката на правителството, защото въпросът за блага на един подпредседател, какъвто е случаят днес, е въпрос личен, въпрос за доверие или недоверие към него. От там нататък оставям вне да кажете какво желае. Казах това, защото то е сериозно. По-нататък Парламентът да прави каквото иска. Но аз мисля, че това е сериозното, което ще издигне Парламента.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Още по-добре е да не се повдигат тѣзи въпроси.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Добре направи г. министър-председателят, че излъже предварително с няколко думи, защото азъ обязательно щѣх да го предизвикам да каже мнението си по този въпрос, който съвсем не е така дребен даже и на вид, както искат да го представят. Азъ съ прискърбие констатирам тоя факт, че намѣсто да почнем съ бърза, решителна и сериозна работа, ние започваме съ дреболии, и правителството, което е властно да ги предотврати или да имъ даде мѣсто, не направи нищо предварително, за да ги избѣгне или поне да дойдат малко по-късно, следъ като се направи нѣщо творческо. Азъ питамъ: защо трѣбваше да дадемъ възможност да се хвърли върху насъ упрѣкът, че вмѣсто да започнемъ съ сериозните мѣроприятия, които трѣбваше да изпъкнат на пръвъ планъ, ние започваме съ игри, каквито ни се сервираатъ още въ първия моментъ на настоящата сесия?

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Димитров! За сериозните мѣроприятия ще говорите по отговора на тронната речъ.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): Г. министър-председателю! Азъ съвсемъ нѣмамъ намѣрение, въ връзка съ въпроса, който днесъ се дебатира, да се впускамъ въ разглеждане дейността на правителството. Азъ само констатирамъ единъ прискърбен факт, който смѣтамъ, че и Вие въ душата си не можете да не признаете, именно, че започваме настоящата сесия при едно страшно положение на нѣщата, ако щете, при едно особено настроение срещу Парламента и парламентаризма изобщо, и намѣсто ние, сторонниците на Парламента, още въ първия моментъ да дадемъ достатъчни доказателства и отпоръ съ своята дейностъ противъ сторонниците на антипарламентаризма, ние идемъ да подсилваме тѣхните позиции съ тоя пръвъ актъ въ тая сесия. Това е моята мисль.

Т. Бошнаков (з): Това го говори на Колю Захариевъ, а не на министър-председателя, защото има главни като твоята, които дори съ единъ казанъ вода не увърятъ.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): И азъ се чудя, че се намѣриха хора, които стоятъ начело на управлението, които сж отговорни за дѣлата на правителството, за хода на събитията въ нашата държава, първи да вдигнатъ знамето на враждата и на взаимните ежби. Ето тоя голѣмъ фактъ азъ подчертавамъ още въ началото и за него азъ скърбя.

Г. г. народни представители! Г. Буковъ самъ подчерта, че тоя е първиятъ прецедентъ въ парламентарния животъ на свѣта, на всички парламентарни страни и специално на България. Другъ такъвъ случай нѣма абсолютно никѣде. Нѣкъде въ далечната история на Франция Гамбета е билъ бламиранъ, но съвсемъ не затова, че е изгубилъ доверието, както се мотивиратъ тѣзи г. г. народни представители, които внасятъ предложението, а по единъ дребенъ инцидентъ, съвсемъ дори независещъ отъ него — само затова, че не е упражнилъ достатъченъ контролъ и е допусналъ, като председателствуващъ, единъ пропускъ въ дневниците на Народното събрание. Никѣде повече и абсолютно никѣде, въ никоя страна, въ никоя държава!

Тогава азъ питамъ, кое наложи днешния голѣмъ инцидентъ, ще го нарека, въ Народното събрание — да се бламира единъ подпредседател на Камара? Съ кои свои

дѣла той заслужи това? Азъ се лаская да вѣрвамъ, че нѣма да се намѣри никой отъ г. г. народните представители, дори най-недобросъвестниятъ човѣкъ и извънъ Парламента, който да допусне, че азъ правя защита на Никола Захариевъ. Мене Никола Захариевъ като личностъ не ме интересува. Той е мой политически противникъ и днесъ още, както и вчера и онзи день.

А. Капитанов (з): Не е вѣрно.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): Никола Захариевъ е билъ дори най-отявленъ мой противникъ въ борбитъ въ Земледѣлския сѣюзъ.

А. Капитанов (з): Ама досега.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): И азъ съмъ гордъ, че излизамъ отъ тая трибуна да защитавамъ единъ мой политически противникъ. Г. г. народни представители! Азъ знамъ, макаръ и да не съмъ юристъ, че и въ правото най-голѣма честъ за единъ защитникъ е да защити своя противникъ. Азъ си спомнямъ пледоарията по дѣлата отъ 9 юний. Тукъ има сѣщо така колеги, които присѣствуваха на тѣзи пледоарии. Тогава, спомнямъ си, когато се помѣчиха да направятъ отводъ на нѣкои адвокати, за това, че защитаваха този или онзи свой противникъ на фронта на 9 юний, тѣ изтъкнаха тая мисль. И азъ я изтъквамъ сега, за да се разбере — азъ смѣтамъ, че и бѣдещето ще го покаже — че мене не ме интересува личността на този или онзи, а ме интересува принципътъ.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ желалъ да зная: подпредседателятъ на Парламента кому служи, подпредседателятъ на Парламента за кои дѣла отговаря, дали за своите тѣснопартийни действия или за своята парламентарна дейностъ? Азъ бихъ желалъ бламътъ на Никола Захариевъ да се обясни. Тукъ нищо не се изтъква отъ вносителя на предложението — той абсолютно нищо не ни каза — коя дейностъ на Никола Захариевъ го е компрометирала. Това, че е действувалъ зле въ Земледѣлски сѣюзъ? Че какво интересува българския Парламентъ какъ действува Иванъ Стояновъ, Драганъ Петкановъ въ Земледѣлския сѣюзъ, въ Радикалната партия, въ Либералната партия или въ Демократическата партия? Тогава ние трѣбваше сигурно да подложимъ тукъ на разглеждане въпроса какъ се е държалъ професоръ Петко Стояновъ въ Демократическата партия и дали иматъ право да го смѣняватъ отъ председателството на парламентарната имъ група. То наистина е смѣшно.

Н. Стамболиев (з): Не е смѣшно. То не е едно и сѣщо.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): То е абсолютно едно и сѣщо. То е за действия въ една партия, за действия въ неговата собствена организация, кѣдето вне, отъ другите политически партии, нѣмате моралното право да се мѣсите и да дирижирате. То е чисто вътрешна нейна работа, то е нейно право, тамъ никой не може да се мѣси. Е добре, г. г. народни представители, азъ бихъ желалъ да зная г. Никола Захариевъ, като подпредседател на Парламента, дали е направилъ грѣшки, дали се е изложилъ, за да вдигна рѣка за неговия бламъ. Азъ признавамъ, дори приемамъ, че той не винаги е ръководилъ заседанията така, както трѣбва. Добре, изнесете тѣзи факти и подложете на преценка тази дейностъ, за да имате право да искате неговия бламъ, неговото смѣняване. Но вие нѣмате абсолютно никакво право да преценявате неговата политическа дейностъ въ Земледѣлския сѣюзъ.

Т. Бошнаков (з): Но имаме право да гласуваме.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Азъ бихъ желалъ да зная какъ гледа на този въпросъ правителството, и специално г. министър-председателятъ. Азъ бихъ желалъ, обаче, конкретно да каже: свързва ли той съдбата на кабинета съ това предложение или не?

Отъ мнозинството: А-а-а!

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): За мене не сж достатъчни изявленията на г. министър-председателя, че той вѣрва, че за предложението ще гласуватъ отдѣлните парламентарни групи. Какъ вѣрва? Той поставя въпроса конкретно — парламентарните групи на болшинството сж длъжни да гласуватъ, той ги призовава да гласуватъ, за

щото иначе правителството ще си отиде, или той изказва едно пожелание?

Министър-председател Н. Мушанов: Я го дръжте, защото твоята работа е най-опасна! (Смъхъ отъ мнозинството)

Н. Стамболиевъ (з): Защото отъ други събраха досетата!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Азъ съмтамъ, че когато е въпросъ за парламентарни действия, най-вече правителството и г. Мушановъ, който минава за голъмъ парламентаристъ, трѣбваше не единъ день, но много време преди това да вземе предъ видъ известни действия на групитъ отъ болшинството, за да не ни изправятъ предъ днешното положение. Защото, ясно е, навсѣкѣде не само нѣма такъвъ прецедентъ, но практиката е обратна. Вие вземете която щете класическа парламентарна страна, ще видите, че тамъ въ много случаи опозиционеръ е председател на Камарата. За г. Бюисонъ въ Франция ли да говоря, за г. Лѳбе въ Германия ли да говоря?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Членове на болшинството бѣха тѣ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Опозиционери сѣ, не сѣ членове на болшинството. Г. министър-председателъ и други хора тукъ, които следятъ по-добре, знаятъ; тѣ не сѣ членове на болшинството, опозиционери сѣ. Г. Бюисонъ е социалистъ. Само веднѣжъ социалистѣ дадохъ подкрепа на правителството и отидоха до разцепление по този въпросъ. Той е опозиционеръ. Сѣщо така и г. Лѳбе. Фонъ Папенъ дойде на властъ, но социалистѣ Лѳбе остана председател на Камарата и трѣбваше да дойде Хитлеръ, за да го смѣни.

К. Пастуховъ (с. д): И го прати въ концентрационенъ лагеръ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Вие методитъ на Хитлера ли възприемате? Азъ бихъ желалъ да зная неговитъ методи ли усвоявате? Неговия пѣтъ ли ще следвате? По неговия пѣтъ ли искате ние да трѣгнемъ? Кажете го открито! Доблестта е най-голѣмото качество. Нека се каже открито, по методитъ на Хитлера ли ще се действува?

И. Василевъ (з): Ама и такъвъ тепебозлукъ, какъвто го има въ България, въ чуждитъ държави го нѣма. Тамъ хората сѣ съ по-други нрави, съ по-друга доблестъ и по-голѣма почтеностъ, каквата у насъ липсва.

А. Капитановъ (з): Ако имаше почтеностъ, щѣше да има оставка, а нѣмаше да се сезирва Парламентътъ съ този въпросъ и да съзаваме практика. По-голѣмъ тепебозлукъ нѣма никѣде!

Председателътъ: (Звъни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Ако трѣгнемъ по тоя пѣтъ, азъ ви заявявамъ, имамъ сѣблостъта да твърдя, че нищо добро не може да се очаква отъ българския Парламентъ. Вие днесъ внасяте предложение за блямъ на Никола Захариевъ, азъ утре ще внася предложение за блямъ на г. Никола Шоповъ или на г. председателя. И азъ бихъ намѣрилъ мотиви сериозни, сѣществени. Азъ ще се оплача отъ парламентарната дейностъ на г. Шоповъ, азъ ще се оплача отъ задраскванията и прережданията, които сѣ правени спрямо менъ. Азъ ще излѣза съ конкретни данни.

А. Капитановъ (з): Ако си го избралъ, ще го блямирашъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Но съвсемъ не е тамъ въпросътъ. Ако е въпросъ да спираме дейността на Камарата, то е много лесно. Но много по-логично е това да го направи опозицията, отколкото да го прави болшинството. И азъ приемамъ по традиция, че болшинството си поставя своето председателство, но не приемамъ и съмтамъ за пакостно, при всѣка смѣна на едно управление, на едно правителство, да се смѣнява и бюротъ. (Пререкания между народнитъ представители А. Капитановъ и Г. Стояновъ) По такъвъ начинъ ще стигнемъ дотамъ, че ако отъ този сѣщия Парламентъ се излѣчатъ нѣколко правителства подъ

редъ, ние може би ще бѣдемъ изправени предъ положението постоянно да блямираме този или онзи подпредседателъ, за да угодимъ на партизанскитъ капризи и прищѣвки на това или онова величие. Това не е ролята на Парламента, това не е ролята на българското Народно събрание.

А. Капитановъ (з): Това е волята на земледѣлската парламентарна група.

Отъ опозицията: А-а-а!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Азъ съжалявамъ, че по тоя начинъ вие излагате жестоко и Земледѣлския съюзъ.

А. Капитановъ (з): Не излагаме Земледѣлския съюзъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Вие излагате и земледѣлското движение, вие излагате най-напредъ и вашата парламентарна група.

А. Капитановъ (з): Много си закѣснѣлъ да плачешъ за Земледѣлския съюзъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): И ако г. Буковъ не ме разбира, азъ съмъ убеденъ, че други добре ме разбиратъ, но партизанскитъ капризи и настроения доминиратъ надъ желанието за работа, надъ желанието за творчество и ни изправятъ предъ една дейностъ пакостна и за Парламента, и за народното представителство, и за държавата, и за народа.

Ето, г. г. народни представители, при какви обстоятелства вие ни карате да гласуваме за бляма на г. Захариевъ. Азъ заявявамъ, че това е противъ нашата парламентарна традиция, това е противъ интереситъ на Парламента; това е противъ интереситъ и на организацията, отъ която изхожда вносителътъ на предложението; това е противъ интереситъ на правителството, което не може да предотврати едно такова пакостно предложение. И затова ние ви заявяваме, че въпрѣки настроенията, които се създаватъ отъ заинтересовани срѣди срещу парламентарния режимъ, и въпрѣки че ние далечъ не сме онѣзи, които се биятъ постоянно въ гърдитъ, за да се хвалимъ, че сме най-голѣмитъ парламентаристи, вие ще срещнете нашия отпоръ, когато е въпросъ да се подронватъ устоитъ на българския Парламентъ и на парламентаризма изобщо; вие ще срещнете нашия отпоръ, защото, позволете ми да подозра, че ако наистина нѣкои се вдъхновяватъ отъ желанието да смѣнятъ една личностъ съ друга, за да се даде нѣщо по-добро, азъ имамъ правото да се съмнявамъ, че има срѣди, които нарочно миниратъ парламентаризма, за да дадатъ поводъ за по-голѣма атака срещу него, да изпълнятъ своитъ задкулисни намѣрения, да дикторствуватъ въ България. Ние срещу диктатурата ще се боримъ, независимо отъ това дали изхожда отъ тая страна, (Сочи дѣсницата) или ще дойде отъ тая страна (Сочи лѣвицата). Ние сме решителни противници на диктатурата. И затова срещу това предложение, което уронва престижа на Парламента, което ясно е насочено срещу парламентаризма, което е най-пакостното действие въ нашата днешна Камара и което се явява още въ първитъ заседания на тая сесия, ние заявяваме, че ще се боримъ решително срещу него и срещу усилията да се компрометира парламентаризмътъ, ние ще се боримъ да заздравимъ парламентаризма и да тикнемъ българския Парламентъ и политическия животъ въ България напредъ къмъ творчество, къмъ една нова властъ. (Рѣкоплѣскания отъ земледѣлцитъ, крило „Ал. Стамболийски — Врабча“)

Председателътъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ е интересенъ и азъ не мога да оставя безъ отговоръ поканата, която ми отпрати г. д-ръ Димитровъ да му отговоря на нѣкои въпроси.

Изглежда, че г. д-ръ Димитровъ знае, че има нѣкъде избрани въ председателството, даже и председатели на Народни събрания, хора отъ опозицията. То е право. Той спомена за французкия председател на камарата, който е социалистъ. Спомена сѣщо и за бившия председател на германския райхстагъ, сѣщо социалистъ. Това е вѣрно. И азъ се възхищавамъ отъ тия нрави, които нѣкогажъ по-изпитнани, по-установени народи сѣ могли да установятъ въ своитъ парламенти. Възхищавамъ се, защото нравитъ имъ действително не сѣ тия нрави, които ние въ България сме усвоили. Но тъкмо тоя фактъ доказва,

г. д-ръ Димитровъ, че тоя човѣкъ тамъ (Сочи председателя) седи въз основа съгласието на Парламента — на дѣлия Парламентъ и на голѣмото му мнозинство, независимо отъ партийнитѣ различия. Той не седи тамъ, защото е представителъ на своята социалистическа група, напр., въ Франция, която е много малка въ сравнение съ болшинството — срещу 600 души народни представители социалистическата група имаше 115 души, а сега, следъ разцеплението, има 60 души — но защото единъ достоенъ човѣкъ, почитанъ отъ всички политически противници, се изправя на туй мѣсто. (Сочи председателското мѣсто)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Но Вие самъ казахте, че не се касае за лични достоинства или недостатѣци.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се, г. докторе, ще ме слушате. Не е важно да констатираме фактитъ, а трѣбва да разберете значението имъ.

Д. Дрѣнски (д): Въ Франция всѣка сесия избиратъ председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Независимо отъ това, както ми напомня уважаемииятъ г. Дрѣнски, тамъ избиратъ председателството на Народното събрание при започване на всѣка сесия.

Какво искате да кажете Вие съ туй? Че ние не представяме такъв парламентаризъмъ? Ако е въ смисълъ, че нравитъ въ нашия Парламентъ не сѣ достигнали до тая висота, да го констатирамъ и азъ, да го констатираме всички.

К. Пастуховъ (с. д): Да се мѣчимъ да ги достигнемъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Да се мѣчимъ да ги достигнемъ, както казва г. Пастуховъ. Но Вие разбирате, че тѣй поставяйки тая теза, тя е противъ Васъ, противъ всичко онова, което говорихте. Не разбрахте ли, че тя е противъ Васъ? Въ какво се състои собствено тоя въпросъ, за да можете Вие да излѣзете на тая трибуна да говорите тукъ, че това приличало на хитлеризъмъ, че това приличало на диктатура — клишета, отъ които моитѣ уши почнаха съвсемъ да сѣ тѣпи и да не чуватъ тия безсмислици, които въ тия времена всѣки день тукъ се подхвърлятъ. Какво е това: „Хитлеризъмъ въ Парламента!“

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Опасно е, ако не можете да чувате.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ чувамъ още, г. Пѣдаревъ. Чувамъ, чувамъ! Моитѣ уши не сѣ болни отъ артериосклероза като Вашитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Веселостъ)

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Дѣлата и управлението Ви показватъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Да, да, още има да слушате. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството) Тая работа я оставете.

Г. г. народни представители! Какъвъ е собствено нашиятъ случай? Азъ ви споменахъ и въ началото, че не се слага въпросъ за преценка личността на г. Захариевъ. Даже азъ съмъ го хвалилъ често пѣти заради начина, по който той може да води заседанията — да си кажемъ откровенно.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Следователно,...

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Следователно, ще чакашъ и ще мълчишъ, както азъ мълчахъ, когато говорихте.

Предъ Парламента въпросътъ се поставя така: под-председателътъ г. Захариевъ, когото избрахме, бѣ избранъ за такъв отъ една коалиционна групировка отъ 4 партии — той бѣ посоченъ отъ своята група и бѣ възприетъ отъ цѣлото болшинство. Но идва моментъ, когато въ своята дейностъ той влиза въ разрѣзъ съ своята земеделска група и е влѣзълъ въ една опозиционна група срещу тия групировки, които сѣ го избирали — които сѣ го избирали, разберете.

Нѣкой отъ мнозинството: Точно така е.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Въпросътъ за бламирането му сега се поставя отъ групата, която казва: нѣмаме довѣрие на тоя човѣкъ, когото избрахме. И нѣмаме довѣрие не заради друго, а заради това, че той се е отлъчилъ отъ групата, къмъ която принадлежи. (Прере-

кания между Жеко Маджаровъ и Иванъ Василевъ, Анастасъ Капитановъ и други)

Председателътъ: (Звъни).

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Само за това, че се е отлъчилъ отъ групата. Нима Вие, д-ръ Димитровъ, и Вие, уважаеми г. Захариевъ, смѣтате, че действително е парламентарно и не е диктаторско, ако, въ прѣки това мнение, което по съвѣстъ ще се прояви въ положителенъ или отрицателенъ смисълъ — ако е въ положителенъ смисълъ, той действително ще може да стои тамъ (Сочи председателското мѣсто), но вече въз основа на морала въ Парламента — той продължеше да стои на това мѣсто? Какъ разбирате, г. Димитровъ, тая работа?

Д. Влаховъ (з): По сръбски.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Значи, споредъ Васъ, той би могълъ да стои тамъ (Сочи председателското мѣсто) мимо това, че болшинството, което го е поставило тамъ, не го иска вече! Заради това въ чужбина казвагъ, че тия въпроси сѣ по-скоро въпроси на парламентарна етика и на човѣшки моралъ, отколкото да сѣ писани нѣкъде въ законитѣ.

К. Пастуховъ (с. д): Това е право.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И азъ ви увѣрявамъ, че при единъ Лѣобе или при единъ Бюисонъ, за които Вие ни говорите, и при наличността на такъвъ фактъ, никогато тѣхнитѣ парламенти нѣмаше да дадатъ такова зрелище, защото тѣ сами щѣха да разбератъ, че по една или друга причина парламентитѣ не ги зачитатъ, че тѣ нѣматъ довѣрието на ония, които сѣ имъ го дали.

П. Попивановъ (з): Той самъ щѣше да си отиде, ако бѣше въ французкия парламентъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Нека си признаемъ нашитѣ печални партийни и партизански нрави, за да вземемъ отъ това урокъ за подобрието и за постоянното повишаване или издѣлкатяване на нашитѣ парламентарни нрави.

Азъ станахъ да отхвърля упрѣка на г. Димитровъ, който тукъ въ лицето на Парламента говори, че тая по-стъпка на болшинството била хитлеризъмъ, била болше-визъмъ. Това не е вѣрно. Нека признаемъ всички това, което току-що казахъ и всичко ще си трѣгне по пѣтя. Ако г. Захариевъ получи довѣрие отъ болшинството на Парламента, макаръ състоящо се това болшинство и отъ гласовѣта на опозицията, естествено е, че той нѣма да бѣде бламиранъ, защото той ще стане вашъ избраникъ, на опозицията. Но, г-да, ако болшинството действително разбира, че по-стъпката на г. Захариевъ е такава, че не може да му даде довѣрие, за какво ще смѣтате, че това е лошо? Напротивъ, азъ смѣтамъ, че тъкмо тогава той ще бѣде представителъ на Парламента, когато е такъвъ въ съгласие съ болшинството. Това е моралното, което е нормалното.

Това искахъ да Ви кажа, г. Димитровъ, за да знаете, че когато цитирате фактитъ, трѣбва да разбирате съдържанието имъ. Тогава, убеденъ съмъ, Вие нѣмаше да имате куража тукъ да ни говорите нито за хитлеризъмъ, нито за диктатура а, напротивъ, щѣхте да говорите за единъ парламентъ, който иска да си живѣе нормално, и председателството му да има болшинството, отъ която и срѣда да е то. Дано дойдемъ до тая степенъ да видимъ единъ день като председателъ на Камарата г. Пастухова, избранъ съ съгласието на Парламента, а не противъ съгласието на Парламента, защото никой не може да седи тамъ (Сочи председателското мѣсто), когато нѣма съгласието на Парламента, на болшинството отъ него. Това ние искаме и това е, следователно, моралътъ, който може да повиши Парламента. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Трѣбва да изкажемъ съжаление, че сериозната, важната работа на народното представителство, тая, която определя неговото становище и спрямо управлението, се пресича съ единъ въпросъ, койго може да внесе повече раздражение, да разпали страститѣ въ Народното събрание.

Наистина, г. г. народни представители, въпросът за пръв път се повдига въ Народното събрание и затова заслужава вниманието на народното представителство, заслужава всички народен представител да се поза-мисли, кога ще даде гласа си. И аз съмтам, че този въпрос е от такава важност, щото поименното гласуване на народното представителство по него се налага.

Г. г. народни представители! Установено е, че бюрото на Народното събрание се избира за всичките сесии на Народното събрание. Върно е, че когато се избира бюро, не се говори за личностите, които се избират, а само съ бюлетинката се дава доверието, което трябва заслужават, за да ръководят работата на Народното събрание. Но, ако не е нужно да се говори за качества на личностите, които се избират, когато се избират, а става само едно гласуване на доверие, тъй както се поставя днес въпросът пред Камарата — не да се избира член на бюрото, а да се бламира член от него — изискваше се, преди всичко, Народното събрание да бъде сезирано мотивирано съ този въпрос.

Аз не държа за формата — дали можеше по такъв начин да се прави предложение. Аз се съгласявам съ г. Букова, вносителът на предложението: държа за същността, не за формата. Добре, но същността изисква, когато ще сезирате Народното събрание съ бламирането на един от членовете на бюрото, съ бламирането на подпредседателя, да кажете мотивите, съображенията, по които вие искате да направите това. Защото не може да се процедира тъй, както вие искате, за смъната на бюрото на Народното събрание.

Г. г. народни представители! Когато се избира бюро на Народното събрание, задачата, която има народното представителство, е, да издигне на това място личности, които ще гарантират работата на народното представителство, ще осигурят свободата на народните представители въ него, ще издигнат престижа на Парламента и като личности, и съ дълото си като ръководители на заседанията на Народното събрание. Това е, което се иска от бюрото на Народното събрание, това е неговият дълг спрямо Народното събрание, и при изпълнението на този му дълг Народното събрание е въ правото си да следя какъ то го изпълнява.

Г. вносителът на предложението, когато пожелала да даде макаръ и повърхностни мотиви, съобща, че не може да стои въ бюрото като подпредседател на Народното събрание личност, която вънъ, въ обществото, е посвела борба против известни министри или пъкъ против цялото правителство.

Г. г. народни представители! Ние имаме — макаръ и да не е казано въ предложението — същината на това предложение: ние имаме решението на един партиен конгресъ, че подпредседателят на Народното събрание г. Захариевъ ще трябва да бъде смънен. Ние имаме изявленията и на един министър, направени въ печата, преди да бъде сезирано Народното събрание съ предложението: че решението на конгреса ще бъде изпълнено. Ето кое се иска от нас, народните представители, да изпълним сега — да изпълним решението на един партиен конгресъ за смъната на един от членовете на бюрото.

Г. г. народни представители! Вие не съзнавате ли, не схващате ли какъде отива работата на Парламента, ако тръгнем по този път, по който върви предложителът, за голъмо мое съжаление поддържанъ и подкрепянъ от представителя на правителството — г. министър-председателят.

Г. г. народни представители! Наистина, права е бележката, че голъмо е разочарованието от Парламента и от парламентаризма у нас. Но разочарованието ще бъде още по-голъмо, ако ние допустимъ въ Парламента да се насади това, което вънъ от Парламента нанася голъми поражения въ нашия общественъ и политически живот — ако въ Парламента ние позволимъ да се насади партизанство. А това, което се иска от нас, то е, да прокараме един партизански актъ въ дейността и въ живота на Парламента.

Г. г. народни представители! Не се подчертава, не се говори, че подпредседателят на Народното събрание въ изпълнение на своя служба като подпредседател се е провинилъ предъ Народното събрание. Ако се не лъжа, азъ чухъ противното от г. министър-председателя. Той даже изказа едно одобрение за начина, по който се е държалъ подпредседателят на Камарата г. Захариевъ при изпълнението на тази възложена му от Народното събрание служба — да ръководи заседанията на Камарата, да бди за спокойствието и реда въ нея и да осигури свободата на народните представители да изказватъ

своето мнение и да изпълняватъ своя дългъ като народни представители. Ако всичко това е така, може ли, г. г. народни представители, да се намъри оправдание на единъ вотъ, съ който Народното събрание би бламирало подпредседателя г. Захариевъ?

Г. г. народни представители! Азъ не съмъ гласувалъ, моите другари не съ гласували за избирането на народния представител г. Никола Захариевъ за подпредседател на Камарата.

М. Деляновъ (з): Гласуването е тайно. Отъ где знаете?

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Азъ ви го заявявамъ. Той не беше кандидатъ на тази група, къмъ която азъ се числя.

Но, г. г. народни представители, не е въпросътъ тукъ за изборъ, а въпросътъ е за бламирането, за прецедента, който се създава въ Народното събрание — да се прокара едно партизанско, едно партийно решение, взето вънъ и счтено за задължително отъ известни срѣди на народното представителство.

Г. г. народни представители! Азъ всѣкога съмъ поддържалъ, че народниятъ представител, когато влѣзе въ Народното събрание, трябва да помни и да знае, че въ всичките свои дѣла ще се ръководи отъ своята съвѣсть и отъ своето разбиране и че всичките ограничения, които му се налагатъ отъ вънъ, съ забранени отъ нашата конституция, защото всѣко ограничение, наложено на неговата дейност, е посегателство върху значението на самия Парламентъ въ управлението на нашата държава и въ уреждането на нашите държавни работи.

Отъ тази гледна точка погледнато, това предложение би трябвало да бъде отхвърлено отъ всички народни представители. Трябва да се съжалева, че една парламентарна група е имала куража да излѣзе предъ Парламента съ предложение, което ѝ е заповѣдано отъ единъ партиен конгресъ. Може тя да счита, че е правилно и съгласно парламентарния редъ да прокара по заповѣдъ партийни решения въ Народното събрание. Но въ момента, когато Народното събрание ще се подчини на такива разбирания, вие трябва да разберете, че то престава да бъде такава, каквото го предвижда конституцията, а става проводникъ на партийни желания и на партийни решения.

Т. Бошнаковъ (з): Вие какъ сте дошли тукъ като депутати? Не е ли по партийно желание? Старъ човѣкъ сте, не Ви е срамъ!

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Тогава, г. г. народни представители, престижътъ на Парламента се принижаватъ все повече и повече.

Е добре, нашата задача, г. г. народни представители. . .

А. Циганчевъ (з): Ти какъ си дошелъ като депутатъ тукъ? Да не си дошелъ отъ Господъ! Нали чрезъ партия си дошелъ! Кой те представи — нали партията те представи!

Т. Бошнаковъ (з): Ако Колю Захариевъ го защитава земята, ще говорите обратното. Не говорите по съвѣсть, а правите демагогия.

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Азъ не защитавамъ Никола Захариевъ — азъ се противопоставямъ най-енергично противъ този начинъ на процедиране въ Парламента — една парламентарна група да бъде изпълнител на решенията на единъ партиен конгресъ.

Т. Бошнаковъ (з): Това е наша работа. Не е ваша. Ние ще изпълнимъ решението на нашия конгресъ.

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Да, ваша работа е да внесете предложението, но наша работа е да го преценимъ и да ви посочимъ всичката пакостъ, която вие нанасяте на парламентарния режимъ.

Т. Бошнаковъ (з): Пакостъ! Ще ни сѣди превратаджия!

Н. Пъдаревъ (д. сг. Ц): Когато вие не искате да запазите парламентарния режимъ, установенъ въ тази страна, други, за които вие говорите, че съ противъ парламентаризма, трябва да се яватъ тукъ, за да ви отворятъ очите и да ви кажатъ: недейте върши това, защото ще унижите парламентарното управление.

Т. Бошнаковъ (з): Вие, които цѣлъ Парламентъ арестувахте, заедно съ министрите, имате судатъ да говорите! На кого ги разправяте?

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Не ви чувамъ.

Т. Бошнаковъ (з): Не ме чувашъ, защото не ти се чува. Така ли се пази Парламентътъ? На 9 юний 1923 г. вие арестувахте цѣлия Парламентъ, убихте министъръ-председателя и сега имате суратъ да говорите за запазване на Парламента! Това е демагогия.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Парламентътъ не извърши този актъ. Вие днесъ искате Парламентътъ да се самоубие;

Т. Бошнаковъ (з): Ние го пазимъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): ... вие днесъ искате Парламентътъ да изложи престижа си съ едни действия като тѣзи, въ които вие искате да го увлѣчете.

Т. Бошнаковъ (з): Обърнете се назадъ да видите какви дѣла имате!

Председателятъ: (Звъни)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Нашъ дългъ е да предупредимъ тѣзи, които базиратъ своята форма на управление върху Парламента. По тоя пътъ вие убивате престижа на Парламента и го обръщате въ едно събрание на партизани, което ще рече, че вие му отнемате най-съществена отъ неговитѣ черти. Народниятъ представителъ въ Народното събрание трѣбва да скѣса всички връзки, които има вънъ, и тукъ да стои само като представителъ не на политическа партия, а като представителъ на народа. Това е поведението на конституцията.

А. Капитановъ (з): Ако бѣше отъ тази страна (Сочи мнозинството), другояче щѣше да приказвашъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Народниятъ представителъ има ерѣзка съ своята партия, която го е препоръчала предъ народа.

Т. Бошнаковъ (з): Така — коригирайте се!

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Партията му отговаря предъ народа, когато лошо е направила избора си и е посочила като членъ на Парламента една недостойна личностъ. Но отговорността за онова, което става въ Парламента, носи всѣки народенъ представителъ поотдѣлно, защото всѣки народенъ представителъ поотдѣлно поема задължение къмъ тази държава и къмъ този народъ да изпълнява дълга си по съвѣстъ и по свое разбиране, и да се запазва отъ всѣкаква заповѣдъ и отъ всѣкакво ограничение на своята дейностъ.

Г. г. народни представители! Та нима въ тѣзи времена, когато нашата страна има най-голъма нужда отъ единение на всички сили; тогава, когато ще трѣбва ние да притѣпяваме страститѣ, и отъ тукъ, отъ Народното събрание, да излиза позитътъ за това притѣпяване, нима въ такива времена, когато правителство и народъ иматъ да отстояватъ такива голѣми задачи на нашата държавна политика, вътрешна и външна; когато е необходимо навсѣкжде да знаятъ, че въ България народътъ е единенъ по всички въпроси и че начело на тоя народъ има една Камера, която бди, щото въ нея въпроситѣ да се разрешаватъ спокойно, съ огледъ само на голѣмитѣ държавни и национални интереси; когато ние имаме интересъ да пазимъ всички ония институти, които сѣ легнали въ основата на нашата конституция, и най-много този голѣмъ институтъ, Парламентътъ — нима, казвамъ, въ такива времена вие трѣбваше да внасяте едно предложение, което удря въ сърдцето нашия парламентаризмъ?

Е добре, г. г. народни представители, ние се противопоставяме на това предложение. Ние считаме, че то е пакостно не само за реда въ това Народно събрание, не само за свободитѣ въ това Народно събрание, но считаме, че то е пакостно, защото въ това Народно събрание партизанската поставя съ една дързостъ, съ една нахалностъ своя кракъ, тази партизанщина, която накара мнозина да търсятъ друга форма на управление за своята държава.

Т. Бошнаковъ (з): Ти това ли искашъ?

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Ако нашъ дългъ е да пазимъ парламентаризма, ...

Т. Бошнаковъ (з): Ти не си ли партизанинъ? Откажи се отъ партизанлъка, ще се откажемъ и ние.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): ... ако нашъ дългъ е да държимъ високо за престижа на Парламента, вие ще си обясните защо ние не желаемъ да станемъ проводници на тѣзи ваши желания, които нѣматъ нищо общо съ голѣмитѣ интереси на страната, съ голѣмитѣ интереси на Парламента, а сѣ само едни партийни разправии.

Т. Бошнаковъ (з): И безъ твоя гласъ може.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): На партийни разправии проводникъ никой народенъ представителъ не може да стане, не можемъ да станемъ и ние. (Ржкопѣскания отъ сговориститѣ — крило Цанковъ)

Председателятъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ нѣма да разгледамъ предложението отъ тая гледна точка, отъ която досега се поглежда на него. Азъ дори се радвамъ, че следъ двегодишенъ животъ тоя Парламентъ се занимава единъ пътъ съ своя престижъ. Следъ онова, което преживѣхъ тукъ, въ Парламента, като младъ новъ, училъ парламентаризма и конституционното право на книга, и следъ онова, което учихъ като членъ на тая парламентарна група отъ учителитѣ, които сѣ ме учили на народовластие, азъ се помѣчихъ да намѣря въ себе си оная хармония, която може да ме командва да бѣда народовластникъ и парламентаристъ и същевременно да бѣда и членъ на парламентарното болшинство.

Редица случаи преживѣхме ние въ парламентарната група и тукъ, въ Парламента. Редица пъти се запитахъ: азъ народенъ представителъ ли съмъ тукъ, членъ на Парламента ли съмъ, или съмъ членъ на една кохерия, която иска да налага своитѣ искания не като народни, а като партийни? И въпросътъ, който си задава всѣки българинъ днесъ, повикътъ, който се вдигна противъ Парламента днесъ, кризата въ парламентаризма тукъ, въ България, се дължи тъкмо на този трагизмъ най-напредъ на насъ, младитѣ депутати, и на онѣзи, които сѣ ни учили на парламентаризмъ и народовластие, и следъ това долу, въ народа. Днесъ има викъ за диктатура. И азъ смѣтамъ, че този викъ, при тоя Парламентъ, е основателенъ. Защото — нека си признаемъ — ние не живѣемъ парламентаренъ животъ отъ естество да ни вдѣхнови и да ни подскаже, че действително ние сме участници въ единъ Парламентъ на народа, а не на правителството. Малко ли случаи имаше тукъ, предъ насъ, когато правителството бѣше застрашено въ известни случаи, да ни се показва пътътъ къмъ вратата на Народното събрание? Малко ли случаи имаше, когато министъръ-председателятъ ни заявяваше: „Вие ще гласувате, иначе правя въпросъ на довърше“? А то значеше: вие ще турите, г-да, въ вашитѣ чекмеджета съвѣстѣта си като депутати, вие ще турите въ папкитѣ си вашата съвѣстъ като народовластници и демократи, ...

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля.

Ж. Маджаровъ (з): Азъ изразявамъ моитѣ впечатления отъ двегодишното ми депутатство. — ... вие ще турите въ папкитѣ си съвѣстѣта си като избраници на тоя народъ и ще се съгласите съ мене — министъръ-председателя, съ мене — министра, съ мене — секретаря на Земледѣлския съюзъ. Това е истината. Ние не можемъ да прикриемъ тая истина. И затуй азъ се радвамъ, че идва това предложение, за да видимъ дали Парламентътъ ще се издигне надъ оная мѣла, надъ оная сѣнка, надъ оная облакъ, който стои върху парламентаризма у насъ, върху демокрацията и народовластието, дали парламентаризмътъ ще покаже, че действително може още да съществува, за да спечели край мене, край други, цѣлия народъ за себе си, за народовластието и демокрацията. Ето, тоя щастливъ случай се вдига на нашия Парламентъ и на всички ония, които още не сѣ затѣстѣли въ съвѣстѣта си, да се попитатъ: ...

А. Капитановъ (з): Този пътъ ще гласуватъ съ васъ най-големитѣ парламентаристи!

Ж. Маджаровъ (з): ... азъ за Никола Захариевъ ли ще гласувамъ, или ще гласувамъ за Парламента, за издигане престижа на тоя Парламентъ; азъ за предложението на Асенъ Буковъ ли ще гласувамъ, или ще гласувамъ за народовластието, за демокрацията? Вѣрно е, че Никола Захариевъ е избранъ на подпредседателското мѣсто като членъ на едно парламентарно болшинство; но е вѣрно

сжщо тъй, че от оня ден, когато го избрахме на това място и до ден днешен всички истински демократи и истински народовластници бяха тормозени въ съвѣстта си да се съгласяват съ работи, които не отговарят на тяхната съвѣст, бяха тормозени да се чувствуват като чуждица въ този Парламентъ, защото той не отговаря на тяхните схващания за Парламента.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Много късно поумнѣ!

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ Ж. Маджаровъ) „Чуждица“ — като тебе земледѣлци!

Ж. Маджаровъ (з): Азъ държа да кажа, че съмъ повече парламентаристъ и народовластникъ, отколкото Вие, г. министъръ-председателю, който се биете въ гърдите.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Азъ съмъ видѣлъ много такива кречетала!

Ж. Маджаровъ (з): Азъ Ви слушахъ, когато отговаряхте на г. д-ръ Димитровъ, и видѣхъ оня старъ демократъ какъ си свали маската предъ Парламента, да го чуе цѣлия народъ, че е солидаренъ съ едно насилие въ Парламента, съ ония парламентарни порядки, които не говорятъ за демокрация и народовластие.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Не знаешъ още какво е парламентаризмъ и народовластие. Само дрънкаш!

Ж. Маджаровъ (з): Г. министъръ-председателю! Може да не зная, но две години се учихъ на вашата демокрация въ Парламента.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Много сте слабъ. Никога нѣма да се научите!

Ж. Маджаровъ (з): Или азъ съмъ лошъ ученикъ, или Вие сте лошъ учителъ. Че Вие сте лошъ учителъ, г. министъръ-председателю, вече е известно на цѣлия български народъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Ба-ба!

Ж. Маджаровъ (з): Че Вие сте фалшивъ демократъ, знае цѣлиятъ български народъ. Това е истината и тамъ е болката Ви.

Председателътъ: (Звъни)

Ж. Маджаровъ (з): И азъ повдигамъ въпроса: щомъ е дошелъ моментътъ да се ревизира, дали Парламентътъ е съгласенъ съ подпредседателя си Никола Захариевъ или не, азъ смѣтамъ, че е дошелъ денътъ, когато трѣбва да се повика българскиятъ народъ да каже, съгласенъ ли е съ Васъ да седите тукъ, като министъръ-председателъ. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци)

Министъръ-председател Н. Мушановъ: А-а-а! То е другъ въпросъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): (Къмъ министъръ-председателя) Нѣмате куражъ да питате народа.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Слушай, докторе! Твоето куражче е толкова малко. (Показва върха на показалеца си)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Вие вършите якобинство. (Глъчка)

Председателътъ: (Звъни)

Ж. Маджаровъ (з): Именно въ името на този парламентаризмъ, въ името на това народовластие, по логиката на нашия учителъ г. министъръ-председателя, . . .

Х. Родевъ (нац. л): Когато задъ гърба му (Сочи д-ръ Г. М. Димитровъ) е Югославия, тогава той е много куражлив!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Вашата глава (Сочи Х. Родевъ) е побѣлѣла, изглежда, отъ липса на съдържание!

Х. Родевъ (нац. л): Ти си побъркана работа!

Председателътъ: (Звъни)

Ж. Маджаровъ (з): Казвамъ на г. министъръ-председателя: щомъ времената сж такива, че не може да се предвиди, доколко единъ Парламентъ може да търпи своя председателъ или подпредседателъ; щомъ времената подсказватъ, че е необходимо да се ревизиратъ или да се провѣрятъ настроенята на Парламента, а не на парламентарното мнозинство — азъ твърдя това — смѣтамъ, че на сжщото основание, на сжщите доводи на нашия учителъ на демокрацията и на други наши учители на народовластие. ние сме дошли вече до положението, когато е необходимо да се разгони този Парламентъ и да се провѣри, дали тѣзи, които Вие казвате, че сж болшинство, че сж представители на народа, действително сж такива. Вие провѣрявате дали единиятъ подпредседателъ на Народното събрание представлява болшинството тукъ. Азъ искамъ, г. министъръ-председателю, да провѣрите, дали това болшинство представлява народа. Ето логиката, ето парламентаризма, ето народовластие.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: То е другъ въпросъ. По отговора на тронното слово говорете това.

Ж. Маджаровъ (з): Вие казвате: ние сме парламентаристи дотолкова, доколкото ни отърва; ние сме демократи дотолкова, доколкото нашиятъ смѣтки могатъ да се оправятъ съ тази демокрация; ние сме народовластници дотолкова, доколкото народовластието влиза въ нашия политически и котиеренъ балансъ. Ето това е истината. Нѣма защо да се лъжемъ въ очитѣ. Нито Вие ще можете да ме излъжете, нито азъ ще мога да излъжа Васъ. Не межете да ме накарате да мисля другояче за парламентаризма.

И. Василевъ (з): Съ Пѣдаревъ еднакво мислишъ.

Ж. Маджаровъ (з): Лично за себе си заявявамъ, че съмъ покрусенъ и не съмъ мислилъ, че това е българскиятъ Парламентъ. И азъ нѣмамъ толкова лошо мнение за българския Парламентъ, каквото има вече въ обществото. И ако днесъ има хора, които да си свѣрватъ часовниците въ Римъ съ генералъ Вълковъ; ако има други да си свѣрватъ часовниците другаде, то значи, че е узрѣла вече въ тия глави идеята, че е дошло време да се отречемъ отъ парламентаризма, че е дошло време да се отречемъ отъ народовластието и може би утрешния денъ ни командва да потърсимъ една диктатура.

И. Василевъ (з): Ти кжде си свѣрвашъ часовника?

Ж. Маджаровъ (з): Азъ си свѣрвамъ часовника въ петъченъ денъ, като днешния, на пазара съ селяните.

Т. Бошнаковъ (з): Въ сѣдилищата съ напката!

Ж. Маджаровъ (з): Ако мислите, че днесъ, по искането на Асенъ Буковъ, на единъ много старъ народовластникъ (Смѣхъ всрѣдъ лѣвицата), по искането на председателя на земледѣлската, на народовластническата парламентарна група, вие, наши другари вчерашни, можете да се солидаризирате по този поводъ. . . .

Т. Бошнаковъ (з): Ти кжде си сега, Жеко? Въ коя група си?

Ж. Маджаровъ (з): Ще видимъ, като дойде да гласуваме. — . . . да бламирате единъ свой другаръ, да насилите своята съвѣст да гласувате и да насилите и други да гласуватъ, азъ смѣтамъ, че много ще се изложите и твърде малко ще спечелите отъ тая работа.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Толкова по-добре за тебе!

Ж. Маджаровъ (з): Ще си изберете утре другъ подпредседателъ, и ако на идущия конгресъ съвѣстта му нѣщо стане по-чувствителна и отзивчива къмъ исканията отъ долу, . . .

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Пакъ ще го бламиратъ.

Ж. Маджаровъ (з): . . . сигурно и него ще бламирате. И азъ ви питамъ васъ, демократи, васъ, парламентаристи, васъ, народовластници, докжде ще стигне тогава вашиятъ парламентаризмъ, вашето народовластие?

Министър-председател Н. Мушанов: Твоята съвест в две години къде беше? От шест месеца проговори!

Ж. Маджаров (з): Моята съвест проговори още от първия ден, когато ме мъкнахте да се отричам от...

Министър-председател Н. Мушанов: Две години идвахте при мене като правителствен депутат, а от шест месеца Ви е проговорила съвестта!

Ж. Маджаров (з): Ето, г. министър-председател, ме предизвиква да кажа нещо, с което да се аргументирам за неговия „демократизъм“ и за моя парламентаризъм.

Министър-председател Н. Мушанов: А бе моя демократизъм няма да го измениш. Аз остарях, гледай себе си!

Ж. Маджаров (з): Въ първия ден, когато се постави въпросът за амнистията, аз внесох законодателно предложение за амнистия, подписано от 140 души народни представители. Депозирах го на бюрото, но председателстващият, виждо да го прочете, го даде на началника на канцеларията.

И. Василев (з): Кой беше тогава председател?

Ж. Маджаров (з): Г. Стефанов, сегашният министър на финансите, беше председател на Камарата.

А. Капитанов (з): Колю, Колю беше!

Ж. Маджаров (з): Г. Стефанов съобщава на министър-председателя и министър на външните работи г. Мушанов, че има такова законодателно предложение. Г. Мушанов взема това предложение, туря го в джоб си джоб...

Министър-председател Н. Мушанов: И много умно направих.

Ж. Маджаров (з): ... и демократът, парламентаристът Мушанов...

Министър-председател Н. Мушанов: Много умно човък е. Не е като тебе. (Смъх всрѣд мнозинството)

Ж. Маджаров (з): ... каза: „Дай го тук тоя законопроект, аз ще се справя с Жеко Маджаров“. Г. министър-председател, демократът, парламентаристът ще се справя с един депутат, който имал дързостта да внесе един законопроект!

Министър-председател Н. Мушанов: Защо не го каза досега?

Ж. Маджаров (з): Министър-председател, демократът ще се справя с един депутат, който имал дързостта да изпълни дадената клетва въ Парламента.

Министър-председател Н. Мушанов: Защо мълча две и половина години досега?

А. Капитанов (з): Защото вървеше въ релсите, а сега дерайлира!

Председател: Г. Маджаров! Моля, на предмета. Иначе ще Ви отнема думата.

Ж. Маджаров (з): Не можете да ми отнемете думата. — Когато аз възразих и попитах г. Мушанов по какъв начин мисли да се справи с мене, той ми каза: „А, не съм казал“. Извикаха председателя Стефанов и признаха, че въ дѣсия джоб на г. Мушанов е този законопроект. И питанията не видѣха бѣл ден, защото не отиваха там, където конституцията повелява, а отиваха въ дѣсия джоб на г. министър-председателя. Ето на какво ни учите, г. министър-председателю, учителю на демокрация, на парламентаризъм! (Оживление всрѣд дѣвицата)

И. Василев (з): Тогава имаме препоръката на председателя на Камарата г. Захариев амнистията на

часть по лѣжичка да се дава. Следвахме неговата препоръка.

Министър-председател Н. Мушанов: Слушай, г. Жеко Маджаров: умно човък беше ти тогава, че си се съгласил с мене. И две години оттогава не си продумал. Умно съм те съветвал.

Ж. Маджаров (з): Ние действително не сме народни представители. И не само туй, но българският народ се подиграва с народните представители, че тѣ сѣ мукачи, че тѣ сѣ само хора, които вземат по 12.000 л., които си свиват койрука, че няма въ Парламента хора, които да повдигнат въпроса за престижа на Парламента. Това е истината.

З. Димитров (д): За галерията приказваш.

Ж. Маджаров (з): Турнете си ръката на сърцето и ще видите, че няма депутати измежду нас, които да не сѣ чули упрѣците от долу не за 12-ти хиляди лева, а такива упрѣци: „Вие какво правите там?“ Ами че не е ли упрѣло у всички убеждението, че ние нищо не можем да направим? Ами че това не е мнение само на народа. И ние, депутатите, се убедихме, че, при тоя министерски съвет и при така сложителните обстоятелства, не можем да направим нищо за голѣмитѣ реформи.

Нѣкой от мнозинството: Дай си кандидатурата — ще те поддържа.

Ж. Маджаров (з): Ние можем да направим нѣкакво ходатайство въ министерствата за назначаване на нѣкого. ние можем да отидем да хленчим за назначението на нѣкой партизанин, на нас ни се позволява да отидем въ кабинета на министри за ходатайства — може да сѣ почтени, може да не сѣ почтени, но само за ходатайства — но ако питаме, защо Парламентът още не е сезиран с известни закони, казва ни се: Министерският съвет знае. Питаме министра на финансите има ли нѣщо по законопроекта за задълженията, има ли нѣкаква комисия, която да работи, а той каза на г. Омарчевски: „Ти си луд! Какъв законопроект? Лъже“, казва „министър-председател — никаква комисия няма“. (Смъх всрѣд дѣвицата) Това е истината. Г. Стоян Омарчевски е свидетел и ще ви каже. Никакъв законопроект няма.

Министър-председател Н. Мушанов: (Към дѣвицата) Значи, на вас ви прави удоволствие, че туй е истина, което се говори!

Ж. Маджаров (з): Ето, нека каже г. Омарчевски истина ли е или не е истина.

Министър-председател Н. Мушанов: Тежко и горко на парламентаризма, като има такива парламентаристи!

Ж. Маджаров (з): Аз може би ще се науча като Вас, г. Мушанов, да търпя и да гласувам, да гледам благоволенieto на тоя или она, но при такива условия не желая вече да влизам въ Парламент като тоя.

И. Василев (з): Въ новъ Парламентъ няма да влѣзеш.

З. Димитров (д): Ние те избрахме.

Ж. Маджаров (з): Аз избрахъ вас. Тукъ има много казионни. Не вие сте ме избрали.

Д. Дрънски (д): Тебе Гичев те избра.

Ж. Маджаров (з): Аз пъкъ ще ви кажа, че Стефан Цанов избра Гичев. (Смъх и възражения от дѣлиците и виковете „Е-е-е“)

П. Попиванов (з): Сигурно, като го е цѣлуналъ въ конгреса.

Ж. Маджаров (з): Г. г. народни представители! Ясно е като бѣл ден, че нашият Парламент, не парламентаризъмът, въ съзнанието на българския народъ вече си отива.

Т. Бошнаков (з): Жеко! Я свършвай! Тия работи сѣ за нѣкое кафене тукъ въ София.

Ж. Маджаровъ (з): Ясно е, че ако тоя Парламентъ остане такъвъ, какъвто е сега, той изживява последнитъ си дни. И азъ съмъ на същата посока, дето е Димитъръ Гичевъ. Ако Парламентътъ върви така, както върви, и азъ май ще се солидаризирамъ съ него и ще отида при генералъ Вълковъ, защото по-добре е единъ добъръ диктаторъ, отколкото единъ лошъ Парламентъ.

И. Василевъ (з): Не може да те разбере човѣкъ кѣде си.

Ж. Маджаровъ (з): Много добре ме разбирате. Много добре знаете какво искамъ да ви кажа. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

И. Василевъ (з): Веднѣжъ си съ Стефанъ Цановъ, другъ пътъ си съ Гичевъ.

П. Попивановъ (з): Цанковъ очаква Вашата декларация!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Говорете по предмета, иначе ще кажа да слѣзете отъ трибуната.

Ж. Маджаровъ (з): Да, да, можете да извикате нѣкой отъ вѣнъ да ме сваля.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Говорете по предмета.

Председателътъ: (Звѣни)

Ж. Маджаровъ (з): Азъ съмъ народенъ представителъ и мога да говоря.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие не можете да говорите тукъ дивотии. Това е Парламентъ!

Ж. Маджаровъ (з): Азъ говоря истината.

Н. Стамболиевъ (з): Глупости говоришъ!

Ж. Маджаровъ (з): Ако Парламентътъ остане такъвъ, какъвто е днесъ, такъвъ, какъвто го искате вие, азъ ще бѣда първиятъ, който ще извикамъ „Долу Парламентътъ!“

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И Парламентътъ ще спечели, щомъ хора като Васъ ще го напустнатъ.

Ж. Маджаровъ (з): Това е въ съзнанието на българския народъ.

А. Капитановъ (з): Никой не те е вързалъ да стоишъ тукъ.

Ж. Маджаровъ (з): Какво искате да подчертаете? Азъ стоя на трибуната и въ името на конституцията използвамъ правото си да говоря, а вие ми казвате: какво приказвашъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Въ конституцията не е казано никѣде, че могатъ да се говорятъ тукъ дивотии. Въ конституцията има умъ, но Вашиятъ умъ се е загубилъ.

Ж. Маджаровъ (з): Азъ съмъ далъ клетва ...

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Но не за глупости. Клетва за глупости нѣма.

Ж. Маджаровъ (з): не предъ Васъ, не предъ Министерския съветъ, но предъ съвѣстѣта си и предъ българския народъ. Моята съвѣстъ не е толкова слаба, за да надскочи позволеното. Азъ съмъ тукъ да служа на съвѣстѣта си и на дадената клетва — нѣма да служа на Васъ, разберете го! И тия, които мислятъ, че не служатъ на клетвата, на конституцията и на парламентаризма, а служатъ само на министъръ-председателя и на правителството, на добъръ имъ часъ!

Т. Бошнаковъ (з): Ние смѣтаме, че служимъ на България и на българския народъ.

Ж. Маджаровъ (з): Знамъ какъ служите. (Смѣхъ верѣдъ лѣвицата)

Т. Бошнаковъ (з): Ние смѣтаме, че не можемъ да служимъ като тебе съ папка въ сѣдилищата и да ходимъ да разправяме глупости по селата, по кафенетата. Земледѣлецъ въ саксия!

Ж. Маджаровъ (з): Азъ говоря на този народъ ...

Т. Бошнаковъ (з): Глупости приказвашъ!

Ж. Маджаровъ (з): Г. министъръ-председателъ хемъ иска да не приказвамъ, хемъ ме кара да отварямъ стари тевтери.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Отвори ги.

Ж. Маджаровъ (з): Ще ги отворя и ще разберете, че съмъ правъ, защото вие не само сте ходатаи, но и нѣщо друго. Това е истината. Азъ мисля, че е недостойно за народенъ представителъ да бѣде ходатай и затуй не върша това.

П. Попивановъ (з): Ние ходатайствуваме за това, за което ни е избралъ народътъ. А ти не ходишъ между народа, а само по сѣдилищата.

Ж. Маджаровъ (з): Въ вашитѣ министерства не съмъ стѣпилъ и нѣма да стѣпя.

П. Попивановъ (з): Ти за своитѣ избиратели не си казалъ нито две думи, приятелю мой!

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Единъ добъръ случай ни се отдава да провѣримъ онуй, което се говори долу въ народа, въ ония нетърпеливи срѣди, които смѣтатъ, че Парламентътъ си е изживѣлъ годинитѣ и вѣка. А то какъ ще се провѣри? Ще се провѣри сега отъ вота, който Парламентътъ ще даде по поводъ на това предложение за бламиране подпредседателя на Камарата Никола Захариевъ. Въпросътъ не е за личността му, но е за прецедента, за случая, за начина на искането на блага. Ако тоя блага се искаше по поводъ нѣкои нарушения на конституцията, на правилника, по поводъ на неговата служба като подпредседателъ на Народното събрание, азъ щѣхъ да бѣда първиятъ, който днесъ щѣше да иска и да моли нашитѣ другари да гласуватъ за неговото бламиране. Но, както се изнесе случаятъ така флагрантно, така открито предъ обществото, ако прецедентътъ, какъвто е, намѣри вотъ на одобрение въ Парламента, азъ ще кажа: на добъръ часъ на тоя парламентаризмъ, на добъръ часъ на тоя Парламентъ и на това народовластие, така разбрано ...

Т. Бошнаковъ (з): Ти си му казалъ отдавна „На добъръ часъ“.

Н. Стамболиевъ (з): Той ти е казалъ „На добъръ часъ“.

Ж. Маджаровъ (з): Азъ съмъ поклонникъ само на здраво разбираня парламентаризмъ и съмъ сигуренъ, че ония, които милѣятъ за парламентаризма, народовластие и демокрацията, ще си кажатъ днесъ думата осезателно, а тѣзи, които сж турили маска на лицето си като демократи и като народовластници, тѣ ще свалятъ маскитѣ си и ще се види, че не сж никакви парламентаристи и демократи, а сж използвачи на народното настроение. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци)

П. Попивановъ (з): Може да отидешъ при Цанковъ и да поздравишъ новата диктатура.

Ж. Маджаровъ (з): Вие ще отидете тамъ следъ една година.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нѣмамъ намѣрение отъ тази трибуна да развивамъ теории по прецедента, за който се иска вотътъ на Народното събрание. Нѣма такива прецеденти въ историята нито на нашия кжсъ политически животъ, нито на другитѣ държави, които прецеденти да преценяваме и отъ които да черпимъ поука. Защото, г-да, тѣзи, които сж писали конституцията и правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, съвсемъ не сж смѣтали, че може да има българинъ, който, следъ като почувствува, че не може да се солидаризира съ политиката на едно правителство, следъ като излѣзе въ опозиция на това правителство, следъ като излѣзе въ опозиция на това правителство и вдигне лозунга „Долу правителството“, може да стои на подпредседателското мѣсто на Камарата, безъ да си тегли логическото заключение — да има доблестъта да сложи оставката си. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци) Казвамъ, тѣзи, които сж писали конституцията и правил-

ника за вътрешния редъ на Народното събрание, не сж смѣтали, че българският Парламентъ може да бѣде изправенъ предъ случая да се иска вотъ за бламирането на единъ подпредседателъ на Камарата, затова защото той отишелъ въ разрѣзъ съ онова мнозинство, отъ което той е посоченъ.

Смѣта се отъ нѣкои, че се подронва престижътъ на Парламента, защото се иска съ вота на Народното събрание да се провѣри ползува ли се съ довѣрие единъ подпредседателъ, който въ свои собствени, макаръ и партийни конгреси, вдига лозунги „Долу правителството“, „Долу Народния блокъ“, когато той е избранъ отъ този Народенъ блокъ, безъ да тегли логическото послѣствие — да отиде тамъ, където е опозицията, и оттамъ да критикува правителството. Днесъ ние ще създадемъ този прецедентъ за поука на онѣзи, които иматъ тепебозлука да стоятъ на подпредседателското мѣсто и да не сподѣлятъ политиката на онова мнозинство, изъ срѣдата на което сж излѣзли. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че ние нѣмаше да дойдемъ дотукъ, нѣмаше да дочака нашиятъ другаръ Никола Захариевъ да се внесе предложението за неговия блямъ, ако той бѣше теглилъ своевременно заключението, което трѣбваше да тегли: единъ пътъ не сподѣля това, което е официаленъ курсъ на политиката на правителството, не сподѣля мнението на болшинството отъ народнитѣ представители, съ вота на които е избранъ за пръвъ пътъ подпредседателъ на Камарата, трѣбваше да си отиде.

Азъ смѣтамъ, че съ това предложението се иска отъ насъ само да направимъ една провѣрка, може ли, при поведението, което има днесъ г. Никола Захариевъ, да продължава да бѣде подпредседателъ на Камарата и занаяпредъ, дали се ползува той съ довѣрието на Парламента, за да остане подпредседателъ, ако не съ нашия вотъ, то съ вота на опозицията, за да имаме единъ опозиционенъ подпредседателъ на Камарата. На добъръ му часъ! Нека остане подпредседателъ на Камарата съ гласовѣтъ вече не на ония, които сж го посочили единъ пътъ, не на мнозинството въ Камарата, отъ което е излѣзълъ, не на оня народъ, който го е посочилъ, а съ гласовѣтъ на тѣзи, които днесъ излизатъ тукъ като най-големъ парламентаристи да казватъ, че не може да се върви по този пътъ, да се иска бламирането на единъ подпредседателъ, защото така щѣлъ да се събори парламентаризмътъ въ България!

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Искане се бламирането му заради неговитѣ партизански действия, а не за действията му като подпредседателъ на Камарата.

А. Капитановъ (з): Азъ не мога да разбера защо г. Пждаревъ прави тѣзи възражения „за неговитѣ партизански разбираня“. Та ние тукъ не сме дошли безъ да сме минали презъ политическитѣ партии. Българският Парламентъ е въ всѣки моментъ изражение на политическитѣ настроения въ страната. Всички, които стоятъ тукъ като народни представители, отговарятъ предъ онѣзи, които стоятъ задъ тѣхъ като избиратели. И макаръ да е казано въ конституцията, че народнитѣ представители, като влѣзатъ въ Камарата, не трѣбва да държатъ смѣтка за онѣзи, които сж ги пратили тукъ, защото това би било ограничение на народнитѣ представители, азъ смѣтамъ, че тѣ не могатъ да не държатъ смѣтка за тѣхъ, не могатъ да не държатъ смѣтка за думитѣ и дѣлата на единъ подпредседателъ, който изхожда изъ нашата срѣда и който казва, че не одобрява това, което върши правителството. Като не одобрява официалната политика на правителството, естествено е той да си отиде, за да не поставя себе си на изпитание. Той нѣма да спечели много отъ това, че се създава прецедентъ въ българския Парламентъ, въ свѣта, както казаха нѣкои оратори. Нека създадемъ такъвъ прецедентъ, за да видимъ докъде можемъ да дойдемъ ние, българитѣ, когато между насъ има хора като Захариева, които могатъ да поставятъ на изпитание цѣль Парламентъ — да дири формула, а тѣзи, които сж противници на парламентаризма, да се хващатъ за това като давящия се за сламка и да казватъ: „Ето, ако вие бламирате народния представителъ Никола Захариевъ като подпредседателъ на Камарата, рухва цѣлиятъ Парламентъ.“ Азъ не искамъ да се спирамъ на думитѣ и апострофи на нѣкои отъ нашитѣ другари тукъ, които питаха г. Пждарева: „Много ли бѣше конституционно, когато на 9 юний цѣлиятъ Парламентъ се махна — тогава не пострада ли българскиятъ парламентаризмъ?“

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): И вие трѣгнахте по тѣхния пътъ.

А. Капитановъ (з): Вие недейте говори, защото сже едно кречетало. Хората Ви мислѣха за мелница, но Вие излѣзохте кречетало.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че вотътъ, който днесъ се иска отъ народнитѣ представители за изказване недовѣрие на подпредседателя на Камарата г. Никола Захариевъ, нѣма за целъ нищо друго, освенъ да провѣри Парламентътъ, дали този, който, като подпредседателъ на Камарата, отива въ разрѣзъ съ официалния курсъ на политиката на болшинството, което го е избрало за подпредседателъ, се ползува още съ довѣда провѣри Парламентътъ дали този който, като поддовѣрие. Нито повече, нито по-малко отъ това се иска. Това е едно обикновено законодателно предложение, което не може по никакъвъ начинъ да ни спѣва. И азъ моля болшинството отъ народнитѣ представители да гласува това предложение. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Цановъ.

С. Цановъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Днесъ, когато съ затаенъ дѣхъ цѣлиятъ български народъ чака вашата тежка дума по голѣмитѣ и сѣдобоносни въпроси, . . .

А. Капитановъ (з): Тоя сѣдобоносенъ ли е мисго?

С. Цановъ (з): . . . Народното събрание трѣбваше да прекъсне своята дейностъ, трѣбваше да бѣждатъ отложени дебатитѣ по отговора на тронното слово, за да се занимаваме съ едно предложение за блямъ на подпредседателя г. Никола Захариевъ. Азъ смѣтамъ, че самиятъ той фактъ е едно, ни повече, ни по-малко, престѣпление и къмъ болшинството, и къмъ Парламента, защото, когато на правителството предстои такава голѣма и сѣдобоносна дейностъ, най-малко би трѣбвало междупартийнитѣ и вътрешнопартийнитѣ борби да се изнискатъ на трибуната на Народното събрание. За голѣмо съжаление, обаче, днесъ, когато повече отъ всѣки другъ пътъ се налага сцепление, единомислие, единодушие, солидарностъ и творчество, на българския народъ, на гладнитѣ, на голитѣ, на ония, които продаватъ на безценница и чакатъ да се подобри пазарътъ, на ония, които чакатъ да разрешимъ въпроса за тѣхнитѣ задължения, ние имъ даваме като подарѣкъ едно нѣщо — мѣстото на г. Никола Захариевъ.

Н. Стамболиевъ (з): Разцепление! И вие се борите за реформи!

С. Цановъ (з): Като-че-ли чрезъ това ще извършимъ всичко онова, което българскиятъ народъ чака отъ насъ.

Кой иска мѣстото на Никола Захариевъ? Кой иска бляма на Никола Захариевъ? Нѣколко души народни представители, които сж подписали това предложение. Тѣ иматъ право да даватъ такава предложение, тѣ иматъ право да искатъ бламирането на Никола Захариевъ, но азъ питамъ народното представителство отъ правителството и отъ опозицията: е ли време, е ли необходимо, е ли належащо днесъ да се занимаваме и да разрешаваме такива въпроси? Азъ питамъ народното представителство: съ разрешението на този въпросъ какво ще спечели правителството и какво ще спечели държавата, ако това разрешение бѣде такова, каквото вносителитѣ желатъ да бѣде? И азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че ако 39-тъ човѣка, които сж подписали предложението, казватъ, че нѣматъ довѣрие на г. Никола Захариевъ, народното представителство отъ болшинството нѣма основание да оказва недовѣрие къмъ подпредседателя на Народното събрание. Защото, ако си туримъ ржцетъ на сърдцата и помислимъ само каква е била неговата дейностъ като членъ на блоковото болшинство, като подпредседателъ на Парламента и като членъ на земледѣлската парламентарна група, ние ще заключимъ смѣло и решително, че той не може и не бива въ никой случай въ днешнитѣ сѣдобоносни моменти да бѣде махванъ отъ това мѣсто, на което стои. Той се не провини предъ Парламента, съ нищо и никѣде той не наруши правилницитѣ и законитѣ. Съ нищо и никѣде той не изложи престижа на Парламента и на българския парламентаризмъ. Той не се провини и къмъ блоковото болшинство. Той критикуваше. Та нима смѣтате, че нѣма какво да се критикува днесъ? Та нима ние сме така ретроградни, за да смѣтаме всѣка критика за опасностъ, всѣка опозиционностъ за неприятелство, за да можемъ да осждаме онзи, който единъ пътъ е вдигналъ гласъ на протестъ срещу

нѣкакви порядки въ управлението, да го осъдимъ, да го гонимъ и да го наказваме? Той нѣма, споредъ ментъ, провинение и къмъ онѣзи наши другари, които сж подписали това предложение.

Той има само единъ грѣхъ, че излѣзе съ една интерпелация, съ която скѣса една отъ завеситѣ, които крѣятъ онѣя дембелханета, които, за голѣмо нещастие, съществуватъ и днесъ въ нашата държава. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци) Той излѣзе да каже онова, за което той бѣ предметъ на овация, на адмирация отъ цѣлия български народъ — че въ Българската земледѣлска банка има още хора, които получаватъ стотици хиляди лева въ тѣя тежки и критически години.

Той има и другъ грѣхъ: че се е обявилъ срещу нѣкого отъ Земледѣлския съюзъ. Та къде не става това? Въ коя групировка не съществуватъ вътрешни борби? И азъ смѣтамъ, че не е тактично и умѣстно правителството да изнѣса тѣя борби отъ плоскостта на междупартийнитѣ и вътрешнопартийнитѣ отношения и да ги слага на плоскостта на парламентарнитѣ и държавнитѣ отношения. Смѣтамъ, че отъ тоя актъ ще загуби само то, ще загуби и Парламентътъ. Единъ само нѣма да загуби — нѣма да загуби този, когото гоните, нѣма да загуби Никола Захариевъ. И нека онѣя, които минаватъ за негови неприятели, да разбератъ това и овреме да изпълнятъ своя дългъ, другарски и дългъ на членове на правителственото болшинство, и да не си създаватъ сами трудности, да не си създаватъ сами неприятности. Защото, г-да, каза ви се тукъ: има страни въ които, съгласно тѣхната парламентарна практика, бюрото се комплектува отъ представители на всички групировки въ парламента. Хората оставятъ нарочно опозицията тамъ, за да може да контролира дейността на властимащитѣ, за да може да пазѣ парламента въ рамкитѣ на парламентаризма. Има други страни, където опозиционерѣ сж председатели на парламентитѣ и, въплѣки това, ние не виждаме хората да се занимаватъ съ такива въпроси. А тукъ, въ нашата България, ние, въ едно време, което е или за реформи, или за борби — защото ако реформи не се дадатъ, голѣми борби чакатъ българския народъ — ще се занимаваме съ такъвъ въпросъ!

Тоя въпросъ, обаче, трѣбва да се разреши не и съгласно мнението и желанието на тѣя, които сж подписали предложението, а съгласно интереситѣ и волята на нѣколко души, които представляватъ Земледѣлския съюзъ въ властта.

И азъ се обръщамъ къмъ васъ, драги другари земледѣлски депутати: днесъ, когато народътъ, вашитѣ избиратели, нашитѣ избиратели искатъ отъ васъ и отъ насъ дѣла. Днесъ, когато искатъ повече властъ — защото ние сме 75 души, властта, която имаме, не отговаря на нашата сила нито въ Парламента, нито въ народа — какво правимъ ние и какво даваме ние?

А. Капитановъ (з): Какво правите вие, вие?

С. Цановъ (з): Ще ви кажа какво правимъ ние.

Н. Стамболиевъ (з): Недейте демагогствува! Каква е тая демагогия? Защо е тая демагогия? (Глъчка)

Председателъ (Звѣни)

С. Цановъ (з): Ние даваме игри, ние даваме вътрешни борби. Въ това тежко време, когато ние трѣбваше да се боримъ за повече властъ, за реформи, вие по-преди излѣзохте да смѣнявате единъ министъръ съ другъ, смѣнихте дѣдо Георги Йордановъ съ Вергилъ Димовъ, а днесъ вие излизате да смѣнявате подпредседателя на Народното събрание Никола Захариевъ и искате да го замѣните съ нѣкой другъ.

И. Василевъ (з): Вие, Стефанъ Цановъ, създавате зрелища! Не Ви е срамъ!

Н. Стамболиевъ (з): Това е демагогия. Вие сте виновници да не получимъ повече властъ. Не Ви е срамъ! За реформи приказвате вие, които предателствувате срещу народа! И вие стоите въ Земледѣлския съюзъ — вие, разколниците, които цепите съюза!

С. Цановъ (з): Каква необходимостъ наложи това? Никаква. Или, по-право, необходимостта Земледѣлскиятъ съюзъ отъ движението да стане котерия и на тая котерия шефове да сж Димитъръ Гичевъ и Вергилъ Димовъ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Н. Стамболиевъ (з): Вие сте най-голѣмитѣ предатели, защото цепите Земледѣлския съюзъ!

С. Цановъ (з): Ние не цепимъ, а ние групираме, ние обединяваме.

Б. Ецовъ (д): Г. Цановъ! Позволете единъ въпросъ. Въ сладкарница „Охридъ“ Вие бѣхте ме натоварили да моля г. Малинова да интервенира, да се намѣси. Какво искахте Вие съ тая намѣса?

С. Цановъ (з): По кой въпросъ?

Б. Ецовъ (д): Вие ще си спомните. По въпроса да Ви осигури едно министерско мѣсто.

Отъ земледѣлцитѣ: Позоръ! (Голѣма глъчка)

С. Цановъ (з): Азъ отъ никого не съмъ искалъ министерско мѣсто. Ние, земледѣлцитѣ, само сме давали и ще даваме министерски мѣста.

П. Попивановъ (з): Родилъ си се маниакъ! Министерско мѣсто си искалъ — чувашъ ли?

С. Цановъ (з): Хайде, де! Ти посочи небето съ прѣстъ!

Н. Стамболиевъ (з): България ще прокопса, ако има като Васъ министри!

Т. Тонковъ (з): (Къмъ С. Цановъ) Тебе ще поставимъ за шефъ на правителството!

П. Попивановъ (з): Чрезъ Малиновъ си искалъ министерско мѣсто!

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Шоповъ)

С. Цановъ (з): Азъ смѣтамъ, че това, което налагатъ интереситѣ на нѣколцина, е рѣзко противоположно съ интереситѣ на съюза, съ интереситѣ на народа и съ интереситѣ на държавата. Вие искате това — ще го направите. И азъ виждамъ, за голѣмо съжаление, че въ ваша помощъ сж и други хора, които повече отъ васъ би трѣбвало да пазятъ и Парламента, и парламентаризма, и принципитѣ на демокрацията. Днесъ азъ виждамъ трогателното единодушие между г. Гичевъ и г. Мушановъ, на базата: не шемъ реформи — искаме мѣстото на Никола Захариевъ. Вмѣсто да се искатъ реформи, вмѣсто да се иска дейностъ, която да спасява народа, ние си услужваме единъ на другъ! Г. Гичевъ се е отказалъ отъ всичко земледѣлско, за да получи подкрепата на г. Мушановъ за борба срещу вътрешнитѣ си противници. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци) Обаче срещу тѣхния съюзъ, който гнети и мѣчи цѣлия народъ, ние противопоставяме съюза на сдруженитѣ земледѣлци и на цѣлия български народъ, който ще дойде да измете всичко. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Никола Захариевъ не се погребва, а се спасява. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци)

П. Попивановъ (з): И ще Ви се осигури министерско мѣсто.

С. Цановъ (з): Нито единъ отъ васъ нѣма да влѣзе тукъ, ако се направятъ нови избори. Тукъ има 60 души натрапници! (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

(Скарване между народнитѣ представители Стефанъ Цановъ, следъ като слиза отъ трибуната и отива къмъ мѣстото си, и Александъръ Николаевъ. Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

А. Капитановъ (з): (Къмъ С. Цановъ) Ти пѣлуна Петко Дековъ, за да те избере въ околийското събрание.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Василевъ.

И. Василевъ (з): Отказвамъ се.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Омарчевски.

С. Цановъ (з): 44 депутати отъ тѣя (Сочи земледѣлцитѣ отъ мнозинството) сж назначени и не представляватъ никого.

А. Капитановъ (з): Кои сж назначени?

С. Цановъ (з): Вие!

А. Капитановъ (з): Искате министерско място от чужди партии!

Т. Бошнаковъ (з): Не те е срамъ! Назначени!

Ж. Маджаровъ (з): Разтурете Парламента, за да видим кой е назначенъ.

П. Попивановъ (з): (Къмъ С. Цановъ) Ти бѣше въ чужди страни, когато на насъ горѣха главитѣ и ни биеха. Ти бѣше тогава въ странство и живѣеше най-охолно.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)
(Скарване между народнитѣ представители Георги Стояновъ и Иванъ Василевъ)

Г. Стояновъ (з): (Къмъ И. Василевъ) Ти си единъ ибрикъ!

А. Капитановъ (з): Да се отбележи, че Георги Стояновъ следъ две и половина години взема думата!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни) Моля, г-да! Пазете тишина!

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ Георги Стояновъ) Ти недел се обажда, защото, ако азъ почна да говоря, ще се засрамишъ. Ти забрави ли, че на 9 юний плака предъ следователя? Мълчи! (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Г. Стояновъ (з): Никога не съмъ плакалъ азъ. Азъ зная какво права. Всички вие сте ибрици! Засрамете се! Я си вижте суратитѣ!

Т. Бошнаковъ (з): Помнишъ ли какъ плачеше предъ следователя: „Г-нъ следователю, азъ нѣмамъ хаберъ“. Подлецъ! (Глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Виждате ли, г. Мушановъ, какво докарахте? Ето партизанството въ Парламента!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Виждамъ, виждамъ!

А. Капитановъ (з): (Къмъ Никола Пждаревъ) Много ли се отчаяхте? Вие забравихте разправиитѣ между Сговора.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Мълчете, г-да, за да чуемъ оратора!

С. Омарчевски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Разисква се върху предложението отъ народния представителъ г. Асенъ Буковъ, което вчера подиръ обѣдъ бѣше внесено въ Народното събрание, отпечатано и поставено на дневенъ редъ.

(Пререкания между народния представителъ И. Василевъ и нѣкои сговористи)

И. Василевъ (з): (Къмъ сговориститѣ) Има на какво да се радвате. Много жалко е, че наши другари ви даватъ възможностъ да се радвате.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни)

И. Василевъ (з): (Къмъ Стефанъ Цановъ и Жеко Маджаровъ) Виждате на кого служите.

Ж. Маджаровъ (з): Тази легенда е друга. Легендитѣ отидоха. Сега има настояще. Отмина това, което ни сочите. Днесъ народътъ не се интересува отъ Цанковъ, а се интересува отъ Димитъръ Гичевъ, и ако има нѣкого да мрази, него мрази най-много.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Стига, г. Маджаровъ!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни) Моля, дайте възможностъ на г. Омарчевски да се изкаже.

А. Капитановъ (з): (Къмъ С. Цановъ, Ж. Маджаровъ и др.) Вие дадохте 20,000 гласа на Цанковъ. Вие убихте вѣрната на българския народъ. И ако има да мрази нѣкого народътъ, това сте вие.

Председателстващъ Н. Шоповъ (Звѣни)

Ж. Маджаровъ (з): Въ Шуменъ, Ломъ и на много мѣста вие сте въ съюзъ съ Цанковъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г-да, моля ви се! Вие съжालявате много, че се отнема времето на Парламента. Азъ виждамъ, че съ тия постоянни апострофи и пререкания не оставате оратора да говори.

Ж. Маджаровъ (з): Поводътъ е предложението.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звѣни) Има думата г. Омарчевски.

Ж. Маджаровъ (з): Разтурете Парламента, да видимъ кой кумъ, кой сватъ. Презъ джамъ ще гледате Народното събрание.

А. Капитановъ (з): И ти нѣма да дойдешъ.

Ж. Маджаровъ (з): Нѣма значение дали ще дойда азъ.

С. Омарчевски (з): Г. г. народни представители! Разискваме върху предложението на народния представителъ г. Асенъ Буковъ, врѣчено вчера на председателя на Народното събрание, отпечатано и поставено на дневенъ редъ снощи за разискване днесъ. Кои държавни, парламентарни или други нужди налагатъ това предложение? За това имамъ голѣмата добрина вносителътъ на туй предложение, г. Буковъ, да ни поясни, че, понеже подпредседателътъ на Народното събрание г. Никола Захариевъ не се ползува повече съ довѣрието на земледѣлската парламентарна група, . . .

А. Капитановъ (з): На мнозинството.

С. Омарчевски (з): . . . тя, нѣмайки довѣрие въ него, прави въпросъ за неговото стоене на мѣстото, на което той стои понастоящемъ. Но въ самото пѣкъ предложение, което е раздадено на насъ, се казва, че г. Никола Захариевъ не се ползува повече съ довѣрието на болшинството отъ народнитѣ представители и се прави предложение за неговото смѣняване, което да бѣде поставено на дневенъ редъ, и пр.

Отъ неговото обосноваване ясно се разбира, че държавни нужди, че парламентарни нужди, които да налагатъ смѣната на подпредседателя г. Захариевъ отъ мѣстото, което заема, нѣма. Има партийни нужди, има партийни изисквания, които XXIII обикновено Народно събрание трѣбва да задоволи. Г. Буковъ имаше добрината да ни съобщи, че въ цѣлия свѣтъ, въ всички парламентарни страни подобенъ прецедентъ нѣма. Щастлива е тогава България, че днесъ, чрезъ вота на българското Народно събрание, ще може да даде парламентарна практика на другитѣ парламентарни страни. Както вносителътъ на предложението, така също и пояснителътъ на това предложение, г. министъръ-председателътъ, не ни поясниха кои грѣшки по служба, кои опущения по служба на г. Никола Захариевъ, като подпредседателъ на Народното събрание, сѣ причина, за да се иска да се смѣни отъ това мѣсто. Остава да се произнесемъ ние за партийнитѣ нужди, които сѣ наложили исканата промѣна съ предложението на г. Буковъ. Откога г. Никола Захариевъ, като подпредседателъ на Народното събрание, престана да изпълнява правилно своитѣ функции по конституцията и правилника за вътрешния редъ на Народното събрание? И до този моментъ подобенъ мотивъ не се изтъкна. Следователно, ние ще сѣдимъ тукъ Никола Захариевъ и ще снемемъ мандата му не заради туй, че той фалшифицира вота на Народното събрание, не заради туй, че той пренебрегва ораторитѣ, които сѣ записани да говорятъ, не заради туй, че той е извършилъ друга нѣкаква грѣшка по неговата служба, а ние, българскиятъ Парламентъ, ще сѣдимъ Захариевъ заради туй, защо той не е съгласенъ съ известни разбирания на нѣкои отъ г. г. министритѣ, които сѣ на тая маса. (Сочи министерската маса) Не е вѣрно, г. Буковъ, Вашето твърдение, че г. Захариевъ не се ползува съ довѣрието на болшинството.

И. Василевъ (з): Ще провѣримъ, бе г. Омарчевски.

С. Омарчевски (з): Вие можете да провѣрите, но вие нѣмате право въ единъ официаленъ документъ официално да лъжете, като казвате, че той не се ползува вече повече съ довѣрието на мнозинството.

П. Попивановъ (з): Искаме да бъдемъ опровергнати. Или ние лъжемъ, или Вие лъжете.

С. Омарчевски (з): Доколкото моитъ сведения се простиратъ, Вие не сте събрали болшинството на частно заседание, . . .

П. Попивановъ (з): Не сте дошли Вие.

С. Омарчевски (з): . . . за да се консултира волята на тъй нареченитъ партии, които съставляватъ Народния блокъ. Следователно, въ единъ официаленъ документъ, какъвто е предложението, вие не можете да казвате, че Никола Захариевъ не се ползува повече съ довърнето на болшинството, защото не сте имали възможностъ и не сте имали време да констатираме туй.

Понеже липсватъ държавни нужди, които да налагатъ тая промѣна, понеже липсватъ парламентарни грѣшки и опущения отъ Захариева, които да налагатъ тая промѣна, азъ искамъ да видя кои сѫ тия партийни нужди, които налагатъ тая промѣна. Азъ зная, че не съмъ на земеделски конгресъ или на публично земеделско събрание; азъ зная, че съмъ въ Народното събрание. Но понеже туй Народно събрание се занимава съ партийни въпроси, азъ ще искамъ да си кажа думата по тия партийни въпроси, които сѫ сложени на дневенъ редъ чрезъ туй предложение.

И. Василевъ (з): Добре, че намѣри тукъ мѣсто да си кажешъ думата.

С. Василевъ (д. сг. Ц): Продължение на заседанията на конгреса ви.

И. Василевъ (з): Нѣщо подобно.

П. Попивановъ (з): Кой ви е кривъ, че конгресътъ ви бѣше малъкъ?

С. Омарчевски (з): Откога г. Захариевъ стана неудобенъ за нѣкои отъ г. г. министритъ? Откогато г. Захариевъ, заедно съ нѣколко другари отъ земеделската парламентарна група, . . .

П. Попивановъ (з): Воглаве Васъ.

С. Омарчевски (з): . . . стана изразителъ на единъ бунтъ, на едно негодуване, на едно незадоволство отъ дейността на тъй нареченитъ земеделски министри въ кабинета на уважаемия г. Мушановъ; . . .

А. Капитановъ (з): Бунтъ на министериабли.

С. Омарчевски (з): . . . отъ деня, откогато г. Захариевъ и други . . .

Т. Тонковъ (з): И ти.

С. Омарчевски (з): И азъ. — . . . вдигна гласъ на протестъ. . .

Т. Тонковъ (з): Помнишъ ли какво си приказвалъ въ съфета?

Т. Бошнаковъ (з): За да ставатъ министри.

С. Омарчевски (з): . . . срещу съществуващитъ порядки въ тоя сѣюзъ; откогато повдигна въпроса, че Земеделскиятъ сѣюзъ не е частна собственостъ, която да се обладава и преобладава отъ тоя или оня; че тя е една свободна демократична народовластническа организация, део всички сѫ равни, и че не може Земеделскиятъ сѣюзъ да бѣде превърнатъ въ едно срдство за достижение на котерийни, роднишки и лични домогвания; откогато вдигна гласъ на протестъ, че най-сетне трѣбва повече моралъ и повече честъ въ порядкитъ на Земеделския сѣюзъ, за да можемъ чрезъ него да допринесемъ повече за морала и за честта въ управлението на държавата; . . .

Т. Бошнаковъ (з): Моралъ у Стоилъ Стефановъ!

С. Омарчевски (з): . . . откогато Захариевъ и другаритъ му не върватъ въ кракъ и нарушаватъ съществуващитъ презъ последнитъ една-две години порядки въ Земеделския сѣюзъ.

„Бунтъ на министериабли“, се обажда тамъ единъ.

И. Василевъ (з): Не е лъжа

С. Омарчевски (з): Бунтъ на министериабли? Бунтъ на чистата земеделска съвѣсть; бунтъ на онѣзи, които на 21 юний минаха презъ огънь и мечъ, презъ стражарски нагайки, за да ви докаратъ тукъ и васъ, и насъ, и всички, които сѫ дошли на това мѣсто; бунтъ на онѣзи, които сѫ недоволни, които не сѫ съгласни . . .

Т. Бошнаковъ (з): Не сѫ съгласни, защото не станаха министри.

С. Омарчевски (з): . . . съ политиката, която се следва отъ кабинета на г. Мушановъ и особено отъ неговитъ другари, земеделскиятъ министри.

И. Василевъ (з): Тамъ ви е дергътъ!

А. Капитановъ (з): Да се разберемъ! Трѣбваше да се отложи конгресътъ, за да стане реконструкцията.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Омарчевски (з): Какво искате сега вие, депутатитъ отъ земеделската парламентарна група, пазители на скрижалитъ, на заветитъ на знаменития Стамболийски? Вие имате стари навици, имате стари табии. Вие искате и днесъ да преклоните, да претрошите нашата общественостъ, както направихте при други въпроси. Вие искате да капитулира цѣлата обществена мисль въ България, за да се постигнатъ вашитъ лични и вашитъ котерийни домогвания, да се премахнатъ всички по пътя ви, които се явяватъ като прѣчка за вашитъ постижения.

А. Капитановъ (з): Вие, ако имате сила, бихте махнали цѣлото правителство.

С. Омарчевски (з): Вие чакахте да навърши пълнолѣтие единъ кандидатъ за министъръ, за да произведете избори подъ знака на нечуванъ тероръ и насилие, за да поемете актива и пасива на предшестващото правителство и да го докарате на това мѣсто. (Сочи министерската маса) И го докарахте веднага, току-що станалъ пълновъзрастенъ.

И. Василевъ (з): Къде бѣше тогава ти, бай Стояне? До оня день цѣлуваше ржка на този, за когото говоришъ!

Т. Бошнаковъ (з): Бай Стоянъ прилича на яхалия конь, който не знае да тегли кола.

С. Омарчевски (з): Ржка никому не съмъ цѣлувалъ и нѣма да цѣлувамъ. Това да го знаешъ!

Министъръ Д. Гичевъ: Спомняте ли си, че Вие ми връчихте протокола на постоянното присѣствие съ Вашия подписъ?

С. Омарчевски (з): Дайте го да го видимъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Не си ли спомняте?

С. Омарчевски (з): Да го видя — ще ти кажа.

Министъръ Д. Гичевъ: Касаетъ се за протокола на постоянното присѣствие, подписанъ отъ г. Омарчевски, съ който се иска смѣняването на министъръ Георги Йордановъ съ г. Вергилъ Димовъ. Подъ него е сложенъ подписътъ на г. Стоянъ Омарчевски съ много едри букви.

С. Омарчевски (з): Дайте го!

Министъръ Д. Гичевъ: Чакайте, ще Ви се даде.

И. Василевъ (з): Той е забравилъ. Тогава смѣташе и бай Стоянъ нѣщо.

С. Омарчевски (з): Нѣма да се даде, г. Гичевъ!

Министъръ Д. Гичевъ: Задигнали го, но има второ екземпляръ отъ него. (Смѣхъ всрдъ земеделцитъ)

А. Капитановъ (з): Тогава той мислѣше, че ще бѣде на второ мѣсто. Трѣбваше да почнатъ смѣнитъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Признавамъ, г-да, че едно обещание не можахме да удържимъ — че на нова година ще дойде бай Стоянъ — но събитията се развиха другоаче.

С. Омарчевски (з): Чакайте да стане пълновъзрастен министърът на благоустройството, за да може да се изпълни искането на Земледелския съюз да стане министър! Претроши се обществената мисъл. За първи път в България тръбваше да се дочака да стане пълновъзрастен единъ господинъ, за да може да седне на този столъ. (Сочи министерската маса)

Т. Бошнаковъ (з): Г. Омарчевски! Старъ приятелъ си — недей разправя тия работи. Искамъ да кажешъ истината. Ти на мене си казвалъ: „Кажи на Гичева: стига вече върнопоподаничество — да замъни Муравиева съ мене“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се!

Т. Тонковъ (з): (Къмъ С. Омарчевски) Срамъ и позоръ! Какъ не те е срамъ да седишъ тамъ! Беше полудълъ да станешъ министъръ.

С. Омарчевски (з): Вие ли сте днесъ на дневенъ редъ, Вие ли сте ударната команда въ днешното заседание? Ако обичате, мога да Ви платя, но тогава нѣма да останете тукъ. Това да го знаете!

Т. Бошнаковъ (з): Хайде, де!

С. Омарчевски (з): Да, да!

Т. Бошнаковъ (з): Бай Стояне! Ти притичашъ на яхалня конь, който кола не тегли. 20 пъти си се цепилъ ти. Знаешъ те сдруженитъ земледѣлци. Азъ те познавамъ отъ 1908 г. Не теглишъ кола! (Глъчка)

И. Василевъ (з): Дори и себе си не уважавате, като приказвате така. Язъкъ, бившъ министъръ!

С. Омарчевски (з): Азъ мисля, че нѣма защо г. министър-председателътъ да свързва кабинета съ отъмането мандата на подпредседателя Захариевъ. Нѣма защо министър-председателътъ съ вземане страна по единъ чисто партиенъ, съюзеи въпросъ да си туря прѣста, за да увеличава и безъ туй съществуващитъ пролуки въ редницитъ на Земледѣлския съюзъ. Азъ мисля, че тоя Парламентъ, който претендира да бѣде единъ отъ най-интелигентнитъ парламенти у насъ, нѣма защо и днесъ да се качва на колата на г. г. земледѣлскитъ министри. Г. министър-председателътъ знае, че г. министъръ Гичевъ, който трѣбваше съ по-голямъ куражъ, съ по-голяма твърдостъ въ кабинета и въ Народното събрание да повдигне голѣмитъ въпроси — за задълженията, за ценитъ на хранитъ и пр., наистина ги повдигна на нѣколко пъти въ Министерския съветъ съ голѣма сериозностъ, но тогава, когато трѣбваше да се избере г. Пенчо Йосифовъ за помощникъ-кметъ. И цѣлиятъ общински съветъ въ София трѣбваше да капитулира предъ волята на министъръ Гичевъ. Другъ пътъ, предъ конгреса, той прави въпросъ кой да бѣде на едн-коя-си дипломатическа вечеря и кой да не бѣде. И особено Захариевъ не трѣбвало да бѣде, напр., на вечерята на унгарския министър-председателъ г. Гюмбошъ. Дотамъ се отиде!

Т. Бошнаковъ (з): Какво ще прави тамъ?

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. Омарчевски! Дълга да Ви кажа, че това е интрига. Моля Ви се, азъ нареждамъ листата и мога да Ви увѣря, че това е интрига.

С. Омарчевски (з): Азъ се позовавамъ на свидетелството на други честни хора отъ тая маса. (Сочи министерската маса)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това не е върно.

С. Омарчевски (з): Това е въ отговоръ на Вашата декларация, г. министър-председателю.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Не ща да способствувамъ на интриги.

С. Омарчевски (з): Вие сте достатъчно много способствували. Фактътъ, че поставите този въпросъ на разглеждане и искате да вземете страна въ тая трагедия, която днесъ изживява земледѣлското движение ...

И. Василевъ (з): Благодарение на Васъ.

С. Омарчевски (з): ... показва, че Вие искате да турите прѣстъ, за да стане пролуката по-голяма.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Какво искате? Да отида срещу парламентарната група на земледѣлцитъ ли?

С. Омарчевски (з): Вие сте напоследъкъ много угриженъ, азъ Ви виждамъ, Вие не сте тъй оптимистъ, тъй самонадеянъ и тъй гордъ, както досега; Вие сте много угриженъ, и съ основание. Но днесъ Вие трѣбваше да намѣрите нравствени сили и куражъ да не уйдисвате на ония, които за достигането на свои лични, роднински и котерийни домогвания искатъ да накаратъ Парламента да вземе страна въ споровѣтъ на Земледѣлския съюзъ. Азъ смѣтамъ, обаче, че тая интеллигентна Камара, че туй Народно събрание не трѣбва да се подладе по никакъвъ начинъ на домогванията на тѣзи, които се наричатъ днесъ земледѣлски министри, и да имъ даде единъ добъръ укоръ. За да не принижатъ своето достоинство, Народното събрание съ единъ вотъ ще трѣбва да отхвърли това предложение като несъстоятелно и неумѣстно въ времѣната, въ които живѣе държавата. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои отъ земледѣлцитъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Йордановъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Какъ може 6 души отъ една група да говорятъ? (Глъчка)

Г. Йордановъ (з. Ст. В): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Безспорно е, председателството на Народното събрание се избира отъ болшинството, обаче председателството на Народното събрание не служи на болшинството, то служи на Народното събрание и изпълнява правилника.

Н. Кемилевъ (д. ст. Ц): Тѣй разправя и г. Малиновъ, но не го изпълнява.

Г. Йордановъ (з. Ст. В): Сега ние имаме да разгледаме отговора на тронното слово. Тронното слово и бюджета — това сѣ двата въпроси, за разглеждането на които се свиква Народното събрание. Следъ това иде вече останалото законодателствуване. За менъ е важно, че когато разискваме отговора на тронното слово, ние пререждаме дневния редъ съ другъ единъ въпросъ — за бламирането подпредседателя на Народното събрание г. Никола Захариевъ. Но за мене е важенъ и другъ единъ въпросъ, че ние малко повече отъ преди две години, когато направихме избори, и Никола Захариевъ, и Стояиъ Омарчевски, и Димитъръ Гичевъ, и всичкитъ, които сме тукъ и тамъ, бѣхме единенъ Български земледѣлски народенъ съюзъ. Работѣхме много за блока, а и блокътъ бѣше съ насъ и работи за този Парламентъ и за това мнозинство, което имаме. Минаха се две години, за да доживѣемъ едно време да пререждаме дневния редъ на Народното събрание и да искаме да смѣкнемъ единъ отъ стороницитъ на блока, единъ, който много е работилъ за него, единъ, който е въренъ на блока и на Парламента. И наистина, г. г. народни представители, тоя джюмбюшъ, който става въ Народното събрание, може да е джюмбюшъ за други хора, за други народни представители, но за насъ, земледѣлцитъ, това нѣма да бѣде джюмбюшъ. Това за насъ ще бѣде много сериозенъ въпросъ. Нашитъ разправи нѣма да свършатъ тукъ тази вечеръ. За блока ще свършатъ, за опозицията тоже ще свършатъ, но за Земледѣлския съюзъ тази вечеръ тѣ нѣма да свършатъ. За насъ този въпросъ е толкова по-важенъ, че ние, които работихме за блока, които работихме противъ Сговора, които работихме да създадемъ това болшинство, днесъ сами го разтуряме, сами го отричаме. Този е много важенъ въпросъ за мене.

Г. Никола Захариевъ, подпредседателътъ на Народното събрание, е избранъ и посоченъ да бѣде избранъ отъ болшинството, въ което бѣхъ и азъ, въ което бѣха и моитъ другари. Споредъ мене, не бива да бѣде поисканъ блямътъ на единъ подпредседателъ отъ болшинството, което го е избрало, или отъ правителството, а бива да бѣде поисканъ отъ опозицията. Опозицията може да повдигне въпросъ, че тоя подпредседателъ не ржководи заседанията така, както правилникътъ предписва, че той не се държи така, както трѣбва, че поогласява „болшинство“ тогава, когато не е болшинство. Ние такава нѣщо нѣмаме. Когато г. Захариевъ е председателствувалъ Народното събрание, председателствувалъ го е най почтено. Никогато той не е оскърбилъ опозицията, никогато той не е провъзгласявалъ „меншинство“, вмѣсто „болшинство“. И затова именно опозицията днесъ е доволна отъ неговото подпредседа-

гелство, а болшинството, правителството — не знамъ, още не сж си казали всичкитъ думата — е противъ него. Когато Никола Захариевъ е председателствувалъ Народното събрание честно, почтено, по правилника, когато той довчера се е ползувалъ съ нуждното довѣрие на Парламента, когато той е билъ уважаванъ, защо сега изведнѣжъ изпѣква въпросътъ той да бѣде смѣненъ? За опозицията този въпросъ може да не е много важенъ, но за правителството той е важенъ. Защо трѣбва тоя борецъ и вчерашенъ другаръ на тия министри, другаръ на всички васъ, уважаванъ отъ всички, да бѣде днесъ смѣненъ и защо трѣбва всѣки, който се явява въ негова защита, да бѣде обруганъ? Това е единъ въпросъ много важенъ за насъ, за земеделѣцитъ, които казватъ, че сж съ правителството, и за земеделѣцитъ, които казватъ, че сж сжисали съ правителството. Земеделѣската организация даде всичко, ние, земеделѣцитъ, дадохме всичко, за да седнемъ на тия мѣста, за да можемъ да свалимъ едно правителство, което отричаше насъ, което и ние отричахме.

Никола Захариевъ, подпредседателъ на Народното събрание, довчера се е ползувалъ предъ Парламента — правителство и опозиция — съ довѣрие. Никой не изтъкна, никой не каза, че той не е ръководилъ заседанията на Народното събрание съвѣстно и затова иска неговия блямъ. Защо искаме тогава да го бلاميраме? Защото се е проявилъ като опозиция на самото правителство! Азъ не знамъ сега дали Никола Захариевъ още не е порастналъ, дали е много славолубивъ и честолюбивъ, дали иска да вдигне много гюрултия около себе си, за да доведе полжението дотамъ, че нѣкои отъ г. г. министритъ, че нѣкои отъ народнитъ представители да не бѣдатъ доволни той да бѣде подпредседателъ на Камарата.

Г-да! Мене ми се чини, че не биваше поради това, че Никола Захариевъ се е обявилъ нѣкой пътъ противъ правителството, да бѣде поставенъ въпросъ за неговия блямъ. Защо? Защото животътъ може да е тежъкъ, може ние да не сме разбирали онова, което сме говорили вчера, може да не сме познавали живота, но азъ не се срамувамъ да кажа и нѣма да сгрѣша, ако кажа, че нито половината отъ онова, което сме обещали предъ българския народъ, че ще му го дадемъ като правителство, като народни представители, не сме го дали. И азъ познавамъ тукъ народни представители отъ опозицията — нѣма да кажа имената имъ — които не тукъ, въ пленума, но вънъ сж ми говорили: „Дѣдо Георге, защо проиграхте това довѣрие на българския народъ, защо не изпълнихте отчасти това, което обещавате?“ И мене ми се чини, че г. Захариевъ не държи това поведение нито отъ капризъ, нито защото е много младъ, нито отъ честолюбие, за да стане по-голѣмъ, освенъ заради това, че и него, като мене, избирателитъ сж го питали: кѣде е вашата платформа, кѣде е това, което обещавате; ние тѣнемъ въ мизерия. Мене ми се чини, че именно това накара г. Захариевъ миналата година да направи своята интерпелация, това го накара да свика и отдѣленъ конгресъ. Поради тия две причини днесъ се иска смѣняването му отъ подпредседателското мѣсто въ Парламента. Нито е неправилно, нито е нарушение, нито е непочтеностъ неговата интерпелация противъ Сакаровъ и вчерашниятъ конгресъ, свиканъ отъ него отдѣлно отъ конгреса на „Врабча“.

Мене ми се чини, че много по-голѣма честъ щѣше да бѣде за г. г. министритъ и за народнитъ представители, ако търпѣха една критика отъ Никола Захариевъ въ Земеделѣския съюзъ като земеделѣецъ. Ние, г-да, сме поставени на страшна критика предъ самитъ наши избиратели, и за насъ би било много по-добре, ако сѣтрпѣше Никола Захариевъ, за да се каже: ето, остави се единъ човѣкъ, който прави критика. Сега, когато ние не търпимъ тия които правятъ критика, защото се срамуваме отъ онова, което сме обещавали; сега, когато смѣкваме Никола Захариевъ като подпредседателъ на Камарата, нѣма ли да каже наистина народътъ: никой горе не се вслушва въ онова, което говоримъ, никой не смѣта да изпълнява обещаното; всѣки, който рече да прави критика на правителството, ако е отъ правителството, го изключватъ; ето, Никола Захариевъ го изпѣждатъ, искатъ да запушатъ устата на народнитъ представители.

За Парламента, и особено за земеделѣцитъ и за г. г. министритъ, бѣше много неудобно да се повдига този въпросъ сега. Много правъ бѣше единъ отъ ораторитъ, който каза, че по този въпросъ най-малко ще загуби Никола Захариевъ, а ще загуби най-много правителството, ще загуби най-много Земеделѣскиятъ съюзъ „Врабча I“, защото хората ще кажатъ: тамъ не имъ позволяватъ да се изказватъ.

За мене това предложение е една несериозна работа. За мене би била много сериозна работата, ако отъ лѣвицата бѣше поисканъ блямъ на Никола Захариевъ затова, че е нарушилъ правилника, затова, че е провъзгласилъ нѣкога „меншинство“, вмѣсто „болшинство“. Тогава това би било много сериозенъ въпросъ, защото щѣше да се касае за запазване престижа на Парламента. Но блямътъ на Никола Захариевъ се иска затова, защото той се противопоставилъ, отнесълъ се като властникъ критически къмъ самата власт, къмъ народнитъ представители, съ които той е билъ, къмъ министритъ, съ които той е билъ; заради това, че си е позволилъ да направи тукъ интерпелация, затова, че си е позволилъ въ Събранието да отрече тая власт, която народътъ на много мѣста я отрича. Това е капризъ, това е едно желание, което не ползува нито тѣзи, които го проявяватъ, нито ония, които искатъ да имъ угодятъ, а, напротивъ, вреди на парламентаризма, и затова азъ апелирамъ, азъ моля Народното събрание да не се воли по капризи, да не удовлетворява капризи и Никола Захариевъ да бѣде оставенъ за подпредседателъ на Народното събрание. Председателитъ и подпредседателитъ на Народното събрание да се смѣняватъ само тогава, когато нарушатъ правилника. Азъ сега се увѣрихъ, че едно бюро може да бѣде и отъ опозицията и Парламентътъ нѣма защо да се бои отъ едно такова бюро, защото не смѣтамъ, че правителството нѣкога ще прави беззакония, не смѣтамъ, че правителството нѣкога ще иска да му се узаконяватъ незаконни работи. И понеже правителството нѣма да иска това, и Парламентътъ нѣма интересъ да иска това — Никола Захариевъ може да си бѣде подпредседателъ на Народното събрание. Никола Захариевъ може нѣкъде да критикува правителството и пакъ да си бѣде подпредседателъ на Народното събрание. Това би издигнало нашия Парламентъ, и хората ще кажатъ: наистина, въ този Парламентъ има такива, които се водятъ отъ капризи, но има и други, които разсѣждаватъ трезво и хладно и не удовлетвориха хората на капризитъ. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земеделѣци)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Енчевъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Атанасъ Буровъ.

А. Буровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ще се помѣча да внесе споговистие и обективностъ въ тѣзи дебати, въ които се внесе много страсть, да отстраня отъ тѣхъ всичко онова, което представлява политико-партизански характеръ, за да разгледамъ въпроса изключително отъ точка зрение на Парламента, на положението на президиума и на интереса на парламентаризма въ България. Партията, отъ името на която говоря, има претенцията да бѣде искрена и убедена защитница на парламентаризма, и вѣрвайте ме, че въ моитъ разсѣждения азъ ще се ръководя само отъ тази мисль.

Сезиранъ сме съ въпроса за бلاميрането на единъ членъ на президиума. За какво? За нѣкакви негови проявления въ изпълнение на функциитъ му на председателствуващъ? Не. За нѣкакво морално провинение, което го лишава отъ правото да заема такова високо мѣсто? Не. За нѣкаква разпрания въ единъ партиенъ конгресъ, която не може да интересува насъ, Парламента. Азъ ви моля, погледнете на въпроса не презъ очилата на увлѣчени партийни хора, а съ спокоенъ погледъ на народни представители, които по съвѣстъ ще служатъ на конституция, а то ще каже, ще служатъ и на Парламента. Мислите ли вие, г-да, че действително сега е времето и мѣстото на тѣзи дебати? Мислите ли, че ние ще бѣдемъ оправдани общественно за всички тѣзи страсти, които се повдигатъ около тия дебати? Мислите ли вие, че общественото мнение ще намѣри нѣкакво удовлетворение въ туй, че г. Никола Захариевъ, къмъ когото лично азъ съмъ безразличенъ — нито съмъ за, нито съмъ противъ него — ще бѣде бلاميранъ отъ поста подпредседателъ на Камарата и че въ този моментъ българскиятъ народъ това чака, това го интересува, това го вълнува? Мислите ли вие, г-да, че въ туй време, когато скрито и открито се атакува парламентаризмътъ, когато се атакува свободното управление и се компрометира въ неговитъ основи отъ сръди най-добросъвѣстни и отъ други недобросъвѣстни, като се иска да се докаже, че въ България парламентаризмътъ се е изродилъ до степенъ да стане едно бѣсно партизанско надпреварване за лични облаги, мислите ли вие, че въ това време, когато трѣбва да бранимъ този Парламентъ, ние

му услужваме съ тѣзи дебати, че ние заздравяваме вѣрата на народа въ неговитѣ институти, че ние увеличаваме неговата твърдост да отстоява тѣзи институти? Азъ смѣтамъ, г-да, че самата постановка на въпроситѣ носи тѣхнитѣ отговори предъ вашитѣ собствени съвѣсти. Убеденъ съмъ, г-да — правя ви тая честь да вѣрвамъ това — че вие не можете да не чувствувате вътре въ васъ си, както и г. министъръ-председателъ, че въ тая работа има нѣщо, което — извинявайте — вони, нѣщо, което излага, нѣщо, което компрометира, нѣщо, което ще засегне най-много васъ, но ще засегне и насъ, ще засегне и самитѣ институти, ще засегне и престижа на Парламента. Какви особени оправдания можете да имате, за да оставите тоя тѣй боленъ въпросъ въ тази болна форма въ такъвъ единъ моментъ? Г. Захариевъ извършилъ актъ противъ партийната дисциплина — азъ само така мога да характеризирамъ, споредъ думитѣ на г. Букова, туй, което той е направилъ. Отъ момента, когато вие избрахте г. Никола Захариевъ за подпредседателъ на Камарата, той престана да бѣде партизанинъ; той е частъ отъ президиума на Парламента. Парламентътъ може да го сѣди не поради това, че въ своитѣ партийни отношения нарушава нѣкаква вътрешна дисциплина, а дотолкозъ, доколкото въ изпълнение на своитѣ функции като подпредседателъ нарушава правата на Парламента, отива противъ справедливостта, отива противъ правдата, отива противъ своя дългъ. Нищо подобно не ни се посочва. Азъ не искамъ тукъ да защитавамъ г. Захариева въ качеството му на подпредседателъ на Камарата. Ималъ е грѣшки. Защо тогазъ не повдигнахте този въпросъ, а го повдигате днесъ, и то не поради тия грѣшки, които вие сте одобрявали, а поради вашитѣ домашни разправии? Защо? Въ какво може фактътъ, че той партийно се е провинилъ предъ васъ, да намали неговото достоинство на председателствуващъ Камарата? Въ какво това прозвение намалява неговата обективност, неговото морално право да стои тукъ? Прецеденти признаха всички, че нѣма. Но г. председателъ на Министерския съветъ каза: „Нѣма, защото въ други парламенти, ако се поставише само въпросъ отъ групата, която е посочила като кандидатъ единъ членъ на президиума, той самъ по себе си щѣше да констатира урока, да извлѣче послѣдствията, да си даде оставката и да се избѣгнатъ такива дебати, защото ония парламенти стоятъ високо, а ние — ниско“. Ако за моментъ азъ приема това твърде близко до истината разбиране на г. министъръ-председателя, нѣма да се съглася, обаче, съ неговото заключение. Тъкмо защото нашиятъ Парламентъ стои въ това отношение ниско, тъкмо защото ние не сме тѣй чувствителни къмъ положението, къмъ ролята на президиума, тъкмо, защото признаваме, че другитѣ парламенти съ много по-издигнати морално, нашъ дългъ е да вървимъ по тѣхнитѣ стѣпки, а не да се примиряваме съ едно положение на падение, на израждане на Парламента и парламентаризма. Защо трѣбва сами ние да афишираме, тѣй да кажа, това падение? Защо ние трѣбва да оставимъ чувството у президиума, у органитѣ, които управляватъ Парламента, че тѣ зависятъ отъ временни и случайни разположения на тѣхнитѣ партийни приятели?

Какъвъ е интересътъ на Парламента, г-да? Тѣзи, които го председателствуватъ, трѣбва да иматъ чувство, че тѣ свещенодействуватъ, че тѣ сж надъ партийнитѣ страсти, че тѣ сж надъ партийнитѣ интереси, че тѣ сж като весталки, които служатъ на единъ свещенъ дългъ; и когато сж тукъ — че тѣ преставатъ да бѣждатъ приятели или неприатели на тази или онази група; че тѣ сж приятели на правдата, тѣ сж приятели на правилника, тѣ сж приятели на конституцията, тѣ сж приятели на парламентаризма. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ) Ние имаме всички интересъ да закрепимъ у всички онѣзи хора, които сж се издигнали до този високъ постъ, това съзнание за тѣхната висока роля, за да имаме право да искаме отъ тѣхъ и съзнание за тѣхната висока отговорност. Тѣ трѣбва да знаятъ, че дотогазъ, докогато изпълняватъ дори противъ своитѣ партийни чувства и интереси обективно и почтено своя дългъ, тѣ сж несмѣняеми. Нѣма да се намѣри болшинство, нѣма да се намѣри правителство, което за хатѣра на партийни съображения ще иска да направи тоя скандалъ, да предизвика едни разисквания, които никого не задоволяватъ, които на никого престижа нѣма да повдигнатъ — помнете ми думитѣ — нито на насъ, оппозицията, нито на васъ, правителството, и които ще бѣдатъ жестоко използвани отъ всички онѣзи, които искатъ въ мѣтна вода риба да ловятъ.

За менъ, па и за всички разбираня на западнитѣ демокрации, президиумътъ на единъ парламентъ, това е нѣщо много високо, г-да. Министъръ-председателъ нѣкакъ така не искаше да се позоваватъ много на случая

съ Бюисонъ, на случая съ Лѣобе и т. н. — за да не навлизамъ и въ английската практика, която въ това отношение е още повече противна на нашитѣ разбираня.

П. Попивановъ (з): Вие сравнявате Никола Захариевъ съ Лѣобе?

А. Буровъ (д. сг): До каква степенъ въ французкия парламентъ не гледатъ на състава на президиума на парламента като на една еманация, партийна и партизанска, достатъченъ е фактътъ, че г. Бюисонъ при два различни парламента и при петъ различни политически комбинации за управление продължава да бѣде председателъ на французкия парламентъ, . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Съ довѣрието на болшинството.

А. Буровъ (д. сг): . . . като често пѣти влиза, като председателъ, въ конфликтъ съ своята партия, която е доста буйна и недисциплинирана въ французкия парламентъ и отъ височината на това мѣсто ѝ чете жестоки нотации. Ако се приемѣше тази теория, какво бюрото на Парламента е една еманация на болшинството, нали би трѣбвало при есѣко измѣнение на разнитѣ комбинации на болшинството да има и промѣна на бюрото?

П. Попивановъ (з): Отричате ли го? Въпросъ на довѣрие.

А. Буровъ (д. сг): Ще ми отговорите отъ тукъ, г-да. (Сочи трибуната) Вие имате всичкия интересъ азъ да твърдя погрѣшни схващания, за да ме изболчите. По-добре е да се чуятъ тѣзи мои грѣшни мисли.

Какъ така въ французкия парламентъ, до вчера крепящъ едно правителство, изхождащо отъ социалисти и отъ радикалсоциалисти, отъ така наречения лѣвъ картелъ при г. Даладье, по-рано изхождащо отъ умѣрената дѣсница, начело съ г. Тардьо, днесъ кабинета председателствува г. Саро, образуванъ, обаче, отъ радикалсоциалисти, лѣви републиканци и частъ отъ центъра, какъ така бюрото може да се адаптира и да продължава да има довѣрието на групитѣ, които като единъ парламентаренъ блокъ образуваха първия кабинетъ на г. Даладье, резултатъ на едни нови избори, забележете, въ които безспорно общественото мнение и волята на французкия народъ бѣ: да се даде единъ кабинетъ лѣвъ, отъ лѣвия картелъ? Кой въ французкия парламентъ би помислилъ да каже днесъ на единъ председателъ тамъ: „Понеже направихме нова политическа комбинация, Вие ставате неудобенъ, хайде махнете се, ще туримъ другъ“?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Позволете.

А. Буровъ (д. сг): Моля.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Но ако радикалсоциалистическа Франция, или друга въ цѣлостъ би повдигнала въпроса за недовѣрие къмъ Бюисонъ, мислите ли вие, че той би останалъ на това мѣсто?

П. Стайновъ (д. сг): Никой нѣма да повдигне тамъ този въпросъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Нѣма да повдигне! То е другъ въпросъ. То е въпросъ на партийни нрави, не е въпросъ на парламентаризмъ. (Възражения отъ лѣвицата) Моля ви се, азъ задавамъ единъ въпросъ. Ако нѣкой би повдигналъ въпросъ за недовѣрие спрямо Бюисонъ въ французкия парламентъ, ако тамъ се представѣше такъвъ случай, какво ще бѣде положението на председателството и правителството? Това ми кажете вие.

П. Стайновъ (д. сг): Партии, които се уважаваатъ, нѣма да повдигнатъ такъвъ въпросъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Нѣма да го повдигнатъ! Ами ако го повдигнатъ?

П. Стайновъ (д. сг): Въ 50 години такива случаи нѣма.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ами ако го повдигнатъ? Това ми кажете!

Председателствуващъ Н. Шоневъ: (Звъни)

А. Буровъ (д. сг): Азъ бихъ желалъ да отговоря на всички, но най-напредъ ще отговоря на въпроса, който

поставя г. министър-председателят: ако социалистическата група, раздѣлена днес на две, а даже по най-последните сведения, раздѣлена на три — хората на Блумъ, хората на Реноделъ и единъ центъръ, който, не-одобрявайки изключването на Реноделъ и другитѣ, въ същото време пъкъ не иска да се солидаризира и съ тѣхъ — ако една частъ отъ тая фракция . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Значи, много си приличаме съ тѣхъ.

А. Буровъ (д. сг): . . . заради туй, защото г. Бюисонъ взелъ страна съ Реноделъ, или взелъ страна съ Марке, помисли, че трѣбва да го бламира, увѣрявамъ ви, цѣла Франция ще се изсмѣе. . .

Ж. Маджаровъ (з): Ще извикатъ Асенъ Буковъ.

А. Буровъ (д. сг): . . . и въ Парламента самитѣ партизани на правителството нѣма да допуснатъ това.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Азъ казахъ „болшинството“.

А. Буровъ (д. сг): Бюисонъ не е радикалсоциалистъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Не ме разбрахте. Азъ казахъ: ако болшинството, което управлява, опрѣно на радикалсоциалистическата партия, ако тази партия въ парламента повдигне такъвъ въпросъ, какво би било поведението тогава на правителството и председателството? Това ми отговорете.

А. Буровъ (д. сг): Ще Ви отговоря.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Това искамъ да зная. Тѣй Ви поставямъ въпроса. (Възражения отъ лѣвницата) Ще ми кажете: партизанлъкъ. Въпроситѣ сериозно да ги обсъждаме. Недейте само подъ булото на партизанлъка такива голѣми въпроси да разрешаваме.

А. Буровъ (д. сг): Никакъвъ партизанлъкъ. Азъ протестирамъ съ всичката си енергия срещу този изразъ на г. министър-председателя.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Хайде партизанство, да не е партизанлъкъ.

А. Буровъ (д. сг): Не е и партизанство. Азъ съжалявамъ. Въ Франция, въ французкия парламентъ, не биха никога повдигнали въпросъ подъ тая форма, за едно чисто партийно провинение. Тѣй че, въпросътъ тукъ нѣкакси нѣма мѣсто.

Ж. Маджаровъ (з): Ами рибата се вмирсва отъ главата. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Буровъ (д. сг): За мене е важно да запазя формитѣ и достоинството на президиума на Парламента, защото смѣтамъ, че туй достоинство на президиума е свързано съ самото достоинство на Парламента, и, защищавайки го, азъ защищавамъ Парламента.

Още единъ аргументъ, г-да, за да видите до каква степенъ положението на членоветѣ на президиума е особено. Тѣ не сѣ нѣкакви делегати на политически групи, които могатъ да бждатъ смѣнявани; тѣ не сѣ временни пълномощници; тѣ сѣ като народниятъ представителъ, който, макаръ да е избранъ отъ свои партизани, тукъ се смѣта, че е представителъ на цѣлия български народъ и той дава клетва да действа за защита на конституция, на интереси народни и отговаря само предъ своята съвестъ. По тая теория би трѣбвало да се каже: искате да провѣрите довърието къмъ г. Захариевъ, ами ако той каже: „Я да провѣримъ довърието на българскитѣ избиратели къмъ всички насъ?“

Ж. Маджаровъ (з): Това е истината.

А. Буровъ (д. сг): Довѣрието, веднѣжъ изразено, то е вече обдѣкло въ мандатъ вашия председателъ. Както единъ народенъ представителъ не може да бжде бламиранъ чрезъ митинги или чрезъ решения на неговата група и да бжде изхвърленъ отъ Парламента, така и единъ членъ на президиума не може да бжде изхвърленъ, поради промѣната въ настроението на неговитѣ приятели отъ групата по партийни или партизански съображения.

И. Василевъ (з): Много далечъ отивате въ изводитѣ.

А. Буровъ (д. сг): По-нататъкъ. Да вземемъ практиката, за да видите каква морална стойностъ представлява отъ себе си президиумътъ. Утре ако държавниятъ глава трѣбва да направи една консултация при една промѣна на правителството, той ще вика представителитѣ на президиума не въ тѣхното качество на делегати на групи, не поради тѣхната партийна принадлежностъ, а поради факта, че сѣ президиумъ на Парламента. Отъ тѣхъ той нѣма да иска партийни указания, отъ тѣхъ нѣма да иска да покажатъ каква е волята на групата, отъ която тѣ сѣ излѣзли.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: А знаете ли г. Найденовъ, като председателъ на Камарата, какъвъ съветъ даде на държавния глава?

А. Буровъ (д. сг): За държавния глава хората на президиума сѣ скѣсали съ партиитѣ, тѣ сѣ станали нѣщо повече, тѣ представляватъ цѣлия Парламентъ, тѣ сѣ обективнитѣ изразители на волята и разбиранията на Парламента. Държавниятъ глава ще консултира отдѣлни представители на партиитѣ, обаче президиумътъ ще бжде консултиранъ изключително като обективенъ представителъ на българския Парламентъ.

Н. Стамболиевъ (з): Това е само теория, г. Буровъ, но практиката е друга.

А. Буровъ (д. сг): Г-да! Какъ си представлявате вие теорията? Та теорията, нали това е правната, моралната норма, отъ която трѣбва да изхождаме, за да дойдемъ до правилни, разумни заключения и прилагания? Та, значи, теория да не правимъ?

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Г. Буровъ! Ако Ви повика държавниятъ глава и поиска Вашето мнение, вие ще го дадете и като председателъ на Народното събрание, и като водачъ на вашата партия.

А. Буровъ (д. сг): Ако съмъ председателъ на Народното събрание, бждете увѣрени, че ще го дамъ като такъвъ. Ще опиша на държавния глава, какво е настроението въ Парламента, но нѣма да кажа, нито една дума въ защита на партията си, защото ще оставя на други представители на моята партия да пледиратъ интереситѣ на партията. Ако щете, вѣрвайте, ако щете, не вѣрвайте!

Н. Стамболиевъ (з): Тая декларация не можете да изпълните. Теорията може да е такава, но практиката е, че се партизанствува и предъ държавния глава, и навсѣкѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Буровъ (д. сг): Свършвамъ, защото смѣтамъ, че въпросътъ е толкова ясенъ, че всѣкакви аргументи биха го повече затъмнили, вмѣсто да го изяснятъ. Не съмъ защитникъ на г. Захариева, не ми е целта тукъ да затруднявамъ правителството съ моятъ държание. Имамъ съзнанието да защищавамъ отъ името на нашата парламентарна група единъ здравъ парламентаренъ принципъ. Недейте обръща Парламента въ мѣсто, където вашитѣ клубни разисквания, вашитѣ партийни спорове трѣбва да бждатъ ликвидирани. Недейте унижава престижа на президиума на Парламента.

А. Капитановъ (з): Ние го пазимъ.

А. Буровъ (д. сг): Нека правителството да мисли, да помни и да знае, че парламентитѣ, когато грѣшатъ, тѣ оставатъ нѣкакъ неотговорни, но че за грѣшкитѣ на парламентитѣ отговарятъ винаги управленията.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Тѣй си е. Винаги съмъ поддържалъ туй. И въ ваше време съмъ го поддържалъ. Това е здравъ принципъ.

А. Буровъ (д. сг): Знамъ, признавамъ, г. Мушановъ е проповѣдвалъ това, когато бѣше въ опозиция. Но, ако азъ, г. министър-председателю, бѣхъ на Ваше мѣсто, съ рискъ да се спрѣкамъ съ г. Гичева, не бихъ допусналъ тѣзи работи.

В. Янакиевъ (нац. л): Ама ако бѣхте на мѣстото на Никола Захариевъ, какво щѣхте да направите?

А. Капитановъ (з): Щѣше да си даде оставката.

А. Буровъ (д. сг): Азъ свършвамъ, като изказвамъ моето дълбоко съжаление, че въ времената, които живѣемъ, увеличаваме страстиѣ и подкопаваме престижа на Парламента съ дебати като тия. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Приятно е човѣку, когато слуша народенъ представителъ отъ трибуната по единъ такъвъ въпросъ да се мѣчи по-обективно да си даде мнението, защото въпросътъ действително е такъвъ, че много се затѣнява отъ нашитѣ партийни остраствания.

Азъ слушахъ и искахъ извинение отъ г. Бурова, когато го прекъснахъ, за да му задамъ единъ въпросъ, на който желяехъ да ми отговори. Тезата на г. Бурова е, че въпросътъ, повдигнатъ по причина на партийни остраствания, е единъ въпросъ, който се е родилъ въ срѣдитѣ на една отъ парламентарнитѣ групи, които поддържатъ кабинета, и, следователно, той нѣма такъвъ политически характеръ и значение, какъвто му се дава днесъ чрезъ дебатитѣ. Азъ съмъ длъженъ да отхвърля свършено тая мотивировка на уважаемия г. Буровъ, като обективна невѣрна. Ако ли откажемъ принципа, че въ Парламента сѣ представени всѣхъ политическитѣ живѣтели на които има отражение върху Парламента и върху правителството, права е тезата. Тогава значи да отречемъ Парламента, който не е друго освенъ само представителство на политически партии.

П. Стайновъ (д. сг): Да. Живетътъ имъ има отражение върху правителството, но не и върху президиума.

А. Буровъ (д. сг): Отъ президиума партийна работа не се иска.

Р. Маджаровъ (д. сг): Президиумътъ е представителство на Парламента, но не на правителството.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Докато въпроситѣ се разискватъ въ партийнитѣ конгреси и клубове, не ме интересуватъ.

Отъ лѣвицата: А-ха!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Никога не съмъ желалъ да се бъркамъ въ партийния животъ на партиитѣ. Но когато се поражда въпросъ въ Парламента за отношение между парламентарнитѣ групи, които поддържатъ кабинетъ, и за значението на мнозинството отъ Парламента за управлението на държавата, мене ми се чини, че г. Буровъ като политикъ, и то не отъ малкитѣ, би трѣбвало да разбере, че е отъ значение този въпросъ за управлението и за правителството. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои отъ мнозинството)

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): За да запазите управлението, унищожавате Парламента.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: А бе, ако ти е много желателно туй управление, заповѣдай да го вземешъ. (Оживление)

П. Попивановъ (з): Ще кихне!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Тѣй се поставя въпросътъ и тѣй трѣбва да се постави сериозно. Но г. Буровъ ми каза: „Това не може да се случи въ Франция“. И азъ допускамъ, че не може да се случи въ Франция. И ако партийнитѣ ни прави бѣха като французкитѣ, и ако нашитѣ партии бѣха тѣй консолидирани като тѣхнитѣ, и ако хората ни бѣха съ съзнание за парламентаризмъ и за партийна или парламентарна етика, както другаде, ние въ сѣщностъ не бихме имали такъвъ прецедентъ. Но защото, за нещастие, съзнанието, разбирането и чувството на всички ни е друго, ние се изправяме именно предъ такъвъ случай, който е плодъ на нашитѣ нрави. Нѣма защо да го разискваме съ французкитѣ мащаби, ще го разискваме съ българскитѣ мащаби.

П. Стайновъ (д. сг): Но да ги издигнемъ до французкитѣ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: А бе, г. Стайновъ, и Вие сте издигали, и азъ съмъ издигалъ, все сме

издигали, доколкото сме могли, и има още да издигаме и нѣма защо да си правимъ оглушки.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Издигахте, издигахте, че го ударихте въ земята.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ако има нѣкой, който да го е ударилъ въ земята, г. Димитровъ, това сѣ тѣзи, които сѣ били кречетала отъ тукъ (Сочи трибуната), а сѣ били тиранни отгоре (Сочи министерската маса).

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Кои сѣ тѣ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ имамъ много примѣри отъ миналото.

Ж. Маджаровъ (з): Напримѣръ, Васъ си посочете.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Та нима Вие ме смѣтате, г. Маджаровъ, за тиранинъ?

Ж. Маджаровъ (з): 30 години разправяте, че все сѣ Ви лѣгали, а Вие нѣма да лѣжете. Убеденъ съмъ, че и Вие сега лѣжете.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: А бе, г. Маджаровъ, оставете тѣзи дреболии, защото преди 6 месеци ми бѣхте много добъръ приятель.

Ж. Маджаровъ (з): И сега съмъ Ви пакъ приятель.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ е сериозенъ и трѣбва да бѣде поставенъ сериозно въ връзка съ съществуването на болшинство въ Парламента и на управление на държавата.

Ж. Маджаровъ (з): Тѣ сѣ различни нѣща.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тѣ не сѣ различни нѣща, тѣ се свързватъ. И Вие ми казвате, че азъ, като министъръ-председателъ въ страната, трѣбва да не разчиствамъ тукъ единъ въпросъ въ връзка съ болшинството и да не зная на кого се опирамъ. Въ тѣзи днешни дни, г. Буровъ, не азъ, и Вие, пакъ и който ще да е другъ, трѣбва да знае какво е положението въ Камарата и въ болшинството. Това е първото условие.

Ж. Маджаровъ (з): За кое болшинство говорите, г. министъръ-председателю? За това ли (Сочи лѣвицата), или за това (Сочи дѣсницата)?

А. Капитановъ (з): Нататѣкъ гледате вече. (Сочи лѣвицата)

Ж. Маджаровъ (з): Защото г. министъръ-председателъ много често използва болшинството на Парламента, а не болшинството на Блока.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ гледамъ, г. Маджаровъ, болшинството на Парламента. (Пререкание между Ж. Маджаровъ и А. Капитановъ) Азъ ще помоля, г. Маджаровъ, да Ви накаратъ да зачетете думата на министъръ-председателя.

Ж. Маджаровъ (з): Вие задавате въпросъ. Позволете на единъ народенъ представителъ да Ви зададе единъ въпросъ, безъ гюруттия: колко пѣти Вие се ползувахте отъ болшинството на Парламента, когато това болшинство (Сочи дѣсницата) Ви изневѣряваше? Това искамъ да Ви кажа.

М. Бечевъ (д): Приказки!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се, слушайте ме малко. Разбира се, че въ Парламента, ако сериозно гледаме на въпроситѣ, извънъ партийността, която ни движи, често пѣти ще има болшинство и извънъ правилственото болшинство.

Ж. Маджаровъ (з): Ха! За това болшинство говоря азъ

Министър-председател Н. Мушанов: Но тежко и горко на оня министър-председател и кабинетът, който седи тук, ако действително той ще разчита на ония случайни болшинства, които могат да се сдобиват по отдалени случаи.

И. Василев (з): И на Жеко Маджаровото доверие!

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Маджаров! Вие най-много сте викали против опозицията. Нека си приказваме откровенно, но аз не мога никога да се доверя и да смятам управлението солидно, затуй защото д-ръ Димитров ще бъде да ме поддържа нъкога. Аз, г-да, оставям на други да търсят поддръжка от г. д-ръ Димитров (Смѣхъ). Най-откровенно ви го казвамъ.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): Въ всеки случай търсехте г. д-ръ Димитров на 21 юний.

Министър-председател Н. Мушанов: Въпросът, следователно, се полага не само тъй, партизански, и като въпрос, който интересува една група въ нейните разделения. Въпросът интересува управлението и Парламента, доколкото една група, най-голямата, която е подкрепа на днешния кабинет, . . .

Нѣкой отъ лѣвицата: Отъ 40 души само.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: И която носи отговорност за цялото управление.

Министър-председател Н. Мушанов: . . . съ която съставляваме блока, е отговорна заедно съ насъ за управлението. (Оживление всрѣдъ лѣвицата)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля, г-да!

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Захариев, до вчера добър народенъ представител, добър подпредседател, поддържанъ отъ цялата му група, поддържанъ отъ цялото наше болшинство, което го избра мимо васъ, противъ васъ. (Сочи лѣвицата)

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст. В): А сега не е ли народенъ представител?

Министър-председател Н. Мушанов: Моля! Г. Захариев е народенъ представител, но той се отдѣля въ една група, която става опозиция на кабинета. Азъ не казвамъ, че г. Захариев не би могълъ да бъде подпредседател, но ако получи доверието на опозицията, която би могла да го поддържи. Но какъ можете да смятате, че ние сме противъ парламентарния моралъ въ този изборъ, ако ви кажемъ, че това болшинство, отъ което той излиза и минава въ опозиция срещу него, нѣма негово доверие? Дайте му го вие, опозицията. Може ли безъ доверие между избирателя и избраника подпредседателътъ да си стои на мѣстото, като избранъ?

А. Капитановъ (з): Нито лукъ ялъ, нито лукъ мириса!

Министър-председател Н. Мушанов: Г-да! Трѣбва елементаренъ разумъ, за да се разбере тая работа.

А. Капитановъ (з): И съвѣсть, за да си даде оставката.

Министър-председател Н. Мушанов: Ни най-малко чувство на неприязнь или омраза имамъ въ случая къмъ г. Захариев или къмъ друго, но ако ли поставите въпроса да го разрешимъ сериозно за живота на Парламента и за отношенията на Парламента къмъ председателството, при нашитѣ условия, г-да, ще ни позволите да кажемъ на всички оѣзи отъ васъ, които смятатъ, че трѣбваше да направимъ противното, това значи, че сериозно не искаме да говоримъ върху въпроса. Вие какво искате отъ менъ — да взема страната на г. Захариев, съ когото нѣмамъ нищо, а да изгубя подкрепата на 65 души отъ земледѣлската парламентарна група, която крепи кабинета и да ви направя удоволствието да падна отъ власт по тая причина? Тая работа не мога да я направя! (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството)

И. Василевъ (з): Това имъ се ще.

Н. Стамболиевъ (з): Тѣ мислятъ, че имаме жълто на устата си. (Голѣма глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни).

С. Митковъ (з): Само когато е единна земледѣлската група, тогава можете да говорите така.

Министър-председател Н. Мушанов: А бе, виждате, че ви говоря много откровенно. Азъ поставямъ въпроса тъй, както е въ сѣщностъ и отъ гледище на управление, и отъ гледище на моралъ, и отъ гледище на длъжности на Парламента. Може другъ да ги разбира другояче. Нека ги разбира. Затова, г. г. народни представители, нѣма защо да смятате, че въпросътъ е билъ шеговитъ, нѣма защо да смятате, въ тия тежки дни, въ които живѣемъ, при сериознитѣ въпроси, които подлежатъ на разрешение отъ насъ, че не желаемъ да ги разрешимъ. Ние при разискванията по отговора на тронното слово сме поставили на разглеждане този въпросъ. Този въпросъ е първоначаленъ, споредъ мене, защото той избистря отношенията на болшинството и на Парламента спрямо правителството. Какъ искате вие — да оставя този въпросъ безъ никакво разрешение и да се развива така Парламентътъ?

А. Буровъ (д. сг): Моля Ви се, г. министър-председателю! Вие ме пресѣкохте веднѣжъ. Позволете ми една дума за отговоръ. Туй, което ние искаме отъ Васъ, то е да ржководите това болшинство, а не да се оставяте то да Ви ржководи. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Министър-председател Н. Мушанов: Благодаря!

А. Буровъ (д. сг): И Вие ще видите колко е удобно да бъде ржководено то.

Министър-председател Н. Мушанов: Благодаря!

Г. г. народни представители! Ето едно доброжелателство отъ единъ виденъ представител на опозицията.

А. Буровъ (д. сг): Много сериозно Ви казвамъ това.

Министър-председател Н. Мушанов: Ако е сериозно, тогава ще се слуша сериозно.

А. Буровъ (д. сг): Вие да ржководите болшинството, а не то да ви ржководи.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ смятамъ, че въ тия отношения правителство и Парламентъ се ржководятъ и взаимно си въздействуватъ. Въ тия дни на управление, г. Буровъ, ако ли нѣмаше това взаимно разбирателство и разбирането на всѣки българинъ днесъ въ Парламента, че моментитѣ сѣ тежки и че трѣбва взаимно да се подпомагаме, азъ не вѣрвамъ, че ще има единъ герой, освенъ диктаторътъ, който ще може да сложи ржка на всичко.

И. Василевъ (з): Така е.

А. Буровъ (д. сг): Знаете моитѣ чувства по този въпросъ.

Министър-председател Н. Мушанов: А кой трѣбва да ме ржководи? Въмѣсто 60 души да ме ржководятъ 12 души ли? (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Буровъ (д. сг): Вие, г. Мушановъ, да ржководите болшинството.

А. Пиронковъ (д. сг): Вие искате председателството да ви дава болшинство ли?

Н. Захариевъ (з): Ще ви го сервираме.

Министър-председател Н. Мушанов: Ние не можемъ да се съгласяваме върху въпроси съ партийна подкладка — не за обида го казвамъ — такива сѣ нашитѣ партийни отношения, че често пѣти имаме различни гледища.

Но най-подиръ то не е бедата. Искамъ да обясня две работи: първо, че въпросътъ, който се полага, не е въпросъ маловаженъ, който да интересува само една партия въ нейнитѣ вътрешни различия, че въпросътъ, който се полага има значение за Парламента, за да се докаже дали нашата теза е права — че който е избранъ тамъ (сочи председателското мѣсто), той трѣбва да има доверието на избирателитѣ си; . . .

В. Молловъ (д. сг): Не. На Парламента!

Министър-председател Н. Мушанов: . . . и, второ, че тоя въпросъ е въ връзка съ управлението, защото

Парламентът е партийно представителство, и, следователно въпросът за отношенията на партиите помежду им и спрямо управлението — особено въ коалиционно управление — въ такива тежки дни е единъ голѣмъ и най-важенъ въпросъ. И когато вие, уважаеми г-да, които сте управлявали, ми правите опозиция. . .

Р. Маджаровъ (д. ср.): Не ви правимъ опозиция.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: . . . и ми правите критика, помислете надъ тия въпроси. Мене ми се чини, че азъ съмъ въ правия път, макаръ да признавамъ, че такива въпроси не сѣ желателни. Но тѣ сѣ плодъ на политическата действителностъ, въ която живѣемъ. И когато дойдете вие подиръ мене, при друга срѣда, която ще има другъ моралитетъ, такъвъ, какъвто иматъ партиите въ чужбина, и онова високо съзнание за парламентаризмъ, какъвто иматъ въ Франция и Англия, азъ отъ сега ви завиждамъ, че ще живѣте въ по-добри дни отъ днешнитъ. Но въ сегашнитъ дни, при това мнозинство, което имаме, и при туй съотношение на силитъ, азъ моля всички, които смѣтатъ, че Парламентътъ трѣбва да бѣде въ съгласие съ председателството, да приематъ нашата теза, не тезата на опозицията. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Никола Думановъ.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ, така както е сложенъ за разискване, търпи много възражения отъ формално естество. Вносителътъ на предложението за бламиране на подпредседателя г. Никола Захариевъ е желалъ да трѣгне по пътя на едно законодателно предложение. Въроятнo много се е мислило по какъвъ начинъ да бѣде сезиранъ българскитъ Парламентъ съ въпроса за бламирането на своя подпредседателъ и каква форма трѣбва да се даде на това желание на вносителя и на неговата група.

За насъ бѣше ясно отъ известни указания и въ пресата, че тѣзи, които сѣ избрали тоя пътъ, сѣ избрали пътя на внасянето на едно законодателно предложение. Въ нашия правилникъ нѣма казано абсолютно нищо за начина, по който може да се изкаже недовѣрие къмъ председателството на Народното събрание. И, отъ гледище на правилника, две форми могатъ да бѣдатъ избрани: едната форма е онази, която е усвоена въ правилника, по пътя на запитванията, интерпелациитъ; другата форма е въ видъ на едно законодателно предложение. Ако желанието на вносителя на предложението бѣше да сезира българскитъ Парламентъ, да сподѣли неговия възгледъ, че подпредседателътъ на Народното събрание нѣма довѣрието на Парламента и се е провинилъ спрямо Парламента, въроятнo щѣше да бѣде избранъ пътятъ на запитването, който е позволенъ не само къмъ отдѣленъ министъръ и правителството, но и къмъ председателството на Камарата. Тогава неминуемо въ едно такова запитване трѣбва да се обнаружатъ известни обвинения срещу председателство, трѣбва да се посочи въ какво визиранитъ членъ на Народното събрание се е провинилъ, за да даде поводъ на една интерпелация, на запитване, за да се сезира народното представителство, може ли да търпи повече, следъ едно такова провинение, единъ членъ на бюрото да заема това мѣсто и за въ бъдеще или не може. И понеже не сѣ могли да намѣрятъ абсолютно никакви мотиви, съ които да възведатъ обвинение срещу подпредседателя на Народното събрание, избрали сѣ формата на законодателно предложение.

На това законодателно предложение ние можемъ да противопоставимъ едно формално възражение, за да бѣде снето то отъ дневния редъ; а то е следното. Съгласно чл. 109 отъ конституцията и чл. 36 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, едно предложение, внесено по частна инициатива, за да бѣде внесено и поставено на дневенъ редъ, трѣбва да бѣде подписано отъ $\frac{1}{4}$ отъ присѣдстваващитъ народни представители, специално въ заседанието, въ което то е внесено. Това предложение бѣше внесено вчера. Отъ справката, която направихъ, присѣдствували сѣ 203 народни представители, а сѣ отсъдствували само 40 души. Следователно, $\frac{1}{4}$ прави 50 народни представители и нѣколко десети.

А. Буковъ (з): Въ момента, когато се внесе предложението, нѣмаше повече отъ 130 народни представители въ пленума.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Конституцията и правилникътъ не правятъ разлика за моменти. Тѣ говорятъ

за заседанието, въ което се внася предложението, и никой не е властенъ да констатира нито въ кой моментъ сте внесли предложението, нито колко души народни представители сѣ присѣдствували въ момента, въ който сте го внесли. Никой не е властенъ да констатира това.

А. Буковъ (з): Председателътъ провѣри.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Ние имаме една автентична констатация, задължителна за единъ парламентъ — това е дневникътъ му, който дава въ края на краищата равномѣтка за присѣдстваващитъ и отсъдстваващитъ народни представители. Въ това заседание, въ което е внесено предложението, отсъдствували сѣ точно 40 души, а сѣ присѣдствували точно 203.

А. Буковъ (з): Г. Думановъ! Въ 4 ч. има едно число народни представители, а въ 6 ч. има друго число народни представители.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Въ началото на заседанието се констатира кворумътъ.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Това е констатацията, която се прави. Всѣка друга констатация не е задължителна за никого. Въ едно такова разграничение не можемъ да намѣримъ нито указание, нито упование никъде въ парламентарната традиция и практика. Никъде не раздѣлятъ заседанието на части. Едно заседание на Народното събрание се счита като едно цѣлостно, като една недѣлима единица. Никъде законътъ не говори: „Въ началото на заседанието, въ срѣдата на заседанието“, а се говори само за „заседанието“. Следователно, азъ бѣхъ длъженъ да направя това възражение и го правя.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Защо не го направихте, когато се внесе предложението?

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Защото не съмъ длъженъ да го направя. Ние го правимъ тогава, когато се изказваме по предложението; ние го правимъ тогава, когато имаме възможностъ да го направимъ. Ние не сме длъжни да кажемъ на васъ кога ще се изкажемъ и какъ ще се изкажемъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Добре, че вие намѣрихте най-слабата страна!

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Другиятъ въпросъ, който ни интересува, бѣ засегнатъ досега доста основно. Ние слушахме възраженията и на едната теза, и на другата теза. Г. Буровъ изрази нашитъ разбирания за назначението на бюрото на Народното събрание, които азъ сподѣлямъ, и се учудвамъ, че се даватъ сериозни основания отъ противната страна, като чели това едва ли не е нѣщо неосъществимо у насъ, едва ли не е едно отстъпване отъ това, което нашитъ прави, нашата традиция е създала. Ние нѣмаше прецедентъ за бламиране на членъ отъ бюрото на Народното събрание. Г. министъръ-председателътъ съ честитъ си намѣси искаше да даде едно указание, че трѣбва да се намѣри единъ вотъ, който да подкрепи вносителя и да даде единъ положителенъ резултатъ — да бѣде бламиранъ единъ членъ отъ бюрото на Народното събрание, защото правителството се нуждае отъ едно болшинство, на което да може да се опре; и че правителството затова подкрепя това предложение, за да не бѣде изправено предъ тая страшна дилема за него, да не може да намѣри подкрепата на групата, която иска да смѣни единъ членъ отъ бюрото на Народното събрание, изхождащъ нѣкога отъ нейната срѣда.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Значи, само туй сте разбрали отъ моето говорене?

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): За мене отъ репликата, която направихте на г. Буровъ, бѣше достатъчно ясно, че това Ви е тезата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Благодаримъ!

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Ние имаме много прецеденти въ нашия политически животъ, когато правителството не е чакало подкрепата на бюрото на Народното събрание, било защото моментитъ сѣ били съдбоносни и е считало, че ще намѣри една такава подкрепа — какъвто бѣше случаятъ въ 1918 г. — било че прави-

гелството не е желало непременно да има едно послушно бюро на Народното събрание и да чака от него то да оправя нѣкои негови криви работи и да затвърди неговото положение.

Министър-председател Н. Мушановъ: Не да го слуша, а да има доверие.

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Въ миналото Народно събрание ние бѣхме свидетели, ако не на известен разколъ, то на известно раздвоение доста основно, доста дълбоко въ управляващия тогава Демократически сговоръ. Г. Цанковъ бѣше председател на Народното събрание. Той се борѣше срещу известни схващания на министритѣ, изходящи отъ сѣщата партия. Като председател на Народното събрание той гласуваше явно противъ тѣхни предложения. Той гласуваше и за законодателни предложения, внесени отъ правителството съ „не“. Той гласуваше по повод на интерпелации открито срещу правителството. Позволяваше си и на публични мѣста да го критикува, и пакъ не се намѣриха хора отъ неговата срѣда, които стоеха на отговорнитѣ мѣста, да искатъ неговата смѣна, защото считаха, че наистина Народното събрание трѣбва да върви по своя пѣтъ, и защото считаха, че председателството на Народното събрание има друго предназначение, има друга роля да играе — че то трѣбва да седи по-високо, надъ партийнитѣ дразги, надъ дребнавитѣ смѣтки. Ето единъ хубавъ прецедентъ отъ миналото!

Съ нѣколкото аргументи, които г. Мушановъ даваше, той осѣди своята основна теза. Азъ си записахъ текстually неговитѣ думи: „Защо да говоримъ за Франция, защо да говоримъ за Англия, защо да търсимъ онѣзи хубави парламентарни нрави, макаръ че нѣкога се е давало добро начало за тѣхното проявление? Днесъ, когато е тѣй сурова нашата действителност, оставете ни да вървимъ напредъ“. — Добре, г. Мушановъ, ние не сме съгласни да се връщаме назадъ, ние искаме да се върви напредъ; но понеже ние сте решили да вървите назадъ, на добъръ ви часъ!

Министър-председател Н. Мушановъ: Ехъ, че присѣда ни даде, г. Думановъ! Ама че парламентаристъ!

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Туй бѣха Вашитѣ думи, туй искайте да кажете.

Министър-председател Н. Мушановъ: Слава Богу, че съмъ го показалъ повече на практика, отколкото като Васъ на думи!

Д-ръ Н. Думановъ (нац. л. о): Думи и практика! Ние губимъ сега време на Парламента — което всички скѣпимъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Гавриловъ.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нервнитѣ разисквания по предложението, направено отъ г. Буковъ, се оправдаватъ отъ настроението, съ което народнитѣ представители се връщатъ отъ обиколжитѣ си изъ своитѣ околии, и отъ желанието да иматъ още въ първитѣ дни на сесията една законодателна работа, съ която да оправдаятъ не само своето стоеене тукъ, но да дадатъ известни облекчения, така желани отъ всички слоеве на народа!

Всички очаквахме да ни се предложатъ още въ първитѣ дни законодателни предложения, съ които да облекчимъ тежкото положение на нашия народъ. Всички смѣтахме, че презъ тая дълга почивка правителството е работило върху известни законопроекти, за да може още въ първитѣ заседания на Камарата да ни сезира съ сериозна работа. Обаче, за съжаление, и азъ трѣбва да констатирамъ, че днесъ ние се занимаваме съ единъ дребнавъ въпросъ, който излага на само Парламента и парламентаризма въобще, но излага преди всичко Министерския съветъ, затова, че позволява, заради известни партийни прищевки, да се поставятъ за разрешение, като първа точка отъ дневния редъ, такива именно въпроси. Отиде се до тамъ, че вчера, по предложение на г. министър-председателя, този въпросъ се постави въ дневния редъ преди единъ отъ най-важнитѣ актове, които Народното събрание има да върши — отговорътъ на тронното слово. И защо? Затова, защото трѣбва да се удовлетвори известни партийни прищевки, да се изпълнятъ известни конгресни решения.

Н. Алексиевъ (з): Вие сте секретаръ на бюрото, и Вие можете да бждете смѣненъ.

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Мотивитѣ — собствено въ това предложение нѣма и мотиви — които каратъ правителството да свърже съдбата си съ него, сѣ не само нищожни, не само не заслужаватъ абсолютно никакво внимание, но даже подхвърлятъ на присмѣхъ една такава дейностъ.

Какви могатъ да бждатъ мотивитѣ за смѣняването на единъ членъ отъ бюрото на Камарата? Г. г. народни представители! Много се говори по тоя въпросъ и азъ сѣщо така искамъ да обърна вниманието ви. Съ какво подпредседателътъ на Народното събрание г. Захариевъ наруши правилника за вътрешния редъ? Извърши ли нѣкоя фалшификация при провѣряване вота на Народното събрание? Извърши ли нѣкой немораленъ актъ? Прояви ли нѣкаква дейностъ, която да накара народното представителство да го смене отъ високото мѣсто, където го е поставило? Не, подпредседателътъ на Народното събрание г. Захариевъ нѣма такава дейностъ. Това нѣщо отбеляза и самъ г. министър-председателътъ.

Ако действително това липсва, кои сѣ тогава мотивитѣ, които каратъ правителството да поддържа едно такова предложение, изхождащо отъ група народни представители? Тѣ сѣ, че, първо, трѣбва да се изпълни, както казахъ, едно конгресно решение на Земледѣлския съюзъ и, второ, трѣбва да се разреши единъ партиенъ споръ, изникналъ въ редоветѣ на тоя съюзъ, за да се даде надмощие на една отъ групитѣ въ него надъ другитѣ, а така сѣщо да се задоволятъ апетититѣ на нѣкои, които желаятъ да заематъ мѣстото на г. Захариевъ.

Какъвъ би трѣбвало да бжде начинътъ, ако действително заслужава подпредседателътъ на Камарата да бжде смѣнатъ, да бжде сваленъ отъ това мѣсто, където Парламентътъ го е поставилъ? Дали действително това е пѣтъ, който е избранъ, или пъкъ председателътъ на бюрото трѣбваше да сложи оставката на цѣлото бюро предъ Парламента и да иска преизбирането на ново такова? Азъ смѣтамъ, че отъ гледна точка на правилника би било по-правилно да се процедира по последния начинъ.

Но, г. г. народни представители, когато ние ще дадемъ нашия вотъ за смѣната, за бламирането или не на подпредседателя на Камарата Никола Захариевъ, отъ която срѣда и да излиза, ние ще трѣбва да дадемъ примѣръ на народа, какъ се разрешаватъ и по какъвъ начинъ трѣбва да бждатъ разрешавани въпроситѣ, които го интересуватъ. Г. министър-председателътъ поставя въпроса малко по-другояче. И азъ схващамъ, защо именно по тоя поводъ се иска провѣрка на болшинството. Г. министър-председателътъ иска да направи провѣрка на своето болшинство дали действително то е на своя постъ, за да бжде сигуренъ за утрешната законодателна дейностъ. Но ако г. министър-председателътъ отстъпи въ много случаи на исканията на г. Гичева, той тукъ, като представител на българската демокрация, трѣбваше да изпълни своя дългъ, не трѣбваше да позволи да се отиде до такава крайностъ, да се иска уронване престижа на нашия Парламентъ, за да се угодничи на единъ човѣкъ, за да се угодничи на една партийна групировка, която ще даде подкрепа на кабинета. Азъ смѣтамъ, че това нѣма да бжде петно на г. Гичева, който е пожелалъ да осъществи своето искане чрезъ г. Мушановъ, но това ще бжде петно на българската демокрация, която по такъвъ начинъ сваля своята маска. Г. Мушановъ се оправдаваше въ миналото, при министерската криза, когато се смѣни г. Георги Йордановъ, че това го иска една отъ групитѣ, съставляващи болшинството. Г. Мушановъ уйдиса сѣщо така на исканията на г. Гичева за последната реконструкция на кабинета.

Т. Бошнаковъ (з): Тамъ ли тѣ стѣга чепикътъ?

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Г. Мушановъ сѣщо така уйдиса на искането на г. Гичева да се смѣни подпредседателътъ на Камарата.

Министър-председател Н. Мушановъ: Добре, че има единъ да е лошъ!

Н. Гавриловъ (нац. л. П): Добре водите хорото, г. Мушановъ, подъ свирката на г. Гичевъ, но пазете то да не се скѣса! (Ржкоплѣскания отъ националлибералитѣ и нѣкои сговористи)

Министър-председател Н. Мушановъ: Много карезлии има!

Т. Бошнаковъ (з): Тъ сж карезлии, че не станаха министри и че сж изгонени министри.

Председателствуващ Н. Шоповъ: Има думата г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да взема актъ отъ изявленията на г. министър-председателя, че по въпроса за смѣната на подпредседателя на Камарата не бива да се впускаме въ въпроситъ на деня отъ голѣмата политика. При все това, като констатация, не мога да отмина факта, че Камарата започва първитъ си заседания съ единъ въпросъ, нѣма да го нарека отъ вътрешно естество, а предимно отъ чисто партиенъ характеръ, което не е добъръ признакъ. Който притежава единъ мандатъ на довърше отъ Народното събрание, безъ съмнение, той не е несмѣняемъ. Както му е даденъ мандатътъ, като подпредседател на Народното събрание или като членъ отъ президиума, така сжщо може да му бѣде отнетъ. Това е и демократично, и парламентарно, върху него не бива и да споримъ. Обаче парламентитъ иматъ форми, които, ако и да не сж писани закони, единъ видъ сж станали традиция и не бива тъй лесно да ги нарушаваме за постигане на една целъ. Може да има прѣчки въ тѣзи форми, но не е лошо това, защото азъ и другъ нѣтъ сѣмъ го казвалъ, за мене важатъ две работи: съдържанието и формата, въ която е облѣчено. И всѣки единъ трѣбва да се мжчи, ако иска да стои на почвата на парламентаризма, на закона и на реда, да пази формата и да ѝ дава съдържание, каквото подобава.

Азъ не сѣмъ се ровилъ, за специалния случай, да видя какви прецеденти има въ парламентарната история на по-модернитъ държави. Но задачата ми улеснява вносителътъ на предложението г. Буковъ, и азъ приемамъ това негово положение за върно — че подобенъ прецедентъ въ парламентарната история, съ законодателно предложение да се отнема мандатътъ и да се бламира единъ председател или подпредседател на Народното събрание нѣма. И азъ мисля, познавайки живота на парламентарнитъ държави, че не може и да има подобенъ прецедентъ.

Г. г. народни представители! Законодателно предложение се внася за единъ министъръ, напр., когато имаме работа съ чл. 153 отъ конституцията, за даването му подъ сждъ за нарушение на служебни обязанности въ качеството му на министъръ. Конституцията, или по-добре парламентарната традиция, познава тази обикновена форма — да бламира единъ министъръ, ако го държи само политически отговоренъ. И това право на довърше и на недовѣрие е широко и неограничено, при важни и при маловажни случаи. Когато Народното събрание, респ. неговото мнозинство, не е доволно отъ единъ министъръ, може да го бламира, и ако той се втелява, да го застави да напусне министерството. Даже ако той не иска да стане отзвукъ на вота на Народното събрание — и това го има въ нашата парламентарна практика — министър-председателътъ, за да се освободи отъ подобенъ министъръ, може да поднесе оставката на цѣлия кабинетъ и да се яви съ новъ кабинетъ безъ този или други министри, които нѣматъ вече довършието на мнозинството.

Г. г. народни представители! Чини ми се, безъ да искамъ да подражаваме този случай, че обикновеното, нормалното, парламентарното, бихъ казалъ, за едно Народно събрание или за неговото мнозинство, когато не е доволно отъ бюрото или отъ единъ отъ членоветъ му, е да напомнимъ случая да го бламира чрезъ гласуване недовѣрие. Ще му търсите случая; ще му създадете, ако искате, инцидентъ; ще го вкарате да влѣзе въ кюсата, и понеже гласуването става по вътрешно убеждение и по мотиви, които публично не сж достойни, но всѣки може да ги разбира, тогава това мнозинство, което казва: нѣмамъ довърше на излѣзлия отъ моята срѣда подпредседател на Народното събрание, по причини, че той се кѣса отъ насъ, по причини, че той води борба противъ насъ, че той е излѣзълъ вече отъ нашитъ редове, ще го бламира, ще изрази недовѣрие по единъ или другъ случай, когато се яви да председателствува, и ще му посочи пътя. Може да е скандално, но това удовлетворява парламентарната форма. Можете, г. г. народни представители, да изберете формата на интерпелация — че бюрото на Камарата или подпредседателътъ на Камарата се е провинилъ въ едно или друго и като дневенъ редъ на Народното събрание да поискате гласуване на недовѣрие, което е вече бламиране, и той трѣбва да освободи поста. Но законодателно предложение се прави за други цели — за гласуване законъ или решение отъ Народното събрание. Това не е такъвъ актъ и не може да бѣде подобенъ актъ.

Ето защо г. министър-председателътъ, който ръководи политиката на правителството и който ръководи мнозинството си, като държи твърде много да бѣде въ контактъ съ него, дори и съ влѣчения, които не сж политични, а фракционни, трѣбваше да му посочи оня легаленъ и парламентаренъ пътъ, който нѣма да оскардали Парламента, който ще удовлетвори формата и ще удовлетвори и мнозинството или една отъ партиитъ на мнозинството, която е недоволна отъ дейността на единъ свой доверенъ членъ. Ето защо, г. г. народни представители, азъ нѣма да гласувамъ за това законодателно предложение, защото формата му е груба и недемократична. За мене демокрацията е мнозинство, но мнозинството, за да бѣде демокрация, не трѣбва да гази босо изъ лука и да смачка всички форми и постановления на закона. За мене, по моятъ понятии, които сж здрави, за демокрацията, болшинството не може да се скрие задъ единъ вота на ръце, безъ да държи смѣтка за каквито и да било други традиции и форми, задължителни вече за насъ. За мене не е утеха оноа, което г. министър-председателътъ припѣва тукъ: какво да правимъ, по необходимостъ се съобразяваме съ нашата груба действителност, ако и да признаваме, че другаде не е тъй, както у насъ. Докога, нитамъ азъ, тоя Парламентъ ще си удря плѣсници за угода на мнозинство или на фракция и нѣма да иска да постѣпи, както постѣпватъ културнитъ хора? Докога ще бѣдемъ изразъ на тѣзи лични апетити и домогвания, които нѣматъ начало, но азъ не виждамъ иматъ ли край? Докога животътъ на Парламента и на правителството ще се изчерпва главно въ това, да нагласява и да маже съ катранъ една кола, която все скърца и все скърца? Докога ние ще се нагаждаме — не ние, а вие — къмъ музиката на лични домогвания и апетити? Азъ днесъ видѣхъ на трибуната на Народното събрание да се изреждатъ хора не отъ последнитъ редове на земеделската парламентарна група, хора, които иматъ минало въ тази група, хора, които сж недоволни отъ режима въ тая група, хора, които публично заявяватъ, че държатъ на програмата на Земеделския съюзъ. . .

П. Попивановъ (з): Държатъ за министерскитъ постове!

К. Пастуховъ (с. д): . . . но не одобряватъ ръководството на тримата земеделски министри. Е добре, въ тая партийна борба на едни и други, въ тоя фронтъ на домогвания за министерски и подпредседателски мѣста, въ тая борба да удовлетвори на апетити, де ще стигне българскитъ Парламентъ, де ще стигне мнозинството, де ще стигне и партията, която е визирана въ случая, че е станала жертва на лични домогвания? Азъ не искамъ да се бѣгкамъ, г. г. народни представители, въ фракционнитъ ежки и да ставамъ сждия на борбитъ между едно или друго крило въ Земеделския съюзъ. Азъ си имамъ едно мнение въсбѣе за тѣхната политика. Но ако тукъ ги напомнимъ, то е, защото фракционнитъ борби или онѣзи борби, които сж били въ конгреса, се пренасятъ въ Парламента и се поднасятъ на цѣлото Народно събрание да вземе актъ и да се съобрази съ тѣхъ. И толкова се бърза, што се оставятъ всички други въпроси на заденъ планъ, за да се ликвидира ужъ съ единъ мазолъ въ Земеделския съюзъ. Азъ видѣхъ не единъ, а 7—8 мазола се изредиха тукъ на трибуната на Народното събрание.

И. Василевъ (з): (Къмъ К. Пастуховъ) По-добре оправете вашата партия, вашитъ мазоли, че и тѣ сж много.

П. Попивановъ (з): (Къмъ К. Пастуховъ) Бая зоръ ви дадохъ на конгреса и вашитъ мазоли. Особено младежката организация. Взехте да я сѣнувате.

К. Пастуховъ (с. д): Г-не, който се обажда! Не сте правъ. Но и ако бѣхте правъ, Вие съ най-голѣмо основание трѣбва да изобличите нашата група, ако тя единъ денъ въ редоветъ на болшинството е способна на подобни мизерии, каквито върши вашата група. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

П. Попивановъ (з): (Възразява нѣщо)

Председателствуващ Н. Шоповъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Най-накрая искамъ да опровергая тезата на г. министър-председателя, че бюрото на Камарата трѣбва да върви въ контактъ съ мнозинството на Народното събрание — една погрѣшна теза.

Министър-председател Н. Мушановъ: Тръбва да има добърото на мнозинството на Народното събрание.

К. Пастуховъ (с. д): Даже и възражението Ви може да има известна стойност само наспоредъ гледището, на което се поставяте. Позволете ми да се обясня. Бюрото не е единъ институт на техника, единъ институт само на раздаване думата. Но ако Вие смътате, че то тръбва да мине въ другата крайност, да бжде само изразъ на политиката на мнозинството, или, както въ България мислят, да бжде инструментъ на правителството, нашиятъ парламентаризъмъ е загубенъ, той е карикатура. Него го нѣма въ никаква модерна държава. Франция ми се цитира. Социалистическата партия нѣма мнозинство въ французката камара е и най-силната партия —

Министър-председател Н. Мушановъ: Но болшинството е избрало председателя.

К. Пастуховъ (с. д): ... — радикалъ-социалистътъ иматъ въ последнитъ избори 150 мандата, срещу 130 на социалистътъ — при все това председателятъ на камарата е социалистъ, между другото, и за неговитъ лични качества. И тамъ никой не смѣта да го бламира. Даже е имало не единъ път случай, когато не му се срещу поставя никаква кандидатура и всеобщо се признава като достоенъ председател. Въ Германия прилагаха единъ пропорционаленъ принципъ до режима на Хитлера. Най-силната група, каквато бѣше социалистическата въ течение на повече отъ 10 години, даваше за председателъ Любе, всеобщо признатъ за единъ отъ най-достоинитъ председатели на германския Райхстагъ....

П. Попивановъ (з): И най-после докара Хитлера.

К. Пастуховъ (с. д): ... макаръ да се намира сега въ концентрационенъ лагеръ. Отъ уважение къмъ парламентаризма и отъ симпатии къмъ службата, която този човекъ изпълняваше въ Германия въ течение на десетилѣтието, азъ даже се ползувамъ отъ случая да изразя моитъ съжаления и протести, че въ Германия тъй се стекоха работитъ, че единъ председател на Райхстага днесъ се намира въ концентрационенъ лагеръ.

Д. Нейковъ (с. д): Когато управляватъ тамъ разбойници, така е.

П. Попивановъ (з): И тукъ ще дойде сжщото положение.

К. Пастуховъ (с. д): Затова съмъ повече възискателенъ къмъ парламентарния режимъ и затова ви моля да отгълите и да смаквате мимолетното, дребното, егоистичното, да помните, че въ България има противници на парламентарния режимъ, които използватъ всички негови отрицателни страни, и да не забравяте, че може да ни сполети, за срамъ на нашата конституция и на нашитъ парламентарни традиции, една много по-лоша участъ, отколкото я имаме сега. Ето защо, г. министър-председателю, тръбва да имате по-широкъ погледъ и да внушите на вашето мнозинство да се вдигне по въпроситъ на парламентаризма надъ дребнавото, за да запази същественото. Защо да не подражаваме примѣра на културнитъ страни? Защо не ви дойде на умъ на васъ, мнозинството, като искате да се отървете отъ вашия подпредседателъ, да спечелите и насъ и да речете: сега е моментътъ да поканимъ оппозицията да изпрати единъ подпредседателъ въ бюрото?

Министър-председател Н. Мушановъ: Това е за избора, а сега разискваме по блага.

А. Капитановъ (з): Даваме ви възможностъ вие да го изберете.

К. Пастуховъ (с. д): Защо вие ставате жертва на тия дребни смѣтки? Азъ мога да ви предскажа, че въ момента, когато бламирате вашия подпредседателъ, разногласията нѣма да стихнатъ. Които отъ кандидатитъ, които се спотайватъ и които си търсятъ адвокати да имъ изнасятъ кандидатуритъ, не бждатъ удовлетворени, ще минатъ въ оппозиция.

Министър-председател Н. Мушановъ: То е въпросъ за избора, г. Пастуховъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля, г. Пастуховъ.

Г. г. народни представители! Часътъ е 8. Които приематъ да се продължи заседанието до изчерпване на точка първа отъ дневния редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля продължете, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Както въ днешния случай, така и другъ път, особено по въпроситъ на парламентаризма, по които — може да не е скромно, но мога да го заявя — азъ се чувствавамъ достатъчно версиранъ, винаги търся една обективна база, за да може да направи българскиятъ парламентаризъмъ крачка напредъ въ своето развитие. Азъ съмъ най-голъмо основание съмъ се възмущавалъ и мога да ви посоча много поводи за бламиране бюрото на Камарата, поради това, че то не е държало на правилника и на конституцията при гласуването. Днесъ, когато е дума за избликъ на фракционни чувства, ние сме въ голѣмъ съставъ и галериятъ сж пълни, но когато се гласуватъ важни законопроекти, присѣтствуватъ 30 души и се пише, че има кворумъ, което е явна фалшификация. Тогава нѣма бламъ за бюрото, нито за председателя, нито за нѣкой отъ подпредседателитъ на Народното събрание. Азъ не искамъ да смѣтамъ, че бюрото на Камарата е органъ на правителството. То тръбва да се издигне надъ партийната политика. Членоветъ му лично може да иматъ политически нюанси, но тѣ тръбва да се издигнатъ надъ дребнавитъ партийни и фракционни борби и недоразумения и да се мжчатъ да представляватъ Камарата въ нейната цѣлостъ. А това ще бжде толкова по-лесно, колкото по-малко тѣ сж изложени на капризитъ на мнозинството или на една група — азъ подчертавамъ, на една група, а не на мнозинството. Азъ говоря истината, като казвамъ, че другитъ фракции, отъ солидарностъ да не забугатъ, както каза министър-председателътъ, властта, ще гласуватъ за предложението, а не защото сж убедени.

Министър-председател Н. Мушановъ: Защото сме убедени, че това е парламентарниятъ редъ, заради това.

К. Пастуховъ (с. д): Да има да вземате!

Да задържахъ властта на всѣка цена и да си глобявамъ мнозинство съ дребнави домогвания — това не е политика и не може да бжде политика въ тия трудни времена на едно правителство. Азъ не смѣтамъ, че вашата задача е отъ днесъ за утре да живѣте, както е било въ нормалнитъ времена. Днесъ, при тѣзи тежки проблеми, които сж по-силни отъ правителствата и които събарятъ много кумири, имате нужда отъ идеи, отъ замахъ, да смажете дребнавото и да посочите и на Парламента, и на българския народъ, че васъ ви интересуватъ проблемитъ, жжжитъ проблеми на единъ народъ, който е загубилъ равновесие, който е осиромашелъ и тѣне въ мизерия, изправенъ предъ катастрофи и страшни катаклизми (Ржко-плѣскания отъ социалдемократитъ и нѣкои отъ лѣвицата)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Обявявамъ дебатитъ за прекратени.

Има думата г. Никола Захариевъ.

К. Лулчевъ (с. д): Има думата обвиняемиятъ!

Н. Захариевъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вчера въ българския Парламентъ постѣли предложението за бламирането ми като подпредседателъ на Камарата, подписано отъ една частъ отъ земеделската парламентарна група, отъ 37 души народни представители отъ Земеделския съюзъ. Тѣ подписаха едно предложение и го внесоха като законодателно въ Народното събрание, за да искатъ блага на подпредседателя на Събранието Никола Захариевъ. По установения редъ на поставяне законодателнитъ предложения, то се постави на дневенъ редъ. Изказаха се всички парламентарни групи — освенъ тия на мнозинството — като дадохъ своето мнение, изнесоха своето гледище относно реда на внасяне това предложение тукъ, неговата същностъ и неговото съдържание. Предложението е вече разгледано, дебатитъ сж къмъ своя край. Последенъ вземахъ думата и азъ, не за да се оправдавамъ, но да кажа защо дойдохме до тоя моментъ, да се внася едно предложение за бламиране първия подпредседателъ на Камарата — да се внася това предложение отъ групата, отъ която той изхожда — защо той не си даде оставката, а чака бламъ отъ мнозинството на Парламента, който бламъ ще бжде едно петно за него, както казватъ нѣкои, много осезателни въ своя нюхъ и въ своя слухъ политики, които искатъ да припишатъ това като дефектъ на лицето, обвинено въ партийна недисциплинираностъ.

Мотивитѣ на предложението изясняватъ много добре истинскитѣ подбуди не само на вносителя, който е „много добър парламентаристъ“ и „дисциплиниранъ“ партизанинъ, но и на цѣлата оная група народни представители, които сѣ го подписали. Тѣзи мотиви сѣ, че Никола Захариевъ, подпредседателъ на Парламента, не присѣствувалъ, ведно съ миньоритѣ отъ Перникъ, на конгреса на игрището „Юнакъ“, не билъ дѣсниа си кракъ въ кракъ, не викалъ „ура“ на „призванитѣ и избранитѣ“ да бждатъ водачи на организация и народъ! Затова тукъ, въ Парламента, ведно съ уважаемия председателъ на Министерския съветъ, г. Мушановъ, и цѣлия министерски кабинетъ, ще трѣбва да се обтегнатъ ушитѣ на този, който не умѣе да бие кракъ и не желае да вика „ура“! Другъ мотивъ предложението нѣма. Азъ бихъ искалъ, г. г. народни представители, да бжда обвиненъ въ тоя Парламентъ за престѣпление, извършено отъ тамъ (Сочи председателското мѣсто), относно разглеждането на нѣкои законопроектъ, относно моегo поведение като народенъ представител и като вашъ другаръ — на цѣлия Парламентъ — относно това, че като подпредседателъ или председателствуващъ не таща престижа на народния представителъ, на отдѣлна парламентарна група, или правилника на Народното събрание, или конституцията, по която се управлява тая страна. Азъ бихъ искалъ да се изтъкнатъ такива мотиви тукъ. Тогава азъ нѣмаше да чакамъ да бжда подканянъ, да се разиска въ Парламента моегo поведение, но отъ председателското мѣсто щѣхъ да отида направо на банкитѣ, защото сѣмъ билъ несъобразителенъ и сѣмъ могълъ да допустана да станатъ такива грѣшки, които уронватъ престижа на председателството, престижа и на цѣлия Парламентъ.

Но, казватъ, мотивитѣ не сѣ важни, важно е решението на конгреса: „Веднага следъ като се събере Парламентътъ, земеделѣската парламентарна група да внесе предложение за бламирането на Никола Захариевъ, защото той вече не се ползува съ довѣрието на Земеделския съюзъ“. Добре! Конгресътъ на игрище „Юнакъ“ реши това, но конгресътъ въ „Градското казино“ реши друго: тримата земеделѣски министри не трѣбва чашъ повече да стоятъ на тия мѣста (Сочи министерската маса), а трѣбва да си отидатъ. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земеделѣщи)

П. Попивановъ (з): И да се наредятъ съ Васъ!

Т. Бошнаковъ (з): Кои земеделѣщи решиха това? Софийскитѣ чомагаша! (Къмъ Н. Захариевъ) Не те е срамъ!

П. Попивановъ (з): Избраниятъ въ „Градското казино“ управителенъ съветъ не е твой, а на емигрантитѣ.

Н. Захариевъ (з): Ето две конгресни решения. Земеделѣскиятъ съюзъ, земеделѣската организация доживѣ тия трагични, тѣжни дни: българскиятъ Парламентъ да бжде сѣтия между две течения, между две разбирания въ тоя съюзъ!

П. Попивановъ (з): Защото не те направиха министъръ.

Н. Захариевъ (з): Азъ разбирамъ трагичната сѣдба на тая организация, разбирамъ трагичната сѣдба още повече на ония нейни представители, които престанаха да иматъ довѣрието на своята организация и съ които днесъ споримъ, кой е правъ, дали е било болшинство въ „Юнакъ“ или е било болшинство въ „Градското казино“. Съзнавамъ дребнавостта на тоя въпросъ, по който сѣмъ изправенъ тукъ да говоря, и азъ не бихъ вземалъ думата, не бихъ се защитилъ даже, ако не се подметна единъ въпросъ, който и г. министъръ-председателъ поде, и ако той по едно време не отправи и къмъ мене своя многозаканителенъ прѣстъ, който сочеше къмъ всѣки народенъ представителъ — въпросътъ за stabiliteta на управлението и престижа на Парламента. Г. министъръ-председателю! Азъ Ви познавамъ — Вие сте вече много старъ, за да заплашвате.

Отъ всички страни: А-а-а! (Веселостъ)

(Председателското мѣсто се заема отъ председателя)

П. Попивановъ (з): Ама че си билъ сграхливъ, Колю! (Ожигление. Глъчка)

Председателъ: (Звъни)

Н. Захариевъ (з): Колкото ще да се тула по сърдцето, колкото ще да се бие въ гърдитѣ, треперятъ му вече

ржцетѣ и му преклѣкватъ, както казватъ, колѣнегѣ. (Смѣхъ) Неговиятъ прѣстъ не щѣ бжде спасителенъ нито за него, нито за управлението. Азъ знамъ, той му остава единствениятъ атрибутъ, но по-добре е да не си служи съ тоя атрибутъ въ Парламента.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По-добре е да не започвашъ на тоя езикъ. Моето обикновение, да соча прѣстъ, е отъ 26 години, та недейте му отдава значение на заплашване. Никого не сѣмъ заплашвалъ.

Н. Захариевъ (з): Не сте въ състояние да плашите. Азъ смѣтамъ, че въ Парламента това е повече отъ излишно, даже е пакостно за самия Васъ.

П. Попивановъ (з): Той (Сочи Н. Захариевъ) е казалъ предъ следователя, че убийството на Александъръ Димитровъ било устроено отъ Омарчевски.

Д. Нейковъ (с. д): Вие всички ще се изкарате предатели.

Н. Захариевъ (з): До тоя моментъ азъ изпълнихъ достойно своя дългъ, като подпредседателъ на Народното събрание.

П. Попивановъ (з): Даже и предъ следователя достойно сте го изпълнили!

Н. Захариевъ (з): Ако би имало престѣпление, извършено отъ бюрото, то, по реда на интерпелането, може да се искатъ обяснения, и не азъ, не и моятъ колега подпредседателъ щѣхме да се обясняваме тукъ, но самиятъ председателъ, който е шефъ на бюрото, би излѣзълъ на трибуната да отговаря за престѣпленията, извършени отъ бюрото. Въпросътъ е партиенъ, въпросътъ е личенъ, въпросътъ е котириенъ, и когато азъ ще изнеса тукъ този личенъ, котириенъ въпросъ, не ще ме стресне „шуменската ударна команда“, която е седнала тукъ, за да прекъсва не само мене, но който и да е ораторъ отъ трибуната.

А. Капитановъ (з): Тази команда ти служеше, докато бѣше подпредседателъ.

Т. Бошнаковъ (з): И ѝ се радваше.

Н. Захариевъ (з): Азъ казахъ, че това предложение е внесено отъ частъ отъ земеделѣската парламентарна група, защото на 21 юний ние дойдохме въ българския Парламентъ 79 народни представители сдружени земеделѣщи, а днесъ това предложение се внася съ подписитѣ на 37 земеделѣски народни представители.

Т. Бошнаковъ (з): Подиръ малко ще ги видишъ колко сѣ.

Н. Захариевъ (з): И вие се гордѣте и смѣтате, че Земеделѣскиятъ съюзъ е съ васъ, че групата е съ васъ! Не виждате ли, че тая група отъ 79 души първоначално днесъ е малцинство, залегнало задъ министъръ-председателя, който е станалъ презастрахователно дружество — да презастрахова тѣзи, които сѣ загубили довѣрието на масата, на народа? (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земеделѣщи)

П. Попивановъ (з): Колкото щѣшъ да се миешъ съ сапунъ, черенъ си и черенъ си оставашъ. Душичката ти е черна.

Ж. Маджаровъ (з): Я се вижъ пкъ ти!

П. Попивановъ (з): Той е по-черенъ отъ мене, защото ето какви показания е далъ предъ следователя следъ 9 юний: (Чете) „И въ конгресъ, и въ събори азъ лично критикувахъ най-безжалостно политиката на Александъръ Стамболийски, защото азъ не я считахъ за политика на Земеделѣския съюзъ“.

Н. Захариевъ (з): Защо произлѣзе конфликтътъ между подпредседателя на Парламента Никола Захариевъ и тѣзи, които днесъ стоятъ начело на управлението на страната? Конфликтътъ не е личенъ, той е общественъ, организационенъ, народенъ. Този конфликтъ излѣзе не отъ скоро, а отъ преди година. Той не датира отъ днесъ, а датира отъ по-рано. Знае го кабинетътъ, знае го и вие. Разгърнете страницитѣ на в. „Земеделѣско знаме“, органъ

на г. Гичевъ, и вие ще видите, че не отъ днесъ Никола Захариевъ и Георги Йордановъ сж наречени разклонници и недисциплинирани, а оттогава, когато внесохъ една интерпелация, когато защитихъ известни порядки, които трѣбва да има у насъ — не само въ Парламента, но и въ всички учреждения въ страната!

П. Попивановъ (з): Твои ли сж тия думи, които ти си казалъ предъ следователя, г. Захариевъ: (Чете) „Шомъ като българи заеха властта“ — касае се за преврата на 9 юний — „азъ не съжалявамъ ни най-малко за земеделското правителство, а се радвамъ, че ние не можахме да провалимъ узурпаторитѣ и гробскопателитѣ народни; намѣриха се добри българи, които избавиха България, свалихатози режимъ узурпаторски, свалиха диктатора“? — Това сж твои думи предъ следователя. Ами това твое ли е, драги Никола Захариевъ: (Чете) „Жената на Омарчевски го правѣше винаги министъръ“?

Ж. Маджаровъ (з): (Къмъ П. Попивановъ) Чети, чети, продължавай!

Председателъ: (Силно звъни) Моля ви се, г-да, ще прекратя дебатитѣ, ако прекъсвате.

П. Попивановъ (з): (Къмъ Н. Захариевъ) А за Омарчевски вижъ какво си казалъ: (Чете) „Омарчевски бѣ вѣчно пиянъ. Даже делегациитѣ отъ провинцията му знаеха репертуара кога е пиянъ и кога не е. Обиколитѣ се съ изнудвачи и паднали морално хора“. Това сж твои показания.

Председателъ: (Продължително звъни)

П. Попивановъ (з): Кога си билъ сдруженъ земеделецъ? Кога си пазилъ авторитета на Земеделския съюзъ? Кога си щадилъ интереситѣ на тая организация? (Силни пререкания между народнитѣ представители С. Омарчевски, А. Капитановъ, Иванъ Дуковъ, Иванъ Василевъ, Ж. Маджаровъ и П. Попивановъ)

Председателъ: (Продължително звъни)

Ж. Маджаровъ (з): Чакайте, той (Сочи Н. Захариевъ) още не е отворилъ чантата си.

П. Попивановъ (з): Нека я отвори. И въ чантата си е такъвъ.

Председателъ: Г-да! Азъ ви моля да не прекъсвате. Ако бждете по-спокойни, много по-бърже ще свършимъ. (Пререканията продължаватъ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): (Казва нѣщо)

Председателъ: Г. Димитровъ! Моля Ви се, г. Димитровъ.

Н. Захариевъ (з): Азъ не се учудвамъ защо трима народни представители тѣй пререкаватъ днесъ — снощи сж били на прасенце и сж се нагласили днесъ да саботиратъ Парламента!

П. Попивановъ (з): Ето че си лъжецъ и подлецъ!

И. Василевъ (з): И мерзавецъ!

Т. Бошнаковъ (з): Анкета приемашъ ли? **Не те е срамъ!**

Председателъ: (Звъни)

П. Попивановъ (з): Лъжецъ и подлецъ!

И. Василевъ (з): Винаги е билъ такъвъ.

Н. Захариевъ (з): Вие не можете да ме обидите. По долу отъ моето достоинство е да ви отговарямъ.

Т. Бошнаковъ (з): Ти одобряваше убийството на Стамболийски. Мерзавецъ!

Председателъ: (Силно и продължително звъни) Моля, дайте възможност на бюрото да рѣксоводи заседанието. Азъ моля и оратора да не се отклонява отъ въпроса и да занимава Парламента съ истории.

П. Попивановъ (з): За прасенца.

Председателъ: (Звъни) Моля, имайте търпение да чуете.

А. Капитановъ (з): Да не засѣга личности.

Председателъ: Азъ ще бжда възискателенъ и спрямъ оратора, тогава когато имамъ право за това. Но затова и вие не трѣбва да го предизвиквате.

Н. Захариевъ (з): Защо произлѣзе тоя конфликтъ — не ща да го кажа партиенъ — конфликтътъ между менъ, като народенъ представителъ и подпредседателъ на Парламента, и правителствената политика?

И. Василевъ (з): Защото не стана министъръ, затуй произлѣзе конфликтътъ.

Н. Захариевъ (з): Веднага се дава отговоръ: „Защото не стана министъръ!“

Т. Бошнаковъ (з): Така си е.

Председателъ: (Звъни) Моля, не прекъсвайте.

Н. Захариевъ (з): Азъ съмъ свидетелъ на една логика, изработена тукъ, поддържана тукъ, позната отъ тѣзи, които сж на тия мѣста (Сочи министритѣ), че на 21 юний 1931 г. отъ планетата Марсъ паднаха министерски столове, седнаха „призванитѣ“ и никой въ България, нито отъ тукъ (Сочи лѣвницата), нито отъ тукъ (Сочи дѣсницата), може да заема тѣхнитѣ мѣста!

Д. Дръвски (д): Отъ тамъ (Сочи лѣвницата) кой ще дойде?

П. Попивановъ (з): Отъ опозицията кои сочите?

Н. Захариевъ (з): Борите се, казва се, и вашиятъ повикъ за реформи, вашиятъ повикъ за преобразования не е нищо друго, освенъ борба за министерски мѣста! Г. г. народни представители! Има нѣщо по-ценно въ човѣшката душа, отколкото борбата за материални блага, за министерски кресла.

П. Попивановъ (з): Твой сънъ е министерското кресло!

Н. Захариевъ (з): Има нѣщо по-възвишено за единъ човѣкъ, който е решилъ даже да умре, но да защити своето политическо вѣрую, да защити своята свобода, да защити интереситѣ на тѣзи, които сж го пратили тукъ. (Възражения отъ земеделцитѣ)

П. Попивановъ (з): Хайде де! Ти си страхливецъ!

Н. Захариевъ (з): Азъ отблъсквамъ съ всичката си почтеностъ и енергия тѣзи твърдения, всички тѣзи недомлъвки, които се подхвърлятъ, че тази борба е за министерски мѣста.

П. Попивановъ (з): Знаемъ съ кого се срѣщашъ. Цанковъ единъ денъ ще преговори.

Н. Захариевъ (з): За какво се бори долу народътъ? Цѣлятъ народъ за министерски мѣста ли се бори? Я идете долу въ селата! Не смѣете да идете тамъ, макаръ че сте отъ селата. Защото васъ ви пращатъ тукъ попуканитѣ рѣще на българския селякъ, да го браните, да облекчите неговия халъ, но васъ не ви интересува това, вие не виждате, че той е останалъ гладенъ, че той е останалъ голъ, че той е останалъ безъ срѣдства. Г. министъръ-председателъ казва, че шомъ не се ползувамъ съ доверието на мнозинството, азъ трѣбва да си ида. Г. министъръ-председателю! Ние сме съ Васъ избраници отъ една околия. Вие знаете много добре, че азъ отстъпихъ мѣстото си, за да подсигурия Вашия изборъ, като водачъ на блока. Азъ жертвувахъ себе си. Бѣше ми честъ, считахъ се задоволенъ морално, че единъ голѣмъ демократъ, че единъ голѣмъ човѣкъ може да води листата въ Търновска околия.

Т. Бошнаковъ (з): Твоето мѣсто ли отстъпи?

Н. Захариевъ (з): Несигуренъ въ Вашия изборъ въ Русе, несигуренъ въ Русенска градска околия, ...

З. Димитровъ (д): Тамъ ние го избрахме.

Н. Захариевъ (з): ... Вие искахте, и азъ на драго сърдце се съгласихъ, да се изберемъ въ една околия. Ние съ Васъ ходихме отъ село на село, отъ градъ на

градъ, ние държахме речи, ние говорихме на народа. Този народъ Ви вика, г. министър-председателю, сега, той иска да Ви види. Ако не Ви види, пратете му портрета си да Ви види! (Ржоплъскания от някои земледълци) А той иска да Ви види, за да Ви пита изпълнихте ли това, което обещахте на 21 юний.

П. Попивановъ (з): Това е подпредседателът на българския Парламентъ!

А. Кантарджиевъ (д): (Към Н. Захариевъ) Много баятъ приказки приказваш ти, момче. Само момче си и нищо повече!

П. Попивановъ (з): И го сравняват сега съ председателя на французкия парламентъ и съ Любе!

А. Кантарджиевъ (д): Бюисонъ и Никола Захариевъ! Колко си мъничък! Момчурляк!

Н. Захариевъ (з): Какво нѣщо, вѣнъ отъ това, което поискаме на 21 юний, поискахъ азъ тукъ въ Парламента? Какво ново поискахъ, какво ново поискахме да дадемъ на този народъ, освенъ това, което ние му обещахме на тази злощастна за народа дата? Ние казахме тогава; че се отървахме отъ едно зло, за да насадимъ собственото си зло. Ние казахме тогава, че се отървахме отъ едно управление, за да насадимъ друго управление, . . .

Т. Бошнаковъ (з): Ако си лъгалъ, Колю, не сме ти криви. Да си говорилъ истината.

Н. Захариевъ (з): . . . което остана глухо за народнитѣ болки и народнитѣ въжделения.

Б. Ецовъ (д): Ето това не е вѣрно, кривишъ си душата.

Н. Захариевъ (з): И азъ две години тукъ, въ Парламента, въ мнозинството, въ парламентарната група, на публични събрания, не съмъ отстоявалъ нищо друго, освенъ това, което отстоявахме заедно съ Васъ, г. министър-председателю, преди две години долу, всрѣдъ народа. И това вие наричате недисциплинираност!

А. Циганчевъ (з): Спомнете си речта на банкета въ „Алказаръ“.

Н. Захариевъ (з): Защото каква дисциплина ще искаме ние въ единъ Парламентъ, въ една група, отъ единъ представител, когатс долу народътъ, за който много плачете и за който много си спомняте, отдавна е станалъ за васъ и той недисциплиниранъ?

А. Циганчевъ (з): Хайде де!

Н. Захариевъ (з): Какво въ сжщностъ дадохме ние отъ една година насамъ на тоя народъ? Първата година ние дадохме нѣщо. Първата година, азъ признавамъ, ние направихме първитѣ стѣпки къмъ умиротворението на страната, къмъ изглаждане партийнитѣ страсти. Защото идеята на 21 юний, ако има много дефекти, има една свѣтла точка, която всѣки е длъженъ да види и признае. Ние притжихме междупартийнитѣ страсти; ние създадохме търпимостъ между враждуващи политически групи. Ние създадохме тая търпимостъ, която я има вече тукъ, въ Парламента. Ние създадохме нова насока въ политическия животъ на страната съ огледъ даже на жертвитѣ, които трѣбваше да даде и даде една голѣма организация, каквато е Земледѣлскиятъ съюзъ. Но само до тукъ стигнахме ние. Въ стопанско отношение, въ икономическо отношение, въ стопанскитѣ мѣроприятия ние не направихме нито стѣпка напредъ.

А. Циганчевъ (з): Защо не си дадешъ оставката?

Н. Захариевъ (з): Ето, въпросътъ за задълженията, който вълнува цѣль народъ, за който се правятъ митинги, за който се издигатъ даже барикади, за който се устроятъ трибуни, стои неразрешенъ.

А. Циганчевъ (з): По този въпросъ колко пѣти си сложи оставката?

Н. Захариевъ (з): Правителството нѣмѣе; то не мисли да го разрешава; то тѣпче на туй мѣсто, на което най-големиятъ реакционеръ въ България не би тъпкалъ. Виждате картелитѣ. Ние унищожихме картелитѣ съ законъ, а тѣ сжществуватъ: гвоздиевъ картелъ, биренъ картелъ,

солень картелъ, петроленъ картелъ, други картели на едра памучна и вълнена индустрия сжществуватъ негласно, защото има единъ организиранъ грабежъ на едрия, на спекулантския капиталъ. Правителството мълчи, то нѣмѣе и по този въпросъ, то си прави оглушки. Защо — то не е предметъ на моя говоръ сега; то е предметъ на една интерпелация, която сигурно скоро ще дойде, за да видимъ защо мълчи правителството по тия въпроси. Погледнете, не стои ли още неразрешенъ въпросътъ за ценитѣ на зърненитѣ храни, на земледѣлското производство? Земледѣлецътъ тѣне въ мизерия, продава по левъ килограмъ жито. Въ органа на г. Гичевъ официално се пише, че единъ геврекъ се продава колкото 2 килограма жито.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. Захариевъ! Утре ще продължатъ разискванията по отговора на тронната речъ и ще имате възможностъ да се изкажете по тоя въпросъ.

И. Василевъ (з): Какво общо има тая работа съ въпроса за твѣето подпредседателство?

Н. Захариевъ (з): Ние виждаме, че, споредъ нашата данѣчна система, едрата индустрия е освободена отъ данѣци, а на земледѣлца се продаватъ чергитѣ и котлитѣ за данѣци.

Б. Ецовъ (д): Това не е вѣрно. Досега не е имало такъвъ случай. Не Ви е срамъ!

Н. Захариевъ (з): Ние виждаме: държавата не плаща на чиновнитѣ, защото нѣма срѣдства, а срѣдства има, но отъ тамъ, гдето трѣбва да се търсятъ, никой ги не търси. Пенсионеритѣ пшкаты. Цѣль народъ — и пенсионери, и чиновници, и земледѣлци, и занаятчи, и работници не викатъ като васъ само, че всичко е добре. Цѣла България кѣнти отъ единъ гласъ, който казва: „Долу кабинетътъ на г. Мушановъ, долу кабинетътъ, който ни излъга и ни изневѣри“.

Т. Бошнаковъ (з): Защо мълча досега?

И. Василевъ (з): Оттеглете предложението, да се оправи тая работа!

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля, г-да! Той дава най-добра атестация, че трѣбваше още да бжде подпредседателъ на Камарата!

А. Капитановъ (з): Да го оставимъ подпредседателъ, за да поскѣпне житото! (Смѣхъ)

Н. Захариевъ (з): И въ тоя хаосъ на бездействие, въ тая политическа безпѣтица, . . .

П. Попивановъ (з): Хаосъ има въ твоята глава.

Н. Захариевъ (з): . . . въ тая бъркотия между разбиранията народни и представителитѣ на тоя народъ, ние виждаме като червена нишка се прозира пѣтътъ не, но смѣшливата поза на единъ човѣкъ, който иска въ хаосъ да изкочи на повърхността на нашата печална действителностъ.

Вие днесъ сте солидарни съ 37-тѣ души. Вие ще изпълните тѣхното решение, вие ще гласувате за тѣхното предложение, но утрешния день, азъ съмъ убеденъ, вие, останалитѣ, ще дойдете да ни търсите, . . .

Отъ земледѣлцитѣ: Ей-й-й!

П. Попивановъ (з): Не можешъ ни кандардиса!

Н. Захариевъ (з): . . . за да ви спасяваме отъ това, което ви се готви отъ измѣчения, излъгания и изтерзанъ народъ.

П. Попивановъ (з): Много низко падна, Колю!

Н. Захариевъ (з): Г. Мушановъ изнесе тая ересь, че нему му трѣбватъ хора, които да го крепятъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Разбира се.

Н. Захариевъ (з): Нищо вече не може да Ви крепи, г. Мушановъ!

Б. Ецовъ (д): Хайде, холанъ!

П. Попивановъ (з): Само Колю Захариевъ може да Ви крепи!

Н. Захариевъ (з): Защото Вашата присяда е прочетена. Не азъ съмъ Ви я прочелъ, не Ви я е прочела и опозицията, прочела Ви я е най-напредъ организацията, която Вие днесъ толкова защитавате и толкова милъте за нея, прочетена Ви е отъ българския народъ.

П. Попивановъ (з): Която организация те изгони.

Н. Захариевъ (з): Защото тази организация, която даде 79 народни представители, днесъ стои пакъ единна, тя стои пакъ мощна и тя въ утрешния день ще Ви каже, ще я търсите ли втори пътъ или нѣма да я търсите и достоеенъ отговоръ ще Ви даде.

Т. Бошнаковъ (з): На твоята група, Колю!

П. Попивановъ (з): Ще идвашъ пакъ при Гичевъ, но ще бжде късно, Колю!

Т. Бошнаковъ (з): Продаде се за паница леща! Отиде, Колю!

Н. Захариевъ (з): Вие казвате, че защитавате демокрацията. Нищо по-ценно, нищо по-мило, нищо по-хубаво отъ туй, демокрацията да бжде защитена.

П. Попивановъ (з): Щастливъ си, че вѣрвашъ въ себе си, когато хората не вѣрватъ въ тебе!

Н. Захариевъ (з): Но какво мисли кабинетътъ за тая демокрация? Докато вие държите дитирамби, докато държите хвалебствени речи за тая демокрация, вашиятъ колега, министърътъ на търговията, въ своята пловдивска речъ ви каза: не по пътя на демокрацията, но по пътя на диктатурата, ...

Отъ земледѣлцитѣ: Ей-й-й!

П. Попивановъ (з): Съ председателъ Никола Захариевъ!

Н. Захариевъ (з): ... подсладена съ идеята за ролята на болшинството, което да упражнява тая диктатура — само тамъ ще намѣри България своето спасение.

П. Попивановъ (з): Слаба Ви е цигулката!

Н. Захариевъ (з): Кой развали, кой унищожи, кой погуби тая света идея за хармония и сътрудничество между партиитѣ, породена на 21 юний? Спомнете си вие, мои бивши другари, спомнете си вие, които участвувахте въ тая идейна борба на 21 юний! Ние бѣхме единни. Ние, всички партии, взето поотдѣлно, съставляващи Народния блокъ, застъпникме една свѣтла идея: да туримъ миръ между партиитѣ, които бѣха тогава въ опозиция. И тоя редъ, тая хармония, тоя миръ, установенъ между доверанниѣ политически врагове, донесе победата. Днесъ вие сте въ едно страшно положение. Говорите ми за Народенъ блокъ. „Ти се боришъ, казватъ, противъ блока“. Къде, кажете ми, за Бога, сѣществува блокътъ? Посочете ми едно село, посочете ми единъ градъ, посочете има ли единъ населенъ пунктъ, където да има блокъ? Блокътъ не сѣществува вече въ България. Отъ кого е унищоженъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това не е вѣрно, г. Захариевъ. Народниятъ блокъ получи 6.000 гласа сега, въ последнитѣ избори. (Общъ смѣхъ)

П. Попивановъ (з): Въпрѣки че бѣха общински изборитѣ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Значи, има нѣщо блокътъ.

Н. Захариевъ (з): Ето, и министърътъ на вътрешнитѣ работи, като-че-ли съ едно достоинство и съ неговото полицейско спокойствие, казва: не е вѣрно, блокътъ получи 6.000 гласа въ цѣла България.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно. — Вие, г. Захариевъ, казвате една лъжа — че въ никакво село нѣмало поставена листа отъ Народния блокъ. Азъ Ви казвамъ, че има такива листи подъ фирмата на Народния блокъ и за тѣхъ сѣ дадени 6.000 и нѣщо гласа само въ

селата. (Голѣмо оживление) Искамъ да кажа, че има въ селата листи на Народния блокъ.

Н. Захариевъ (з): Тѣзи отношения не ги развалихъ азъ. Тѣзи отношения между партиитѣ не сѣ продуктъ на фракционна борба. Тѣхъ ги развали той — министърътъ на търговията, промишлеността и труда! Той бѣше въ чужбина и се връща презъ Ломъ. И предъ журналиститѣ въ Ломъ прави изявления. Оплаква му се народниятъ представителъ Сеферинъ Митковъ, че го била била полицията. Той казва, че докато е она — не казвамъ онова цинично име за г. Гиргинова — то тѣй ще продължаватъ работитѣ въ България. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

П. Попивановъ (з): Недостоеенъ човѣкъ си ти! Това е лъжа!

И. Василевъ (з): Махленска клюкарка си ти!

Н. Захариевъ (з): Гиргиновъ, казва, нѣма абсолютно никакви качества, освенъ че е зетъ на г. Александъръ Павловичъ.

А. Капитановъ (з): Щомъ ти е свидетелъ Сеферинъ Митковъ, то е вѣрно!

П. Попивановъ (з): Халваджия за бозаджия!

Н. Захариевъ (з): Свидетелъ сѣ неговитѣ изявления. Единъ човѣкъ, който изневидѣлица изникна отъ калъта на министерския столъ ...

П. Попивановъ (з): Отъ калъта ли? Не те е срамъ!

Н. Захариевъ (з): ... поради съдействието на уважавания общественикъ въ тая страна, и който нито качества имаше, нито достоинството имаше за това мѣсто, има цинизма да петни и своя другаръ, и своя шефъ, и своя патронъ! (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

И. Василевъ (з): Това е подлостъ, мерзавщина! Само единъ подлецъ може да каже това.

П. Попивановъ (з): Никола Захариевъ! Намъ не ни е чудно, че приказвашъ така. Ти си последователенъ. Можемъ да подчертаемъ, че ти си последователенъ въ своитѣ клюки.

Н. Захариевъ (з): Това отношения между сътрудници и блокирани партии ли сѣ?

П. Попивановъ (з): Ето, вижъ (Показва единъ позивъ), ако за Стамболийски можѣ да говоришъ мизерии, колко повече пъкъ за единъ Гичевъ можешъ да сторишъ това! Погледни (Сочи позива) за Стамболийски какво пишешъ! Ти си роденъ такъвъ! (Глъчка)

Н. Захариевъ (з): Отношенията между партиитѣ почнаха да се влошаватъ не отъ тукъ (Сочи земледѣлцитѣ), но тѣ се развалиха тукъ (Сочи министерската маса). Въ Министерския съветъ блокътъ се развали най-напредъ. Орелъ, ракъ и щука се впрегнаха да возятъ държавната кола, и затуй е тая несполука и за народъ, и за държавата. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Какво общо има това съ предложението?

Д. Дръски (д): Кой е орелътъ, кой е ракътъ? (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Н. Захариевъ (з): Ракътъ е тукъ. (Сочи министъръ Д. Гичевъ. Глъчка)

П. Попивановъ (з): Колю! Нѣкога казвалъ ли си за Омарчевски при следователя, че е взелъ 100.000 л. рушветъ за хотелъ „Виктория“? (Голѣма глъчка)

Н. Захариевъ (з): На плажа въ Варна г. Гичевъ казва: „Щомъ като отида въ София, веднага ще тупна на зелената маса, ще взема калъчката отъ Гиргинова, ще стана азъ министъръ на вътрешнитѣ работи“. И ще цѣвне и завърже България! Ние отъ него реформи искаме, той калъчка иска да върже! (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Вѣрна се отъ Варна, дойде въ Софил, нагъгнаха го тукъ,

и той прави инкяр и казва: „Такива думи не съмъ казвалъ, такива изявления не съмъ давалъ“. Ето ви дикторътъ, ето ви и блокови отношения!

Да изброявамъ ли още всичкитѣ онѣзи отношения, предизвикани не отъ мене, за да изтъкна не дисхармонията между бюрото — специално между мене — и правителството, а дисхармонията между членоветѣ на кабинета? И тѣ, ако имаха само уважение, трѣбваше, споредъ повеленията на конституцията, да си теглятъ последствията веднага. Но за тѣхъ срамъ нѣма. Тѣ искатъ отъ менъ да имамъ тая доблестъ, за да си тегля самъ заключенията, щомъ като ме погледнали на криво. (Възражения отъ земледѣлцитѣ). Цѣлъ народъ и азъ година ви гледаме вече на криво, но вие продължавате да стоите тукъ (Сочи министерската маса) и си не отивате.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ние ще направимъ предложение, твоята речъ да се отпечати, заедно съ показанятия ти предъ следователя. (Глъчка)

И. Василевъ (з): Ще направимъ предложение тая твоя речъ да се отпечати. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитѣ)

А. Капитановъ (з): Ще направимъ предложение да се отпечати речта Ви. Тя ще прилича горе-долу на показанията Ви (Показва единъ позивъ) въ Обществената безопасностъ.

Т. Бошнаковъ (з): Дето разправя за Омарчевски, че е вземалъ 100 хиляди лева!

Н. Захариевъ (з): Г. г. народни представители! Азъ имамъ съзнанието, като народенъ представителъ, да знамъ каква е моята длъжностъ спрямо народа. Азъ имамъ съзнанието да виждамъ моята длъжностъ и тукъ, въ Парламента.

Т. Бошнаковъ (з): Само въ едно — да станешъ министъръ на всѣка цена!

П. Попивановъ (з): Ти и режима на Стамболийски изкара разбойнически и какъвъ ли не, та сега нѣма да изкарашъ твоитѣ приятели по-черни и отъ дявола! (Глъчка)

Н. Захариевъ (з): Почакайте, и за васъ двамата има тукъ. (Сочи папката си)

П. Попивановъ (з): Азъ съмъ съгласенъ: когато четете за менъ, ще мълча. Нищо нѣмашъ въ главата си, освенъ глупости! Въ папката ти нищо нѣма!

Н. Захариевъ (з): Дохождатъ при мене пратеници и ми шепнатъ на ухото: „Помири се съ Гичевъ, говори малко по-кротко, по-леко, за да можемъ да намѣримъ между васъ компромисъ“. Азъ държа на онѣзи изявления, които дадохъ въ вестниците преди две седмици: компромисъ между истината и лъжата нѣма; ...

П. Попивановъ (з): Ти си готовъ да дойдешъ, но кой ще те приеме!

Н. Захариевъ (з): ... компромисъ между честта и безчестието нѣма; ...

П. Попивановъ (з): Ти я нѣмашъ тая честъ; ти нѣмашъ честностъ; никаква честъ нѣма у тебе.

Н. Захариевъ (з): ... компромисъ между доблестното служене и предателството не може да има.

Н. Стамболиевъ (з): Колъо! Много сж силни думитѣ ти. Недей така!

Н. Захариевъ (з): Никакъвъ компромисъ! Такъвъ сраменъ компромисъ моята съвѣсть не приема. Азъ знамъ защо викате вие — да не изнеса тия нѣща. (Сочи папката си)

П. Попивановъ (з): Изнеси ги! Азъ ще мълча. Азъ моля, каквото има за менъ, да се прочете. Ако не го прочетешъ, наричамъ те предъ цѣлия Парламентъ, че си подлецъ и мошеникъ!

Отъ лѣвицата: А-а-а! (Глъчка)

П. Попивановъ (з): Да, да, повтарямъ го, ако не прочете за мене каквото има въ папката си, азъ го наричамъ повторно подлецъ и мошеникъ!

Н. Алексиевъ (з): Ти си разбойникъ!

П. Попивановъ (з): Не съмъ разбойникъ — азъ си дира честта. Не може да се петни честта на единъ депутатъ съ повдигане на нѣкаква хартия и на нѣкаква папка. Да каже какво има въ папката! (Глъчката продължава)

Н. Алексиевъ (з): Подлецъ съ подлецъ!

Председателътъ: (Продължително звъни)

И. Дуковъ (з. Ст. В): (Къмъ П. Попивановъ) Ти си подлецъ!

П. Попивановъ (з): Ти си подлецъ! Азъ пазя моята честъ. Да излъже да каже какво има срещу мене въ папката! Ако не го каже, таксувамъ го за такъвъ. (Голѣма глъчка) Азъ желая публично да го заяви тукъ, и го предизвиквамъ.

(Пререкание между народнитѣ представители А. Капитановъ и Н. Алексиевъ)

Председателътъ: (Звъни)

П. Попивановъ (з): Азъ го предизвиквамъ да каже.

Председателътъ: (Силно звъни)

Н. Захариевъ (з): Кажете ми вие, г. г. народни представители, какъвъ компромисъ можете да искате отъ мене, да се помира да стоя на туй мѣсто. (Сочи председателското мѣсто), за да получавамъ временнитѣ облаги, които ще ми даде то, и временната слава, която азъ ще имамъ, да се наредя рамо до рамо съ тия лица? (Сочи земледѣлскитѣ министри)

П. Попивановъ (з) и други земледѣлци: Ей-й-й!

Н. Стамболиевъ (з): Какъ си стоялъ досега съ тѣхъ? Недей приказва така. Колъо, защото може пакъ да се наредишъ съ тѣхъ. Много ти е високъ мѣрникътъ.

П. Попивановъ (з): Мѣри си езика.

Н. Стамболиевъ (з): Тѣ сж виновни, защото те търпятъ.

Н. Захариевъ (з): Нѣкои лица ми задаватъ въпросъ: „Защо ти досега си мълчалъ? Какъ ти 10 години подредъ бѣше съ тѣхъ?“ Азъ бѣхъ другаръ, и то нераздѣленъ другаръ, съ моя бившъ другаръ Вергилъ Димовъ. Азъ бѣхъ другаръ съ него, както никой не е билъ другаръ никому.

Нѣкой отъ лѣвицата: Но той те изпревари и стана министъръ!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: То си личи какъвъ другаръ си му билъ.

Н. Захариевъ (з): Азъ знаехъ тогава какъвъ бѣше Вергилъ Димовъ. Той бѣше беденъ момъкъ. Работѣше самоотвержено, борѣше се самоотвержено. Бѣше беденъ, залагаше въ заложна къща своя балтонъ, своята дреха, за да има срѣдства да се бори.

Д. Долбински (з): Това не може да се слуша! (Къмъ земледѣлцитѣ) Излизайте вънъ! Срамота е!

А. Капитановъ (з): (Къмъ Н. Захариевъ) Какво приказвашъ сега?! (Нѣкой отъ земледѣлцитѣ ставатъ да излъзатъ, но оставатъ въ залата) (Глъчка)

Н. Захариевъ (з): Той бѣше тогава въ друго положение. Той имаше уважението, той имаше почитта на всички свои другари.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: А ти какво имаше, кажи!

Н. Захариевъ (з): Но, ето, отъ една година той е министъръ. Бедниятъ Вергилъ Димовъ, бедниятъ мой другаръ...

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Стана милионеръ!

Н. Захариевъ (з): Не само милионеръ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Миллиардеръ!

Д. Долбински (з): Кольо! Ако уважавашъ себе си и Земледѣлския съюзъ, не говори такива глупости. Срамота е тия работи да приказвашъ!

Министъръ В. Димовъ: Нека говори, бе!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Искамъ думата. (Оживление)

Председателъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, г. г. народни представители!

Председателъ: Моля, тишина, г-да! Не чувамъ какво говори г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Никога не трѣбва да се ограничава свободата на говоръ на народния представител, но министърътъ не е пачавра. Той си има достоинство лично. Ако нѣкой иска да го подведе под лична отговорност, да му направи интерпелация, за да му даде своитѣ обяснения. Но този начинъ на пледиране при всѣки случай да се нахвърляте спрямо тогозъ или оногозъ, къмъ когото имате неприятни чувства, не е добъръ. Моля ви се, почитайте достоинството на хората, ако искате да зачитатъ и васъ. Имате утре случай и възможност и срещу мене, и срещу всѣки отъ министритѣ да направите интерпелация и да ни подведете подъ отговорност. (Възражения отъ лѣвицата. Глъчка)

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): Дайте ни тая възможностъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля Ви се! И азъ съмъ билъ на такова изпитание едно време, когато по една интерпелация на Папанчева подлагаха мене, Ляпчевъ и Кръстевъ на такива удари, безъ да ми дадатъ възможностъ да отговарямъ. (Пререкания между народни представители отъ лѣвицата и мнозинството) Затова моля г. Захариева да бѣде въздържанъ.

И. Василевъ (з): Нѣма да му позволимъ да приказва. Ще го смѣкнемъ отъ трибуната, ако продължава така.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Той е народенъ представител и може утре да подаде интерпелация.

Н. Захариевъ (з): Г. министъръ-председателю! Азъ вземамъ подъ внимание Вашитѣ думи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Толкозъ повече, г. Захариевъ, че Вие довчера бѣхте подпредседателъ на Народното събрание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И сега е още.

Отъ лѣвицата: И сега е още.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И сега е още — ето ви засвидетелствуване симпатитѣ на опозицията! Следователно, Вие трѣбва да тачите положението си като подпредседателъ и да не допускате такива волности. Защото иначе, позволете ми, азъ не мога да остава тоя въпросъ така. Да се разберемъ! (Пререкания между земледѣлцитѣ и земледѣлцитѣ крило „Стамболийски — Врабча“) Моля Ви се, г-да! Съ тия острастявания нѣма да се отиде далечъ.

Ж. Маджаровъ (з): Побързайте да разтурите Парламента.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ми се чини, г. Маджаровъ, че Вие най-много ще съжалявате.

Ж. Маджаровъ (з): Нѣма да съжалявамъ. Ако Вие ме плашите, то е другъ въпросъ. Азъ не се уплашихъ отъ г. Цанковъ, и отъ Васъ нѣма да се уплаша.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Заявявамъ за последенъ пътъ, че ако по този начинъ се каратъ деба-

титѣ, азъ, за достоинството на Парламента, нѣма да позволя това и ще искамъ санкция срещу оня, който не знае реда въ Парламента и не пази достоинството на хората. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ лѣвицата)

Председателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ лѣвицата) Имате възможностъ, г-да, утре да направите интерпелация.

Председателъ: (Звъни) Моля ви се, г. г. народни представители! Азъ слушамъ съ голѣмо търпение и съ голѣмо снизхождение. Азъ имамъ известни права по правилника, докато седа на това мѣсто. За голѣмо съжаление, азъ констатирамъ, че и тукъ (Сочи трибуната), отдето говори г. Захариевъ, и отъ тамъ (Сочи банкитѣ), ставатъ подмѣтания, които, ако продължаватъ, ще станатъ нетърпими. Да се обясня: за това съмъ снизходителенъ къмъ оратора тукъ (Сочи трибуната, отъ която говори Н. Захариевъ), защото съмъ принуденъ да бѣжа и за тамъ. (Сочи банкитѣ) Тамъ се казва, примѣрно, отъ г. Попивановъ: „Ще Ви нарека мошенникъ“ и не знамъ какъвъ, пресѣче г. Захариевъ, ако . . .

Обжадатъ се отъ лѣвицата: И подлець.

Председателъ: Това не е парламентарно. Не е и допустимо отъ гледна точка на обикновеното приличие и е обидно за достоинството на всѣки отъ тия, които седятъ на министерската маса, да ставатъ подмѣтания като тия, които г. Захариевъ направи по адресъ на единъ отъ тѣхъ. И азъ отпочвамъ да упражнявамъ своитѣ права. Азъ правя първа забележка и Вамъ (Сочи П. Попивановъ) и нему. (Сочи Н. Захариевъ) И предупреждавамъ, че ще бѣде жалко, но ще се принудя да поискамъ други санкции.

Продължавайте, г. Захариевъ. Азъ не забравямъ, че Вие сте подпредседателъ на Камарата и трѣбва особено Вие да влизате въ моето положение.

Н. Захариевъ (з): Г. г. народни представители! Единственото обвинение, което се хвърля върху мене и единствениятъ мотивъ за бала, то е, че не съмъ повече другаръ на тия хора. (Сочи земледѣлскитѣ министри) Дайте ми други обвинения, за да престана съ отговора си, такъвъ, какъвто го давамъ сега. Дайте ми обвинения, че не съмъ достоенъ подпредседателъ. Но вие ме обвинявате, че не съмъ достоенъ другаръ, и азъ ще отговоря защо не съмъ такъвъ, защо не мога да имъ бѣжа другаръ. Този мой отговоръ не може да бѣде предметъ на интерпелация, както се иска сега.

Азъ искамъ да отговоря сега, защо скъсвамъ съ едни хора, които вчера имаха едно минало, днесъ иматъ друго настояще, които вчера бѣха едни, днесъ сж други. Говори ми г. министъръ-председателъ, че не може току-така да се обвинява единъ министъръ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Дайте му възможностъ да отговори.

Н. Захариевъ (з): Той казва, трѣбва да има възможностъ да отговори. Азъ не съмъ онзи, който да не знамъ нито правилника, нито пъкъ реда въ Парламента. За ресорна работа, за управлението на своето министерство, той трѣбва да знае, той трѣбва да разучи въпроситѣ. Но за туй, което той вижда всѣки день, за това, което го притежава, той може да отговори въ всѣки моментъ. Азъ ще го запитамъ. Какъ може той (Сочи министъръ В. Димовъ), вчерашниятъ голтакъ, днесъ да има апартаментъ за 1 милионъ 100 хиляди лева?

Обжадатъ се отъ земледѣлцитѣ: Хайде холанъ!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Купилъ си го е.

Министъръ В. Димовъ: Ще му отговоря.

Н. Захариевъ (з): За това проучване ли трѣбва? Тукъ трѣбва ли да се подготвя той, ще го запитамъ изъ?

И. Василевъ (з): Да търпимъ ли сега, г. председателю?

Председателъ: Г. Захариевъ! Азъ Ви предупреждавамъ още единъ пътъ: Вие имате думата по едно предло-

жение, Вие не сте излизали на трибуната да формулирате обвинения и оскърбления. Моля Ви се, останете въ рамките на дебатите, които се водят, защото подмътанията от Ваша страна непременно ще предизвикат подмътания и от другата страна.

Н. Захариев (з): Г. председателю! Азъ не подмътмам, азъ обвинявам!

Председателът: Обвинението ще се процедира по друг начин. Докато това обвинение не е доказано за Парламента, азъ ще го смътна за оскърбление и ще предложа Вашето изкарване от Парламента. (Ръкоплъскания от мнозинството) Единъ ималъ апартаментъ за 1 милионъ, другъ за 50 милиона и т. н. — има или нѣма, азъ не знамъ — но ви предлагамъ да престанете съ обвинения.

Министъръ В. Димовъ: Нека говори.

Председателът: Вие сте били на моето мѣсто. Вие сте ръководили заседанията и по-добре от мене трѣбва да знаете какво гласи правилникътъ и какво се налага на оратора. Първото му задължение е, когато говори, да има уважение къмъ аудиторията си, къмъ Парламента и къмъ тия, които сж на министерскитѣ мѣста. Той има правото да ги критикува, но не и да ги оскърбява.

Н. Захариев (з): То е тогава, когато ораторътъ говори по отделни въпроси. Азъ не говоря по отделни въпроси. Азъ съмъ обвиненъ и азъ трѣбва тукъ, отъ тази трибуна...

Председателът: Направете интерпелация и азъ ще защитя Вашата дума. При интерпелация можете да говорите по всички обвинения, които бихте формулирали.

Н. Захариев (з): Азъ трѣбва отъ тая трибуна да отговоря на тѣзи, които ме обвиняватъ: и на него, (Сочи министъръ Д. Гичевъ) и на него. (Сочи министъръ В. Димовъ).

Д-ръ И. Бешковъ (з): Тѣ не Ви обвиняватъ.

Т. Бошнаковъ (з): Тѣ не Ви обвиняватъ; народнитѣ представители Ви обвиняватъ.

Н. Захариев (з): Азъ трѣбва да отговоря, защото не може въ единъ парламентъ личнитѣ отношения между отделни хора, какъвто е случаятъ днесъ, да се слагатъ на преценка. Това е унижение за достойнството на Парламента.

Председателът: Направете го по реда.

Н. Захариев (з): Добре, вие (Къмъ земледѣлцитѣ) искате съ напомняването на уважаемия г. председател, съ напомняването на г. министър-председателя азъ да спра, а да мотивирамъ обвиненията въ интерпелация. Азъ мога и на туй да се съглася. Но, г. г. народни представители, преди Парламентътъ да даде своя вотъ, той ще трѣбва да чуе истината по моитѣ обвинения, за да може да сложи правилна преценка. Всѣки единъ народенъ представител отукъ дотамъ (Сочи отъ крайната лѣвица до крайната дѣсница) трѣбва да прецени, ако би билъ той на моето мѣсто, би ли останалъ минута повече другаръ на тѣзи хора, за да можете тукъ, въ Парламента, тая вечеръ, съдейки безпристрастно, да дадете правилна и справедлива присѣда.

Азъ уважавамъ, много уважавамъ напомняването на г. председателя...

Председателът: Дайте ми доказателства, че ме уважавате, на дѣло, а не на думи.

Н. Захариев (з): ... и затова азъ ще престана. Обвинения тая вечеръ нѣма да дамъ. Азъ ще ги мотивирамъ въ интерпелация.

Г. г. народни представители! Когато ме обвиняватъ като човѣкъ, който билъ опасенъ за парламентарното болшинство и за Народния блокъ, защото съмъ билъ образувалъ друга парламентарна група, която се бори противъ блока, азъ искамъ най-категорично, най-осезателно да отхвърля тия котерийни обвинения.

Ние се боримъ не само за хармония между насъ и между васъ; ние се боримъ за хармония между всички, които обичатъ родината, които милѣятъ за България,

които обичатъ народа, които живѣятъ за народа. Който е на тая позиция — ние сме съ него, той е съ насъ. Но, г. г. народни представители, вие може съ помощта на тѣзи хора (Сочи дѣсницата) да организирате фронта срещу мене — вие може да не ми позволите тукъ тая вечеръ да изнеса обвиненията; азъ мога да го направя утре, мога да го направя други денъ. Азъ ще го направя. Дължа туй обещание на Парламента. Но вие не можете съ вашата присѣда да кажете: „Стойте още тамъ, седете при тѣхъ, не се борете противъ тѣхъ. Тѣ сж застраховани при г. министър-председателя, както се чете между редоветѣ на неговата речъ. Той ще ги пази, защото му е необходимо това болшинство отъ 63 души. Г. министър-председателю! Това болшинство Ви е необходимо, но онова чекмедже, за което Вие ми говорихте миналата година, ще се отвори единъ денъ и ще Ви стане тѣсенъ министерскиятъ кабинетъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Какво чекмедже? Азъ искамъ да сме наясно. Азъ никакво чекмедже не знамъ.

Отъ сговориститѣ: А-а-а! (Смѣхъ)

И. Василевъ (з): (Къмъ Н. Захариевъ) Значи, ходилъ си да се застраховашъ и ти. (Смѣхъ)

Н. Захариев (з): Тогава, г. г. народни представители, не азъ, който съмъ билъ другаръ на тѣзи хора, но самиятъ министър-председателъ на България ще дойде тукъ, на това мѣсто, да твърди, да се бори и доказва, че и той не е билъ съ тѣхъ. За да не дойдемъ до този сраменъ и страшенъ денъ да направите това Вие, като министър-председателъ на тази страна, ще трѣбва въ време да вземете мѣрки първомъ за Васъ, за партията, отъ която изхождате, за Парламента и, ще кажа азъ, за цѣлия кабинетъ. Не вземете ли тѣзи мѣрки, напраздно Вие ще искате да спасите блока, напраздно Вие ще искате да спасите и Парламента, напусто Вие ще искате да спасите и кабинета, защото Вие неволно ставате мостъ, по който ще минатъ тѣзи, които не тачатъ нито моралъ, нито честъ, нито достоинство, нито Парламента, нито България. (Ръкоплъскания отъ нѣкои земледѣлци)

Председателът: Г. г. народни представители! Дебатитѣ сж изчерпани. Пристъпваме къмъ гласуване. Има предложение съ следното съдържание: (Чете) „Долуподписанитѣ народни представители предлагаме гласуването недовѣрие на подпредседателя Н. Захариевъ да стане съ тайно гласоподаване“. Подписали сж това предложение следнитѣ г. г. народни представители — азъ прочитамъ преднамѣрено имената имъ, за да не стане нѣкое недоразумение, понеже не сж ясно написани — Трифонъ Георгиевъ, Стефанъ Цановъ, д-ръ Г. М. Димитровъ, Аврамъ Аврамовъ, Стоянъ Омарчевски, Стойне Ризовъ, Иванъ Дукозъ, Сеферинъ Митковъ, Георги Стояновъ и Георги Йордановъ. Подписали сж го, следователно, 10 души.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Защо Ви е страхъ отъ явно гласоподаване?

Ж. Маджаровъ (з): А* Васъ защо Ви е страхъ отъ тайно?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Изборътъ ще стане съ тайно гласоподаване.

Председателът: Чл. 47 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание гласи: (Чете) „Гласоподаването чрезъ записване саморѣчно имената си, поименного и тайното гласоподавания могатъ да ставатъ винаги, когато това поискатъ най-малко 10 души представители и Събранието одобри искането имъ.

Има думата народниятъ представител г. Тодоръ Кулевъ.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг. Ц): Г. председателю! Смѣтамъ, че да се гласува това предложение е безпредметно. Касае се за бламирането на единъ членъ на бюрата на Народното събрание, който е избранъ съ тайно гласоподаване, съгласно правилника, и, следователно, неговото бламиране може да стане само пакъ съ тайно гласоподаване. (Възражения отъ болшинството)

Председателът: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Съ тайно гласоподаване ще изберемъ новия подпредседателъ.

Председателът: Моля, г-да! Това е едно мнение. Вие ще решите, кое да се приеме. Затова ви чета и правилника.

Министър-председател Н. Мушанов: Това мнение на г. Кулев не издържа критика.

Председателът: Азъ ще питамъ народното събрание, дали желае да се гласува съ тайно гласоподаване или не. Моля, внимавайте!

Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ гласуването недовърие на първия подпредседател на Народното събрание г. Никола Захариев, да стане съ тайно гласоподаване, да вдигнатъ ръка.

Т. Тонковъ (з): Меншество е.

Отъ лъвицата: Болшинство е.

Председателът: Малцинство, Събранието не приема. (Ръкоплъскания отъ мнозинството. Възражения отъ лъвицата и виковете: „Болшинство е“) Моля ви, мълчете. Вие нѣма да ми заповѣдвате какво да правя. Седнете на мѣстата си.

Предъ видъ на това, че вотътъ се оспорва, моля г. г. квесторитъ да преброятъ гласовѣтѣ. Затова поканвамъ Народното събрание повторно да гласува за или противъ тайното гласоподаване, а г. г. квесторитъ да преброятъ гласовѣтѣ.

Моля ония, които приематъ гласуването на недовърие на първия подпредседател на Народното събрание, г. Никола Захариев, да стане съ тайно гласоподаване, да вдигнатъ ръка.

Квесторъ И. Драгойски (д): (Преброява гласовѣтѣ)

П. Попивановъ (з): Дѣдо Георги и Цанковъ гласуватъ наедно; Аврамъ Аврамовъ и Цанковъ гласуватъ наедно; Стефанъ Цановъ и Цанковъ гласуватъ наедно; Георги Стояновъ и Цанковъ гласуватъ наедно; Омарчевски, Стойне Ризовъ и Цанковъ гласуватъ наедно. (Глъчка)

Председателът: (Звъни) Моля г-да, азъ съмъ тукъ да зачета вашата воля, не да фалшифицирамъ вота на Събранието. Имайте довѣрие.

А. Ц. Цанковъ (д. сг. Ц): Обуздайте оня типъ. (Сочи П. Попивановъ), който се обажда тамъ.

П. Попивановъ (з): Азъ не съмъ типъ. Вие сте кръволокъ.

А. Ц. Цанковъ (д. сг. Ц): Пазете се пакъ отъ мене.

П. Попивановъ (з): Азъ Ви зная.

А. Капитановъ (з): (Къмъ А. Цанковъ) Заканваш ли се?

П. Попивановъ (з): (Къмъ А. Цанковъ) Безъ да се заканвате, азъ Ви зная, защото съмъ миналъ подъ Вашата ръка. Светецъ да ми се представите, азъ зная какъвъ сте. Цѣлйята български народъ Ви познава.

Квесторъ И. Драгойски (д): Присѣтствуватъ 202 души, гласуватъ 79.

Председателът: Общото число на присѣтствущитъ г. г. народни представители е 202. Гласуватъ за тайното гласоподаване 79. Обявеното отъ мене, прочее, решение на Събранието, е правилно. (Ръкоплъскания отъ мнозинството. Звъни) Значи, гласуването ще стане явно. Внимание!

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на народния представител г. Буковъ, приподписано отъ 39 души народни представители, въ смисълъ: да се изкаже недовѣрие на първия подпредседател на Народното събрание г. Никола Захариев, да вдигнатъ ръка.

Отъ лъвицата: Меншество е. (Глъчка)

Председателът: (Звъни) Моля, азъ още не съмъ обявилъ резултата. Вие нѣмате право да казвате какъвъ е. — Мнозинство. (Ръкоплъскания отъ мнозинството. Възражения отъ лъвицата. Шумъ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Абсолютно меншество.

Председателът: Моля, понеже обявениятъ отъ мене вотъ се оспорва, ще повтора гласуването. (Шумътъ продължава) Нѣма да ме накарате нито отъ тукъ, (Сочи лъвицата) нито отъ тамъ, (Сочи лъвицата) да фалшифицирамъ вота. Азъ ще зачета волята на Народното събрание и само нея. Понеже вотътъ се оспорва, ще повтора гласуването. Поканвамъ ви втори пътъ да гласувате. Моля г. г. квесторитъ да преброятъ гласовѣтѣ.

Моля ония г. г. народни представители които приематъ предложението на народния представител г. Буковъ, да се изкаже недовѣрие на първия подпредседател на Народното събрание, г. Никола Захариев, да вдигнатъ ръка.

Квесторъ И. Драгойски (д): (Преброява гласовѣтѣ. Голяма глъчка) Гласуватъ 117 души.

Председателът: (Звъни) Моля! Отъ 202 души присѣтствущи, . . . (Глъчката продължава. Силно звъни) Моля, заемете мѣстата си. — . . . гласуватъ 117 души за изказване недовѣрие на подпредседателя г. Захариев. Понеже има болшинство, предложението е прието. (Ръкоплъскания отъ мнозинството. Тропане по банкитъ отъ лъвицата. Глъчка. Пререкания между земеделцитъ и земеделцитъ отъ крило „Стамболийски — Врабча“. Председателътъ силно и продължително звъни)

Има думата г. министър-председателътъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! Ако е въпросъ да се борите съ правителството, ще имате поводъ за това при по-важни случаи. (Възражения отъ опозицията) Не се бойте.

Ж. Маджаровъ (з): Меденитъ месеци минаха вече.

Председателът: (Силно звъни)

Министър-председател Н. Мушанов: Г-да! Предлагамъ да вдигнемъ заседанието сега и утре да имаме заседание съ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене отговора на тронното слово. (Продължение разискванията);
2. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание и
3. Второ четене законопроекта за личния съставъ на Министерството на финанситъ.

Председателът: Които приематъ предложението отъ г. министър-председателя дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 21 ч. 20 м.)

Председателъ: А. МАЛИНОВЪ

Подпредседателъ: Н. ШОПОВЪ

Секретаръ: ВАС. МАРИНОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ